

קונטרס

זכו שכינה שדריה

תשובה בגדרי מצות שמחת עונה

מהדורא פנימית - בלתי מוגה

מיוחד לרבנים ודיינים
ומדריכי התנים בלבד

בעזרת השם יתברך

קונטרס

זכו שכינה שרויה

תשובה בגדרי מצות שמחת עונה

והוא לקט תשובות שנשא ונתן באמונה
הרה"ג רבי משה עבקר שליט"א
מורה צדק בעיה"ת מאנסי, ומח"ס מנחת משה
עם גדולי הרבנים הגאון"צ יושבי על מדין שליט"א

מהדורא פנימית
ובלתי מוגה

מטרת הקונטרס – ודברים אחדים
בפתח שערי הקונטרס

י"ל ע"י העוסקים במלאכת הקודש
וועד הרבנים שע"י מפעל 'זכו'
תמוז תשפ"ה

מיוחד לרבנים ודיינים ומדריכי התנים בלבד

יש סדר למשנה

כדי להבין הדברים על בוריים ולהוציא הלכה ברורה יש לעיין בסימני התשובה על הסדר דוקא, והקורא סירוגין או למפרע בהכרח יחסר כוונת המכוון, גם לפעמים דברי תורה שעניינם במקו"א עשירים במקו"א, והרבה השגות שלא התבררו בסימן זה ימצאו את מקומן בסימן אחר.

בקשה

תשובה זו מיועדת אך ורק לעיני הרבנים הגאון"צ ראשי אלפי ישראל שליט"א ולמדריכים מומחים רבות בשנים הי"ו בלבד, לכן נא ונא לנהוג בו משנה זהירות שלא יצא החוצה ח"ו, וכבוד אלקים הסתר דבר.

וכן אבקש נא מהוד כבוד הרב הגה"צ שליט"א להאיר ולהעיר כדרכה של תורה, וכן אם יש אתו עמו בבית גנזיו איזה שמועה שקיבל מאבותיו ומרבותיו גדולי הדורות, נא שלא למנוע בר ולשלוח אותו אלינו, להגדיל תורה ולהאדירה.

© כל הזכויות שמורות למכון זכו
ואין להעתיק אפי' חלק מהקונטרס
בלי רשות בכתב מהמוציאים לאור

להערות והארות אפשר לפנות:
mechonzuchie@gmail.com

מטרת התשובה

בהיות שהמציאות הברורה היא שרובם מהנשים אין להם שום הנאה גופנית בעצם מעשה מצות עונה, אף לא במשהו, אלא היא מרגשת ממש "בעץ יבשה" ואינה מתאווה לו כלל, (וזה אף אם הבעל מודרך לתת הרגשה טובה ודיבוק נפשי וכו') וזה גורם רעות רבות בשלום בית בכלל ולענייני קדושה של הבעל בפרט, וד"ל. (וכמו שמבואר באריכות בתוך התשובה). והרי ע"י הדרכה נכונה וישרה יוכל לקיים מצותו כראוי, (ובמקום הצורך ישנם כמה עצות והדרכות קלות המקובלים מפי אבותינו ורבותינו שיוכל לסייע בזה).

והנה קמו אנשים לערער על הקבלה הנכונה והישרה הנ"ל, וערערו לומר: (א) דאין שום ענין שהאשה תהנה ממצות עונה הנאה גופנית ואין צורך להדריך את האברך לזה. (ב) ובענין העצות הנ"ל מחז"ל (במקום הצורך) הגדילו למימר דאיכא איזה איסור בדבר ח"ו. אי לזאת ההכרח לא יגונה אילץ אותנו לבוא ולהתייצב לפני רבנים ומדריכים מומחים ויר"ש (בלבד), לבאר את הדברים כשמלה ולהודיע קושט דברי אמת, לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא, ולהצדיק את הצדיק דמעיקרא ה"ה קבלתינו הנכונה והאמתית.

וזאת למודעי

כמובן לכל בר דעת, שיעורי "זכו" אינם מיוסדים על ענין הנ"ל בלבד, אלא שיעורי "זכו" לנשים כוללים יותר מ-40 שעה שלימות של הדרכה והשקפה נכונה בהלכה ובכל תחומי חיי נישואין, ועוסקים ברוב רובם בענין קירוב הלבבות והנפש הן בסדר היום כולו והן בעת דודים, ואיך צריכה להיות ההנהגה של אשה ע"פ תורה, וכיצד להיות עזר כנגדו בהכנעה בריאה, ובמסירות ונאמנות, וכיוצ"ב, הכל כמו שלמדונו חז"ל וכפי המבואר בספה"ק, גם שומעים שם הרבה עצות והדרכות נכונות ומועילות בזה.

כל הנ"ל בא באריכות נפלא בתוככי השיעורים הנפלאים בס"ד, הנלמדת לנשים תקופה אחרי נישואיהן. וע"פ עצת גדולי הרבנים ומדריכים וותיקים רבות בשנים מזכירים ג"כ בתוך הדברים שיש נחיצות גדול לידע את העצות שיש מחז"ל הק' במקום הצורך, (דהיינו כשאין האשה מרגשת הנאה בדרך טבעי) ומדגישים דמי שיש לה צורך בזה תשמע בפרטות שיעור מיוחדת בענין העצות שיש בדברי חז"ל על זה.

ולא נצרכנו לכתוב קונטרס על זה במיוחד, אלא להוציא מדעת העוררין כאילו ח"ו דבר זה נגד התורה היא ובאמת הן הן גופי תורה, ודי בזה למבין.

מפיהם ולא מפֵי כתבם

פשוט וברור שתשובות אלו נכתבו אך ורק לבירור חלק ההלכה, להוציא מלב הטוענים שהדרכה זו הוא נגד התורה וההלכה ח"ו, ולכן הוצרכנו לכא בזה בדברים להוכיח בס"ד שאינו כן, ואדרבה הוא אכן חלק ממצות עונה.

אבל אין כוונתנו פה לבאר ענין הדרכה זו לפרטי' הלכה למעשה, כי בזה יש צורך להדרכה מפורטת פא"פ, מפֵי מדריך מומחה ת"ח ויר"ש, שאם ניגשים לזה בלא הדרכה ברורה ומפורטת לפי תכונת נפשו וכו', הרי זה יכול להזיק ח"ו במקום להועיל, ולגרום היפוך מהתכלית הנרצה ח"ו. ובוודאי פשיטא שא"א להעלות דברים כאלו על הכתב.

וב"ה לא אלמן ישראל וישנם הרבה מדריכים מומחים ויראי ה' בכל תפוצות ישראל ובכל קהילה וקהילה הבקאים ונאמנים בתפקידם, וכל הרוצה להבין הדברים על בוריים יש לו לקבל הדברים בע"פ מפיהם.

התנצלות מהמחבר

למע"כ הרבנים הגאונים והצדיקים עיני העדה שליט"א, וגם לרבות מדריכים מומחים העוסקים בקדשים בהדרכת בתים נאמנים לה' ולתורתו הע"י.

הנה יראתי בפצותי שיח להתחיל, ולבוא בשערים המצויינים בהלכה, לפני מלכים אתייצב מאן מלכי רבנו, בפתח שער קונטרס דנו, לבאר בקוצר אמרים מה ראיתי על ככה ומה הגיע אלי לכתוב קונטרס מיוחד ותשובות בהלכתא דא, בדברים אשר הצניעות יפה להם, ואמרתי אבוא בשורות שתיים שהן הרב"ה, מועט המחזיק את המרובה, ואקוה לקל הרועה אותי מעודי עד היום הזה שדברי אלה המועטים יתקבלו לנכון לפני כל יודעי דת ודין, ויתקבל האמת ממי שאמרו.

לא אכחד בלשוני כי מעולם לא עלתה על לבי כי יבוא יום שאהיה מוכרח לבוא ולבאר ולהעריך עלי גליון הדברים הנדונים אשר הנני מגיש לפניכם היום, הנה אנא זעירא באמת מעולם לא חשבתי להיות מעורב בעניינים אלו, לא בעניני הדרכה ולא בעניני שלום בית, ולא עסקתי בהן כלל, כי אם בלימוד עיון הלכה, ומאז ועד עתה תלי"ת ששם חלקי בין יושבי ביהמ"ד, וטוב לי לשבת בנחת ביני עמודי דגירסא ולעסוק בדברי תורה, לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא בעומק העיון, וגם בכתבת ספרי 'מג"א המבואר' לבאר כל דבר הקשה בדברי גאון עוזנו המג"א, (שכבר ישנם תח"י בס"ד הרבה כרכים כ"י וכעת מחמת גודל הטירדות בעניני הכלל לא היה לי עדיין הפנאי להוציאם לאור עולם), וכן בירורים על שו"ע יור"ד חלק א' וב', ועוד ועוד כי ה' הטובה עלי, ומעולם לא התכוונתי להיות מעורב בעניני הדרכה ושלום בית וכו' ולתת עבור זה חלק מסדר יומי העמוס.

אבל המכין מצעדי גבר ית"ש הכין דרכי ונתיבותי, ואחרי שאיזדמן מילתא ורבו עלי ציבור השואלים בדבר ה' זו הלכה זה רבות בשנים, נזדמן לי לראות מקרוב הרבה מאוד אברכים יקרים המתגוללים ביסורי הנפש ביצרי מעללי איש, יעלו שמים ירדו תהומות כספינה המטרפת בלב ים ודמעתם על לחיים, ואחרי שחקרתי וירדתי לשרשי הדברים שבתי וראיתי כי דין גרמא בנזקין, חוסר ההדרכה הנכונה הוא אשר גורם להרבה נסיונות ובלבולים קשים ומרים אצל האנשים כידוע, ולא רק בדת העם אלא אף בתלמידי חכמים משופרא דשופרא (ולפעמים אדרבה שהיצה"ר מתגרה בהן יותר כדאי כל הגדול מחבירו וכו'), ואני הגבר ראיתי בעני עמי, דמעת העשוקים שאין להם מנחם, אברכים רבים מאוד, אברכים יקרים המסולאים בפז, ההוגים בתורת ה' היקרה מפז ומפנינים, יראת ה' היא אוצרם קודמת לחכמתם, שאין להם בבינת השמירה והשמחה והקדושה שהבטיחו חז"ל (יומא עב:) עה"כ יראת ה' טהורה עומדת לעד זה הנושא אשה ואח"כ לומד תורה, כי אדרבה מעת הנישואין רבים וטובים נפלו בפח יקוש במחשבה וכו', וכ"ש שלא מצאו מנוח בכל חיי הנישואין, ותזנח משלום נפשם זו אשה וכו' לתלמידי חכמים (שבת כה:), ואין להם מנוחה וקדושה נכונה ושלוות הנפש וכו' רק מלא כאב ועגמת נפש, וכמו שדרשו חז"ל 'יורא את ענינו זו פרישות ד"א', וגם היא לא טוב לה להיות חרבה כעץ יבשה ואינה מתנהגת עמו כפי דעת תורתנו הק', והמה בוכים פתח אהליהם השוממה והחרבה.

כי מתוך חסרון ידיעה ובלבול הדעת שגו בדברים אשר היו פשוטים מלפנים, וביניהם במה שאינם מלמדים אותם על חלקה ושמחתה במצוות עונה, ולפי המציאות בימינו **שאם אינן מלמדות או הבעל או האשה לזה (לאחר נשואיהם) לא ידעו מזה אפילו כל ימי חייהם**, וכיון שחסרה לה שמחת עונה, הרי אינה מרוצה לזה כדבעי, ואם היא אינה מרוצה, אף הוא לא יהיה מרוצה, כי תחת אשר ירגיש עצמו כמשפיע, הרי הוא מרגיש כמקבל וכעני בפתח המבקש טובה, ודבר זה הוא נגד תכונתו והצורה שבראה בו הבורא ב"ה, כפי שכתב בתורתו הקי' "והוא ימשול בך", שהבעל צריך להיות משפיע, והרגשה זו שייכת רק כשיש לו מקבל. ולכן יצרה הבורא ב"ה שתהיה עזר "כנגדו", ותהיה בטבעה "מקבלת" כמו שכתוב "ואל אישך תשוקתך" שהיא תתאוה לו, ודבר זה הוא גורם גדול שהבעל ירגיש עצמו כמשפיע, וכלשון רבינו בחיי (ריש פרשת תזריע): "אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, כי כשהאשה משתוקקת לבעלה ו**מתחממת** בחשקו, כל רצונה ומחשבתה עליו, ומצירת צורתו בלבה, ומתוך אותו חשק וכו', ע"כ.

אבל לפי המציאות בזמננו שרוב נשים אינן מרגישות - כל זמן שלא לימדו אותם וכ"ל - **נמצא שאין היא "מקבלת" המשתוקקת לבעלה**, ותחת שיתקיים בהם "ואל אישך תשוקתך והוא ימשול בך", נתהפך הגלגל שהוא "תשוקתו לה והיא מושלת בו" ר"ל. לא מיבעי אם היא מתחממת מלהיות עמו כראוי כיון שאינה מרגשת כלום, אלא אף גם אם היא מסכימה להיות עמו כראוי משום שלמדו אותה שהיא משועבדת אליו וכו' וחייבת בעשיית טובתו וצרכו וכו', הרי כמים פנים לפניו, ליבו מרגיש שהיא אינה רוצה באמת, וכל שכן שאינו מרגיש בזה כמשפיע, (וגם עי"ז הרבה פעמים יורד לעסוק בחלק הגשמי והתאוה - תחת להיות עסוק בקירוב הלבבות והנפשות כראוי, ואכמה"ל), וכיון שאין המצוה נעשית בקירוב הלבבות באמת, הן מצידו והן מצידה, **לא טוב לו וחסרה לו פת בסלו, וזה גורם לו הרבה נסיונות בעניי קדושה**, וד"ל.

ומלבד החורבן והקלקול בעניי קדושה כ"ל אצל הבעל, הרי באופן פשוט כיון שהיא אינה נהנית הרי **אינה מרגישה בעצמה שום סיפוק בזה, ונעשית שבורה ורצוצה בתוככי נפשה פנימה** וכו' ויעידו על זה הרבה מדריכות כלות שתחי' ועוסקות בתחום זה, וכן שמעתי מאת עזרתי בקודש נו"ב הכבודה שתליט"א, אשר עומד אתי לשרת בקודש זה רבות בשנים, והינה מקשיבה יום יום לקול דמעת העשוקים בעזרת הנשים, אשר מצטערים בכל הענין הלז ההיפך ממה שתיקנו לנו אנשי כנה"ג בברכת חתנים, גילה רנה דיצה וחדוה אהבה ואחוה ושלווה וריעות, ההיפך ממשאחז"ל 'שמחתי' עונה, וההיפך ממקרא שכת' לאמר 'אליך תשוקתו', אין להם שום תשוקה או שמחה, לא שלום ולא שלווה, רק צער ודמע, וכל זה גורמת אצלם לקטטה מצה ומריבה ח"ו, ופעמים בלי מספר לספר כריתות אשר מזבח ה' מוריד עליו דמעות ח"י, **והדברים ידועים לכל רב ומו"ץ או מזריך העוסק בתחום**.

אחרי רואי כל זאת, הרי ידוע מאמר החכם 'ההכרח לא יגונה ולא ישובח', ולולי אשר גדולי הרבנים ומורי צדק שליט"א מכמה קהלות ועירות בארה"ב, אייראפע וארה"ק, שהנני עומד בקשר צמוד עמם זה רבות בשנים כולן שווין לטובה, ומשמיא דקזכו לי שבשליחותם - וחזקה שליח עושה שליחות - זכיתי בעזרתו ית' ובזכות המשלחים מרנן ורבנן עיני העדה להעמיד בתים רבים בישראל על קו הנכון בעת ובזמן שהיו בסכנת התמוטטות בגו"ר, לולי הם אשר **כולם כאחד הטילו עלי המשימה הגדולה והכבידה לבוא בכתובים מפי ספרים וסופרים גדולי הפוסקים מאורי הדורות אשר מפיהם אנו חיים**, לולי זאת בודאי שהייתי מונע עצמי מכל זה, כי כתר תורה מונחת בקרן זוית וכל הרוצה ליטול יבוא ויטול, ואין צריכין לדידי ולדכותי, אבל מפיהם נצטוותי לאמור, 'לך בכוחך זה והושעת את ישראל' להשיב השלום בבתי בני ישראל על כנה, ועל ידי כן יהיו בני ישראל שמורים וגדורים יותר, וגם לא יפלו ח"ו לבאר שחת לרעות בשדות זרים ר"ל.

והנה פשיטא שלא באתי בקונטרס הזה לפלפל או לחדש, רק אחת שאלתי ואותו אבקש - לברר וללבן כדת של תורה מתוך יראה טהורה, מה רצון הקב"ה בעולמו מאתנו גלומי גוש קרוצי חומר במצות הבית, באופן אשר 'סולם מוצב ארצה' לקיים חלקי המצוה במעשה בצורתן הנכונה, תוך כדי אשר 'ראשו מגיע השמימה', לעשות נח"ר להבורא ית"ש אשר אמר ונעשה רצונו, בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד מלבדו, כי אין לנו שיוור רק התורה הזאת, ואך ורק כאשר מקשיבים ומבינים בטוטו"ד סדר הדברים באמת כפי ססידרו הבורא יוצר כל היצורים, וכפי שהורונו לנו חז"ל ואבותינו ורבוה"ק משנות דור ודור, אשר מפיהם אנו חיים ומימיהם אנו שותים, אזי מעט מן אור האמת של תורה דוחה הרבה מן החושך ציה וצלמות, ואך ורק מתוך ידיעה והכרה ברצון ה' באמת, אזי יצאו מאפילה לאור גדול בהתעלות בעבודת ה' במחשבות טהורות ונכונות ובשלום ביתם ושלוות רוחם.

אודה לא-ל שאחרי יגיעה הדק היטב בדיבוק חברים וכתלמיד הדין לפני רבותיו הרבנים הגאונים שליט"א, זיכני ה' בחמלתו עלי לברר הילכתא דא לאשורו, ולברר הדברים בשורשם על בורים ומכונם, ובעמל ויגיעה שנסתי מתני עם קסת הסופר בידי ואכתוב בדיו בספר את אשר חנני יוצרי ובוראי, כי זמנין באפרקסתא דעניא משתכח מרגניתא, ואם אזכה עי"ז להיות ציר נאמן להקים בתים נאמנים בישראל, הרי אין לך דבר גדול הימנה. גם נתקבץ לי במשך הזמן כעמיר גורנה אוצר מופלא מקורות איתנים כפטיש יפוצץ סלע, אש שחורה על גבי על אש לבנה, תורת ה' תמימה משיבת נפש, וכפי שדרשו חז"ל (ילקוט שמעוני תהלים יט) 'אימתי היא תמימה כאשר היא משיבת נפש'.

גם שאלתי בעצת זקנים וישישים שקבלו מדור דורים שלפנינו, לברר מסורת אמת קבלת אבותינו ורבותינו הק' נ"ע, אשר בעוה"ר נשתכח מפי כמה וכמה מסורת ההדרכה האמיתית, אם מפני כובד גזירות הגליות והצרות שנתגברו מיום ליום, ואחרי המלחמה הנוראה הי"י כמעט שנפסק חבל המסורה, אם מפני שחשבוהו לדבר המובן מאיליו שאינו צריך לפרש - כפי שמוכח בתשובותיהם, ואם מפני תלמידים שלא שימשו כל צרכם, מ"מ עלינו להודות ברוך שמשר עולמו לשומרים יגעתי ומצאתי בס"ד הרבה מוסרי מסורת אמת מאשר הדריכו לתלמידיהם ושומעי לקחם, ומכיון שהוא מדברים שהצניעות יפה להן לא היה ידוע בשער בת רבים דעתם האמיתית בזה, וכעת לצורך הדור חזקה עלי הוראת הרבנים הגאווה"צ שליט"א ע"פ מ"ש הלל הזקן (ברכות סג). 'בשעת המכנסים פזר' כדי שלא תשתכח מישראל מסורת אבות הנאמנה.

אחרי כל זאת פרשתי הדברים כשמלה בפני יודעי דת ודין, רבנים גדולים וחשובים שליט"א וכן מדריכים מומחים וותיקים שליט"א, שיוכלו להוכיח שהכל לפי דעת תורה, בלי שום תערובות ממקורות זרים ושיקוצי הגויים כלל, אשר ב"ה מעודי לא הסתכלתי בהם ולא פניתי לדבריהם כלל, (ומדי דברי בו לא אמנע מלהזכיר בקצרה גודל החורבן באותם המדריכים שמביאים לתוך מחנינו מדרכי הגויים המזוהמים חס מלהזכיר, ולא תהא כזאת בישראל לפוקה ולמכשול הי"י, והרי להדליק אור ה' ושכינתו ית' במושבות בני"י צריכים רק שמן זית זך טהור וקודש, ולקוצר היריעה אסתגר בזה לע"ע), וכל דברינו בנויים ומיוסדים אך ורק ממקור מים חיים נובעים מעומק חכמת תורה"ק בלבד, ובירור הדברים מפי גדולי המורים וצ"ל ושיבלחט"א.

ותלי"ת שגדולי התורה שבחוחו, ומדריכים מומחים ותיקים קלסוהו, וגם לרבות אברכים אין מספר ונשותיהם שהודו לנו במכתביהם ממעמקי לבבם, על ביתם שנתעלה לאין ערוך אחרי ששמעו השיעורים וקבלו הדרכה נכונה, אין חכם כבעל הנסיון - שבחנתי וניסיתי זה רבות בשנים שתלי"ת שנעשו שמורים ומוגדרים יותר בשמירת העינים והמחשבה וכו' בקדושה וטהרה, כאשר אכן מובטח לנו מפי השי"ת שהנושא אשה יש לו שמחה ושמירה וקדושה, וגם הנשים נעשו שמחים יותר ומסורים יותר לבעליהן ולבניהם ובני ביתם, והרבה מהם שזכו לשכר פרי הבטן בבנים עוסקים בתורה ובמצות על ישראל שלום, כה יתן ה' וכה יוסיף גם להלאה מתוך הרחבת הדעת וכט"ס.

התנצלות מהמחבר

הדברים נתארכו יותר מדאי, כי עצור במילין מי יוכל נוכח המחסור הגדול בהדרכה נכונה שתוצאותיו מי ישורנה ה"י, אשר מי חרש לא שמע צעקת אברכים יקרים למאות ולאלפים המתחננים אלינו שגם הם יזכו לדרך בדרך ישרה ולהעמיד את ביתם על תילם בנויה, אמנם כעת מקוצר היריעה אשים קנצי למילי, ואדמה כי כל אשר לו עין לראות ואוזן לשמוע בין יבין את אשר לפניו, ומה' אשאלה שיתקבלו הדברים על הלב למען האמת ולמען כבודו ית' וכבוד תורתו הק'.

פשיטא וברירא מילתא שקונטרס זה צריכה שמירה מעולה, ואינו מיועד אלא למראה עיני רבנים מובהקים שליט"א או למדריכים מומחים וותיקים שליט"א העוסקים בתחום זה, ושמירתו עליהם להיזהר בו בנטירותא דרבנן חותם בתוך חותם, שאין לך יפה מן הצניעות, ולמזהיר ולנהר שלומים תן כמי נהר.

הכ"ד הצעיר באלפי ישראל

משה עבער

Rabbi E. Wettenstein
3 Sunrise Drive
Monsey, New York 10952
Tel. 845 425-2491

בעלאל טובל העטונשטיין
דזיקן
קול קהילת הדת החדש בעלאל
קאנט, ניו יארק יע"א

דף

הנני משוחח אלו להסלין על השיעורים הנאמרים בעניני שלום וקדושת הבית כמובן כשם ורשת
עיי הרבנות עכבר תח"י מעבר מאנסי המכונה בשם "כוכב", כשמה כן הוא להעמיד אדני הבית
עם התורה והמסורה כדי להיות סאלו עזכו שמינה שרודיה בעיהם.

השיעורים היו הם משעה ידי אופן נפלא היה בעלה הרה"ח המפורא, חנן בשמחה של הלכה,
חתיק והסוד, ירא שמים מרבים, מורה ודאין לקהל עדת ישראל, כבוד שמו משכחים ומפארים,
איש המדות ורב תמונת כשרת הרב האאון רבי משה עכבר שלישיי"א מזהם מנחת משה ומורה
ודאין רבות בשנים פה כשרינו שיהיה מאנסי יצ"ו, אישר כמובן כשרונותיו ומיטב ידיעותו יוד
לעומקה של הלכה כפרט כדני הלכתא דמחרה דקדושתן ושהרתן של ישראל תלוין בה,
לברר וללכך כל פרט ופרט, לרשת את המעשה אשר יעשו, וללמדה לנשים צדקניות כהלכה
ביותר בלי שום קפזיק.

עוד הוסיפו שיעורים לנחל הבית בדרך כבוד ואהבה ואהיה ושלוש וריעות, כמובן
שהשפעתה היא גדולה גם על הצאצאים ומני המשפחה, וכן ערכו שיעורים בעניני קדושת
הבית ומצות עונה, אישר הם בהררים התלוין במורה ועוסקים ברומו של עולם, היות שהם יסוד
מחרת הבית וקדושת הדורות, רבתה המוכנה והבלבול, ומחמת הברשה והעניעות רבים
נמנעים לישאל ולדרוש בדברים האלו מפי הכסי וגדולי ישראל, ודין גרמא לארבעה אבות
דזיקן.

א) לא מקיימים המצוה בשלימותה. ב) הרבה רכות ומחלוקת מתוכננים מהו כדונו להשקפים
כשלוש בית. ג) תולכים לרעות כשרות זרים וחוסרים בורות נשכרים, מפיהם של עם הדומה
לחמור רחיל. ד) כשולים בהרדודי עבירה וראות אמרות כמו שלא נשא אשה שאמרו חז"ל עליו
שכל ימיו בעבירה (עי' גם קידושין כ"ב).

אשר על כן בואו ונחזיק מוכה להאי גברא רבה הניל שנתן לבו ועיני לשהרתן של ישראל
ולכבוד שיעורים הניל עפ"ד חז"ל וראשונים ואחרונים, ומפי תלמידי בעשיש הק', להעמיד
בתים נאמנים לז"ל ולתורתו כשהרת הקודש, ועל כנן דא נתן להסלין מאמר חז"ל במדרש
(שהש"ד ה') 'יתלתיים שחורות כשרוב' אלו תלמידות של תורה ישראל כשרות ושחורות
מלאמתן מרבים, אמר הקב"ה ישיבת הן עליי הוא מה דאת אמר (מלאכי ג' ד') וערבה לה מנחת
יהודת.

הנהגה לאתר שבערתי על כל השיעורים והבידורים שמורה עיני גדולי הפוסקים הנני לברכו
ולחזקו להשיגן במלאכת הקודש, ויפיצו מעינותו חוצה לכות את הרבים מתוך שמה
נתת והרבת הדעת להגדיל תורה ומהרה בקרב ישראל.

הנ"ל ידו המוקדמת ומסבדו כשרוב הרם
פה מאנסי יע"א

ע"פ חז"ל וראשונים ואחרונים, ומפי תלמידי בעשיש הק', להעמיד בתים נאמנים לז"ל ולתורתו כשהרת הקודש, ועל כנן דא נתן להסלין מאמר חז"ל במדרש (שהש"ד ה') 'יתלתיים שחורות כשרוב' אלו תלמידות של תורה ישראל כשרות ושחורות מלאמתן מרבים, אמר הקב"ה ישיבת הן עליי הוא מה דאת אמר (מלאכי ג' ד') וערבה לה מנחת יהודת.

Rabbi M. Weissmandl
Rabbi of Cong. Hita Money
1 Park Lane Money NY 10952

Tel 845 352 1807
Fax 845 352 7612

מנחם מאיר ווייסמאנדל
גביר קהל תורת חב"ד
ניו יורק, מאנסי

בעמודים

בעשר רב באנו להודיע לרבים שראינו כתבים מבני בלי שם הקדאים תגר על הרה"ג ר' משה עבנר שלישי'א מורה צדק חשוב בעירנו שהיה מאנסי ועל ארנן שלו הנקרא יזכר, ואחרי שמירדנו כמה מהדברים שדיברו קוראי התגר, מוצאנו שהם בדויים וגם שקר גם, גם מעט שקומות, ועל כגון זה נרות שבמילה מקצתה במלה כולת.

ועד מר ורע ששו לו הכותבי כתב פלסתר הללו כמנענה נחש הקדמוני, להחליש הכח לעמד בפרץ במקום שאכן צריכים לה.

והנה ביודעי ובמסירי קאמינא שהארנן של הרה"ג הי"ל בשם יזכר נוסדת בצל 9-א תחת הדרכותם של ועד רבנים מומחים שלישי'א יראי שמים מרבים המקראים היטב מענינים אלו, בנשיאות וידינו נה החבר הרב הנאון המפורסם עמוד ההוראה ותיק חסיד חכם ועבן וירא את ה' מאיר מוה"ר רבי בצל 9א מוכיה ונעמנעשמיין שלישי'א מגדולי רבני שרע ודומין דקק בעלזא, וחוקה על חבר כמותו גברא דיביסא ומומחה שאינו מוציא מתחיי דבר שאינו מתוקן ויסת ומקובל.

ומכאן הקריאה יוצאת שלא לשנות אחרי כתבי פלסתר כי דינם ככתבי לשוהר בלבר.

והעושה שלום במרומוי יעשה שלום עלינו ועבדי אמן.

הגביר קהל תורת חב"ד
ניו יורק, מאנסי

RABBI WOLF LERNER
RABBI OF CONGREGATION ISRAEL
1361 BUTCROSS
RDY 484 MONTREAL QEE, CANADA
TEL. (514) 273 - 2490

ואאל כפר אלקא
יאר
רבול אלקי בית חסי כאלא
ברוקלין

נסד

הן עיינתי בקונטרס "וכו שכינה שרויה" שנכתב ע"י
הדומ"ץ הגאון רבי משה נבנר שליט"א ממאנסר,
וראיתי שהכל דרא עפי הלכה ונב עפי חסידות, ולכן
לכל מי שמרגיש שצריך חיווק בענינים אלו מצוה גדולה
לשמוע השישורים, ובדאי ידע לעור גדולה הן להבטל
ולאשתו, ועייז יוכו לבנות בית נאמן בישראל ברצון
השית.

ואני מברך להמחבר שיזכה להשכין שלום בין איש
לאשתו, וזכות זה יזכה לבנים ובני בנים שסקים בתורה
ומצות.

ע"י אלקא
אלקא כ"ה אלול ס"ח אלול
כ"ה אלול
אלקא

RABBI NESANEL BRANDSDORFER
 RABBI OF "KENEH BOSEM"
 HADRAH ST. 819 BENEKIN
 BIRAZIL TEL. 072-2-5331800P

נתנאל בראנדסדארפער

20 הרב בעל היקף 2000 ישיבה
 212 ופני 3 תלמידי התורה
 22000 ישיבה 2000 ישיבה
 23000 ישיבה 2000 ישיבה
 24000 ישיבה 2000 ישיבה
 25000 ישיבה 2000 ישיבה

Handwritten signature

הרבא לפני קומפרסום של השיעורים שנאמרו במסגרת יזכר (כאופן פרמי תננו שאין אחד יודעת מי עוד מקשים להשיעורים), עיי האשה החשובה הנודע עם מומחיותה זה הרבה בשנים להדריך אלפי בנות ונשי ישראל בעניני הגהנת הבית היה הרבנית מרת עבנר תלמידיא מער טאנסי ניו יארק.

כל השיעורים נכתבו עיי בעלה תיה מופלג מלאכת אומן היה הנאק רבי משה עבנר שלמידיא דומיק בעיהות טאנסי ומחום סנות משה על שריע תשיא וטייסד יזכר הנודע מכבר זה הרבה בשנים שזכה להדריך אלפי אברכים בעניני הגהנת הבית גם במצבים קשים שלא היתה שלום בית מיט עם מומחיותו בתחום זו זכה בוכן קצר לפדר הכל שתשרה בתוך הבית שלום ושלחה.

גם הרבא לפני תשובתי בעניני בעות הבית, ואחרי ששיטתי בכל זה ברכתי ברכת הגהנת, אשרי דורותינו שזכינו לאור גדול כזה, בחירות בענינים האלו הכל מייסד על דברי חז"ל אשר טפוחם את חיים, וגם לרבות חלק המסורה מדברי הצדיקים וגדולי התורה וההוראה, על כן נשאר לנו לחוקר ולאמנו ולברכו שיזכה עוד רבות בשנים לישב באחלי תורה וההוראה להשיב את דבר ה' זו הלכה מתוך הרהבת הדיעת, ולהדריך את בני ישראל על דרך הגבונה שתשרה בתיכם אהבה ואחזה ושלום וריעות.

Handwritten signature

נסד

בתשך השנים שינו הרבה מקבלת רבנותנו לנו בהרכבת התורה בתית ומשיכות, החסרון ניכר בהתלמידים, עי תריש ריש מפי אבות על לשון המשנה והעמידו תלמידים הרבה ודל ילדעמידם על הגלחם בל ומוטו, בלוטר אהעמידם על רגליהם בהפנת אמתתה על התורה, שותו עמידה וקיום, כי שקר אין לו רגלים וכו', כי זאת זה אין זה העמדת תלמידים, אבל הם החים שוכבים בתרדמת האולת, עבלי, הכן עסק הרברים.

הוצא מזה גם באברים שמתחילים לבנות בתים טאטום לה ולתורתו, מבלבלים בדרבם מלא ספיקות, תיב מתעשר דברים שימי לבינה בקדשת הבית.

השסקים בצרכי ציבור באמונה תיה יראי חי יודעים מצב החסור, ומחפשים עצות לשור להם, ואחד מיוחד שבוער היה הנאין החסיד מוהר"ר משה עבער שלישיא (נכר איש צדיק מסוד ועלם רי אהרן מאיר דל מתפלל בביחמיד נתיבות שלם כוזילאסמורג יצין), דפרתני עמו באריות, וגם ראיתי בירורי הלכות שלו שנכתב במוט"ד ביראת חי מוהרה, בחמת ברה, כאשר ישידון ויגדון גדולי הוראה ויראי חי בכתב וכע"פ, וכפי קוצר דעתי הרגשתי בת"ח זה שמבין ומאזין צורך הדור, (וכדאי ישנם מוח כמה דרכים זה מנת היה מותר אבל כולם מרעה אחד ניתג לבנות בקדשה לגון של מלך מלכי המלכים).

ע"כ באתי בשורותי אלה לעורה לבב יראי חי וחושבי שמו, לעמוד לימינו ולהקין ולתמכו, וחפין חי יצליח בידו להגדיל תורה ויריש כאש החסידות ולהאדירה, עדי מכה מהרה לבנות בית הבחירה, אכיר.

מותב ודוותם ע"ה מנ"א א' דברים תשפ"ד

ב"ק יצק מן משה יום אב תש"ד

הסק"ק האודידימ

מנוחיות

הן חוכא לפני את התכנים של השיעורים הנפלאים של מנחם זכו המלאים זו ומפיקים מנה הנאמרים בטוב מנחם ודעת אנשים צדקניות, שנערכו על ידי הרב'ה המפורא רבני משה עמנו של ישיבת תומכי תמימה על ידו ה'ב מורה צדק בעולות מאנשי נ"י, ומדריך מוסחה לחתנים ואכרמים זה רבות בשנים כולן שונים למינה, וכבר זכה להדריך אלפי בתים נאמנים בישראל בדרבי אבותינו ורבותינו הקי עיד התורה והמסורה בלי שום שינוי כל דהו, וכמ"כ זכה להדריך עשרות מדרשי התנים בדרך התורה הנאמנה.

וכן עברתי על התשובה הנפלאה 'זכו שמינה שרדית' שכתב הרב'ה הנ"ל בבקאות ודרישות עצומה בענין מצות שמחת זונה ומדרי החבה, ומרכזו עליו ברכת הנהגון אחד שראיתי בו קרן אורה שנית במלאכת אומן לברר נעמי הלכה ודרכי המסורה ברכה של תורה עפי מירורי הלכה של גדולי הפוסקים מהענינים הנלמדים אצל השיעורים הנ"ל הנמכרים בדרבי הצניעות על אשתו הרבנית הצדקנית מרת עמנו תל"ש'ה הנודע עם מופתותיה זה הרבה שנים להדריך אלפי נשי ישראל בעניני הנהגת הבית על התורה והמסורה.

ועל כן כואו ונחוק טובה להמסור השיעורים הנ"ל ביסוד קדושתן של ישראל, והגנו בהן לחזקי לאמנו ולברכו שיאכה להמשיך בפעולתו הכרוכה, להדריך את בני ישראל עד רבות בשנים עד התורה והמסורה, ולהרבות השראת השמינה מתוך קדושה ושלוש בבתי בני הכשרים, ויהי שתשרה שמינה כמעט ידעם ולא יצא שום ממשל מתודי, עדי זכה למיאת מישה צדקני כמ"א.

תומכיהם לטען קדושת ישראל

כיום א' לסדר תרפ"א אל משה וגו' (בלישן הבת, רש"י) דבר אל בני וגו'

Handwritten signature

אגודת רבני תל אביב

הוועד המנהל הארצי
אגודת רבני תל אביב
בניין 10, תל אביב

מסמך

הנה בזה להודיע מקצת שבוש של חתני בנינו, גדולי התורה וביראה מיוחדת, תרדוג רבי משה עבנר שלישיא, מנמחים מנחת משה, ומחשובי מורי צדק בעירינו יחדות מאמני יציה, אשר זה שנים רבות אשר פקינו שמו כמנוחת לרבים בהוראת החנים עיפ חרבי תעורה הוראת והתמידות, בדרך המפורת לנו סודו דוד בקדושה ומדות.

גם הנה ידו המדולה וערך ישירים נפלאים כמזכר מעט ודעת לבית יעקב אלו הנשים, להודיעם כיצד להגיד את ביתם עפי חרבי תעורה והוראת בדרך של אמונת הקדושות, באהבה ואהוד שלום וריעות, וכל השיעורים הללו מהם בניים ומתורים הנוכחים מתוך דבריהם הקדושים של רבני חז"ל והראשונים, תדוילי הפוסקים ומפרי מוסר והסידות, בניים על תלים ומפורדים להפליא בהשכל ובדעת ובתבונה, לבאר שניו שלום הבית ומצותיו ושחרתן של ישראל באופן מקנה ויטווי, בהשקפה מדודה ובכרחה, וכל השיעורים הללו נמסרים באופן צנוט מאוד כפי הוראת הרבנים שלישיא, כמסגרת ארען יחסי המפורסם בשמו הטוב והיולך לפניו זה שידן תיחדים.

האמת עד למצנו אשר ידוע ומפורסם שכבר זכינו להעמיד מאות בני ישראל על מנתם בדרך התורה האמיתית, ולהודיעם בהוראה נכונה עיפ חרבי תעורה, באהבה ואהוד שלום וריעות, כאשר ידענו בבירור ישמענו סכמה וכמה אשר ממש נתעלו מהם וכל ביתם באופן נפלא אחרי שמיטת השיעורים הללו. גם ידעתי סכמה וכמה פנים חשובים מהרבה קהלות קדושות בישראל אשר השיעורים הללו הצילו אותן מהתמוטטות כפיטומו דוד. [וכן הציגו כמה רבנים ומורי הוראה מבדוקים העסקים בתחום זה].

ידוע ומפורסם לכל עד כמה תרדו רבותינו הקדושים בכל החרות להסניא שניו מוסר ומפרט שניו תענות הבית לבנות ישראל בלשון המרוברת לגדול הערצות שראו בות קצו ביב של קצו בהודותינו אשר החובה מזה היכסל פי כמה וכמה, כאשר השקפת התורה הכרחה הולכת ומשתכחה ואין דורש ומבקש ומפרט מענינים אלו, ודרכי הנשים השפלים הודרים מכל עבר ופניה, ומפרט עי נגע העשנמלאנינו, ולשת בואת בודאי ברור וששט שהרובה כפולה ומכופלת לפרסם אמיתית חרבי הקדושה והענימות של תעדותנו הקדושה, ומפרט לבית יעקב אלו הנשים.

ועל כן בואו תחזיק סיפוחא לחתני הנאון שלישיא אשר נפה שכמו למכיל לעסוק בעבודה הקדושה והנחוצה הנו, לעורך השיעורים הללו, ולזכות בהם את חרבים, להודיע לעם זה דרכי ה' את הדרך ילכו בה ואת המנוחה אשר יעשון, והדרך הישרה והאמיתית לדעות כאלו אשר זכינו שכינה שרוי ביניהם, ובה להשקית את העמאים לדבר זה מים מתוקים מבאר מים חיים תעולים מן לבטן.

ואף כי כלום אב מניד וכו, אבל המפורסם אינו ראוי, וידוע לכל התועלת הגדול והנפלא שתביאו השיעורים הללו לרבים, ולא באתי אלא לברכו שזוכה להמשיך בדרךנו הטובים והישרים והרבות פועלים לתורה ולקדושה בקרב ישראל.

ואשריו ואשרי הלוקו שזכה לדעות ממאני חרבים ולהרבות השראת השכינה בישראל, אשר זה מביא קרוב האילה השלימה עדי טובה לביאנטיז מביא.

הבית למען קדושתן ושחרתן של ישראל
חס ב' מדרה תשפ"ד לפ"ק

א"ר אלתרמן י"ג אלול תש"ד

RABBI ISRAEL D. HARFENES

244 Hewes St.

Brooklyn N.Y. 11211

☎Tel. (718) 364-0255

ישראל דוד הארפענעם

רב ודיין סניף ישראל וחסדים
העיריין התאחדות הרבנים
מזרח ישראל חסדים ותיק שירת ישיבת דוד דוד
שירת חסדים שירת דוד חסדים ישראל דוד
סקוט ישראל דוד, יום חנוכה ישראל חסדים

הסכמה

במידה זו למטר אל מול פני המנורה

הנני מזה להגיד ששמו של ידידי דוקר המייסד חובבים היה תרדיג ר' משה עבנר שלישיא מורה צדק בעיריית מאנסי ובנעמחים מצות משה על דלי נדה, אשר כבר סמכתי את ידי עליו לרחוק ולהורות, מאחר דייתי לשעבר ועכשיו ביותר אחרי שהיתה תשובתו הרמתה למראה שיני ועברתי על הבורווי הלכה שנשא ונתן באמונה בענין מצות עונה ונרדף דיובה וגם משיעורי זכו, והנני מאשר בזה מזה מה שהביא משמי הקדברים כדמותך.

הנה אך למותר להאריך בטדל הנדוצות בדיעת חבנת עינים אלו על בודים ואמיתם, ובפרט למיץ ומודיכים שיוכלו להרדף בדרך התורה והעושה, ולהודיעם את הדרך ולכו בה ואת המעשה אשר ימשך בקדושה ובמהרה.

הכריח למען קדושתן ומהרתן של ישראל ולמען האמת והשלום

הגהת יום ק"ת
ישראל דוד הארפענעם

אשר ימשך בקדושה ובמהרה

RABBI BARUCH SCHWARTZ
 RAV OF KHAL ABAS CHASSIDI
 WASSIC, N.Y. 10980

הרב ברוך שווארץ
 רב הייכל קהל חסידים
 וויז'ניץ 1088 חיים גאון
 10980 ניו יורק ניו יורק

במסגרת

בין מסגרת לעצרתא תשפ"ה

אוקר אנש מסו היה יודעי המופלג דוקר הרדיג גודע בשערים דא שמים
 מרבים ותיק וחסיד כה"ר משה עבנר שלישימיא שהעו מכירו זה רבות
 בשנים לאיש רם המגלה, בעבודת הקדוש ובהתמדתו בתורה, מברר ומלכך
 כדת של תורה, סורה ודאין בהלכה ברורה פה ערנו. גודע לשם כמומוחותו
 הרב לדעות לעור לאכרבים יקרים המבקשים עצה ותמיכה להקים בתיהם על
 יסודות איתנים, וכבר זכה ברוב תבונה להקים מעשר הרבה בתים בישראל
 ולהשכין שלום רב באהלהם, וביותר עיו שיצורי זכר המפורסמים לשם
 ולתהלה, שכבר האיר הרבה לבבות באור יקרות.

תתה שמח לנו לראות בהתייחסות ועד רבנים מומחים שלישימיא, שביודעי
 ומכירי קאטנא לרבנים חשובים ויראי ה', והם יהיו קבועים לפקח בכל
 עניני המכות, ועל צבאם ראשי אלפי ישראל גדולי רבני ערנו שלישימיא,
 וראיתי כתביהם דאתין לסהרא ביה שכל מעשיו בהכשר ויתרון, ובפרט
 משבחים ומפארים בשיעורי זכר אשר בהשכל הדעת נאמרים, ודין ערמא
 להתעלות ולהתקרב לעבודתו יתיש, לכן גם אני מתכוון כנגד המברכים
 לפרכו בברכה שלמה ונאמנה שיזכה עוד רבות בשנים להרבות קדושה
 וטהרה בקרב ישראל מתוך שלות הנפש והרחבת הדעת, ולשומעו יתעם
 ותבוא עליהם ברכת טוב.

הלא כה דברי יודיו

הזקאל עקיבא גראם

הוי"ח בק"ק מחזיקי הדת החסידים בעלזא
בזקלונג, ישיא

כסדר

יום כי לסדר וחתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ חי סיום תשפ"ד לפ"ק

חן כל יקר ראתה שני פרי עשיר ועמלו של האי גברא יקרא חלן בעמקה של הלכה
והשקפה מתוך שני דקדוק ומכנה את הרבים באצרותיו הנפלאים במקצתות
התורה, הלא הוא הרה"ג ר' משה עבשר שלישי'א מהשובי הרבנים בעיר מאנסי
יצ"ו ומחיים מנחת משה.

ועל של עתה באתי להביר ולהקיר את מעשיו ופעולותיו המאליפות להרבות
קדושה בישראל ולהשכין שלום בין איש לאשתו על פי דרך התורה והראיה,
בערכות שפתיים ושמיים אהן ואשר הנה ככתובים.

רישומן ניכר הישב שהרב שלישי'א השקיע כוחות מרובים והתייגע בעמקה של
מגות אלו, ומרוב תבונתו ושקדנותו סידר וליבן את הענינים דבר ודיבור על אפניו
כאישן הנבון והראוי למסור הלאה כבדורות נפלאה, ואין לדאריך במקום שכבר
העריכו חז"ל בעדל האי ענינא, ואמרו (יבמות ס"ב) 'השרוי בלא אשה שרוי בלא
תורה ובלא תוסה וכו' / ובדיני ובמסורי קאמנא האך שבהרבה נבונה על דרך
התורה והראיה אפשר להציל בתים ודורות בישראל.

באז שיערייו בתורה ובמרכה מרובה שיזכה שד רבות בשנים להנדיל תורה
להאדירה, להרבות שלום ושלחה וקדושה וטהרה בישראל, ויזכה להעמיד הדות
ישרים המקומים בתים נאמנים בישראל, והיו לרצון לפני אדון כל.

בברכה ובחערבה למען קדושת ישראל

י"ג טבת תשפ"ד

Rabbi Sh. Ettrohi
18 Imperial Place
Jackson, NJ 08527
Tel: 732.334.7398

סמחה אהרן שמרמאלי
רב דקהל שער אית
תל אביב, ישראל
דוא"ר: 7710000

גמ"ח

יום ב' לסדר בהעלותך את הגרות תשפ"ה צ"ק

הן חמותי ראיתי מעשי ידי הרב"ג רבי משה עבער שליט"א מו"ץ בעיה"ת מאנסי יצ"א בשיעוריו הנחמדים אשר בשם 'זכו' יקרא להן, ונוכחתי לראות כי הכל הוא על פי דרכי התורה ודרכי אבותינו ורבתינו זכר כולם לברכה, כל תוכן השיעורים מלאים וגדושים בדברי השקפה בדרך התורה והיראה, מתוך הבנת המציאות ותורת הנפש בחכמה ובתבונה, והכל באופן המועיל לקנות קנין חזק בנפשם, ומה מאוד שמחתי כי ראיתי שכל מעשה ידין הוא עם יעוץ והדרכה, ונעשה על פי הוראת זקנים גדולי התורה שליט"א אשר על פיהם יצאו ויבואו בכל עניני המכון.

ודבר גדול וחשוב עשה בעמיו להתעסק בענין הזה שכידוע צריך לזה משקל רב ומאזני צדק שלא לנמות מדרך התורה הן לימין להוסף בחומרות וכיו"ב דאתי לידי קולא ח"ו, ובודאי בשמאל שלא להקל בדברים אשר לא שערם אבותינו ח"ו, ולדאבונינו יש כמה שהן עוסקין בדברים אלו להדריך אברכים בלא דעת תורה והן מביאין השקפות זרות שהן היפך דעת תורתנו ומסורתנו הק' וד"ל, והחסרון בזה ניכר כיום באברכים וב"ב שאינם בקיאים כראוי במיב ההדרכה הנכונה וכמהות שלום בית על פי התורה ודרכי קירוב הלבבות באמת, שעי"ז יתקיים בהם איש ואשה שזכו שכינה שרויה ביניהם, והשיעורים הללו הולכים בזה בשביל הזהב ובדרך המלך הוא דרך התורה אשר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.

לכן אמינא לפעלא טבא יישר כוחו וחילו לאוריתא להגדיל תורה ולהאדירה ולהמשיך בעבודת הקודש, ויזכו לראות זרע ברך ה' בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות על ישראל שלום ולעשות נח"ר לבורא ית"ש מתוך רוב שמחה ונחת וכט"ס.

כו"ח למען קדושת ישראל

הק' שמחה אהרן שמרמאלי

Rabbi C. Y. Wettstein

1643 44th street
Brooklyn NY 11204
718-851-8761

חיים יהושע וועטטענשטיין
דומ"ץ

בית המדרש החרדי בנינג
15-43, 15-43, 15-43

נסד

הגני בזה לצורך התייחסות ידיו למכתב עם תבוסת של דודי היקר הרבני דומ"ץ בעלוא מאנטי שליט"א ומעמדות בעל המוס, ומחותני הרבני דומ"ץ בעלוא מאנטישראל שליט"א, אודות הארגון הנפלא "זכרי הכי קרא שמו וכו' ע"ש איש ואשה שזכו שמינה שרויה בניהם, וכבר "זכרי" להעמיד לעמסונג אידישע שמוכער עיי השיעורים הנפלאים מאד בעלים מהרבניות מרת עבבר תחי אשה יראת ה' אשת חבר של יודיו מודה ודאין, המוכה את הרבים, וישב וזנה בתורת ה' ביראה דמהורה, מתן ומסוק, והתק והסיד, הדומ"ץ הרבני רבי משה עבבר שליט"א מעמדות מנחת משה ועד.

והנה הנסיון מוכיח שיש לעמסים שמיציק איזה שאלה בחלכה או בהנהגה בענין מצות עונה, וכיון שהם ענין צנוע אין לצי לשאלה, ויכולים למוכב עם השאלה לשנים רבות, וכל הענין נעשה קשה, ונערם הרבה נגמת נפש ומכל דהו, ואין שמחה בהתרת המסקות, ועיי השיעורים הנ"ל אשר הם מאד בעלים הנפלאים, הן חלק חלכה והן חלק ההשקפה מוזקק שבשתים, נעשה הכל בדרך וכוונת לידע את הדרך הנכון ואת המעשה אשר ימשון כרצון השי"ת, ועיי נעשה הכל בעוהשיות מאהבה אחוה שלום וריעות, היו אישר ושמחה, בהשראת השמינה, ויכולין לעשות הכל ברת בראוי ומכובד, ולהעמיד בעוהשיות הורות ישרים ומבורכים.

ומה עם חלק חלכה יש לעמסים איזה פרט שהכלה אינה תופסת בלמודה לפני ההתנהג, והיו יכולה להמשיך כך במעוהה שנים רבות היו, ועיי שמיצת השיעורים הנפלאים הנ"ל שהם בדיוק וכוונת, תרע לעשות הכל בעוהשיות.

וגם נתתי את עיני על הקונטרס הנפלא של הרבני רבי משה שליט"א על קיום מצות עונה והיובנה שנכתב בדיוקנות גדולה ומכובד מעם ודעת ברת של תורה, ותועלת גדול לכל אחד ואחד ללמוד הקונטרס, והכל ע"פ דעת רבותינו הקדושים ערומים בכל ושמורה.

והגני בזה לברך הארגון הנפלא שיוכו להמשיך ביתר שאת ועיי, כי זכותם גדול מאד להעמיד לעמסונג אידישע שמוכער שיוכלו להיות סודר להשמינה הקדושה ובית הורגד לעשמות קדושות ומהורות שלא נתבדש לקבל פני משיח צדקטו בב"א, ומסום,

ע"י חתום
חיים יהושע וועטטענשטיין

51. לאמה

דומ"ץ בק"ק מחזיקי הדת החסידים בעל"א
באגודת א"א

ס"ד

אמנם אחי בני ישראל חוקרים

בקריאה של חיבה הנני מבינה בזה להודיע על שינויי הדרמה לנשים בשם
"זכר אשר קנתה שמה למוכח ולכרובת, להחריף ולסוכן נשים צדקניות
בדרך הטוב והישר בעיני אלוקים ואדם.

מקרב שמונני וראיתי נדיות רבות שהצליחו לשנות את חייהם, ומעני
ראיתי קריתו בכתובים כל תוכן השינויים, והדברים להפליא,
וכדאי לכל אחד ואחד שרוצה לזכות לחיים מאושרים עפ"י התורה
הק' והמסורה לנו סודו דור ההצטרף לשינויים הללו.

והודי שטובה כלפי להשנות שמינתו כמתניו ולגדל צאצאיו להיות מודעי
שמו יתברך מתוך רב נחת אמן סלה.

51 לאמה
33
110
הח' ה"א
באגודת א"א
33

Rabbi Y. Y. Kohn
22 Beth Holey
Boulderland DC 17E-4154

דואר ירושלים הדואר הקטן
ת"ת
תולדות אהרן בית יצחק
בידו משרד נאווה'ים י"א

בשם
ה' אהרן בן יצחק י"א
ה' אהרן בן יצחק י"א

אמנ'ם ידידי הרה"ג מו"ה רבי משה עב"ט שלישי'א מדין בשיר מאנ'ם

קבלתי מכתבי הרבנים הנאווה'ים הצדיקים שלישי'א משבח המפעל זכר, ועל מה שביקש ממני לבא בכתובים כמה אקרא למה צריך לדידי ולהכותי אחרי שיש בידו המלצות הרבנים שלישי'א.

ועל עצם הענין, כי אנכי לחזת דעת בענין קדוש ורי"ם כזה, דהנה מעלת המקדשים ומטהדים עצמם שנבה מעלתם עד להפליא וקדרש יאמר לו.

אך לאו כל מוחא סביל דין, והיות כי החיל נמצא משוקים ורחובות כל מיני דעות פסולות והתעבים בענין זה אשר יסודם ממקורות נשברים חדים, ותצאותיו כי ישורנה, עי"ם כואו ונחזק מיבותא להני"ל, אשר צ"ח ממקורות מדויקים מאמרו חז"ל הקדושים וצדיקים, ואף כי כמה ענינים תלוי בדתת האיש איש לפי מהללו ומביבו במשך דיום איש על מחנהו ואיש על חגלו, מי"ם הכל עי"ם התחזק ועי"ם מה שלמדו מספדיק.

ואחזקו ואברכו ידידי הנ"ל שימשך להרבות פעלים לקדושה וטהרה עדי מכה לביאת נו"ל צדק כמהרה בימינו אמן.

בשם
ה' אהרן בן יצחק י"א
ה' אהרן בן יצחק י"א

יצחק אהרן הכהן פאנעו

אב"ד יאזאזשנא

מאנסי נ.י.

דסד

חבר אני לכל אשר יראוך, אם כי מי יבוא אחרי המלך, מאן מלכו הכנן, ומי אנכי להבנים ראשי בין תהרים הרבים הרבנים המאוחדים של יו"א, אשר כבר הפלינו בשבט מבין זכר אשר יסודתו בהררי קודש להעמיד בתי ישראל בקדושה ומהרה עשי התורה והמסורה בדת מה לעשות, אבל פסור בלא כלום אי אפשר והנני מצטרף כיהודא ועד לקרא, להגיד לארם ישור בודש ומכירו קאמינא, היה יודעי תהינז רבי משה עמער שלישיא ירא וחריף לדבר הו, הלן בעמקו של הלכה לילות וימים רבות בשנים, וראתו קודמת להבמות יראת הו היא אצרו, אשר מקום הגירו לו מן השמים ברא הדין להתגדר לבור וללכנן חלק בתורה במגילת יקדושת והענינת הביתי אשר הם בהררים התלויים בשערת.

זכה רבים וזיכה אשרי עליו כמה, קאמוקי שטעמא אליבא דהלכתא באופן השנה קבץ נפש, והכל מספור מהיר משיש ומסיקים מספרי חסידות, ובה להחזיר העשרה ליושנה עשי קבלת המסורה המתורה שקבלנו מאבותינו ורבותינו ניש מהיר דור, וכבר האיר רבים בפנינו זו אשר רבים נבוכים ונשתבשו בזה הדין נרמא למכשולות עצומות אשר תוצאותיו מי ישראל, ובפרט כבוד האחרון אשר הענינות רבו כמו רבו, כמה רבנים ורשמי על מדין ורופאי הנפשות מכבים מרוחות בגדל ההרס והחרבן כרהנינות ומגששות בחוסר ההרחה הנכונה בענינים הללו, ולשמת זה רבים גדולים וסובים צמאים ותאבים ללמדנו דעה ולהשכילם מינה, ותקיים בנו במילואה מאהוב לא רעב ללהם ולא צמא למים כי אם לשמט דבר הו, לשת בזאת יש קנה שלמו בשנה אחת, מתיקר בעני הו לחוק ולהדריך אלו תנבוכים לדעת את דרך הו להצמידם על האמת.

אי לזאת הברכה אחת היא להרהיג הנל של יו"א אשר לנו פתח בלכ הם להצטרף בערתן של ישראל, ואין חשב כבעל נסיון אשר זכה לרדת מן הדר אל העם להעמיד תלמידים הנונים ולהדריך אישית יותר מאלף אברכים התרדים לדבר הו, בחקמת והרבת בתים נאמנים לה ולתורתו אשר נתקיים בהם מאהוב ישראל אשר כך יתפאר, כן ידבו, וכולם מעידים ומגידים כי נתעלו עיני בסולם העולה בית קל אשר השפיע למוכה על כל מטרות חייהם.

ולזאת הנני מברכו בברכת הדין ובברכת כהן, לחזקו לאמנו לסעוד ולתמכו, אשרך רבי משה אשרך, משה אמת ותורתו אמת והמלללים בראים, יאר הו פניו אליך וישמרך ויחנך, ותזכה שד רבות בשנים להרבות פעלים לתורה ולהעשרה בהנה ומתנה וישעו מעשותך החוצה, שני נוכח במהרה ישיקיים מקרא כתוב לאמר לא ידעו ולא ישודתו בכל תר קדשי כי מלאה הארץ דעת את הו כמים לים מכבים, בבינאצב בביא.

ועי באנחיה ב' לסי כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם הו, דך סיון תשפ"ה לסיך

יחזקא אהרן הכהן פאנעו

Rabbi Y. Y. Vosner
 682 Bloomfield
 Outremont Quebec H2V 3S1
 514-618-5654

יעקב יוסף סג"ל וואזנער
 מו"ץ בקהל תולדות יעקב יוסף
 רחסידי סקווירא מאנטריאל
 וחבר בית דין צדק דמאנטריאל

סדר

הגו מה לכרך את יד העסקים החשובים העסקים במלאכת הקודש והמקדש, היה מפעל זכו' החובים ומאזים את הרבנים זה כמה ימים למוכה בעניני קדושת הבית להרבות קדושה ופדויה ומנוחה ושלוה בבתי בני ישראל ע"י הדרכה ישרה ומנוחה ע"פ דרך התורה והיראה בדרך ישראל סבא מכלי להשת בשדות זרים אשר אין רוח הכמים נחה סתן.

וכבר ישנו גדולות ונצורות וזכו להעמיד בתים הרבה על מנוח נאמנים להו ולתורתו וכידיע ומכירו קאמינא מנחה מקרים שלא ידע את נפישם איזה הדרך ישכון או"י וצ"י ההדרכה הפנויה שקיבלו מהמפעל זכו' נחלא ביתם אורה ושפחה וזכו להשפין השפחה מתוך ביתם בארבה ואחזה ישלום וריעות.

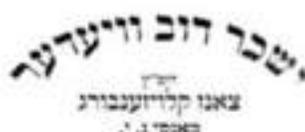
וכמ"כ עברתי על תוכן השיעורים הנפלאים הנמסרים לנשים צדקניות כמוכ מעט ודעת הפנויים והיחסים מתוך דברי חז"ל והראשונים גדולי הפוסקים ומכ"כ מספרי מוסר וחסידות בהשקפה הפדויה ע"פ דרך רבותינו הק' אשר מפרהם אנו חיים, זרבים ופנויים מעידים שהיו להם תועלת גדול בשמיעת השיעורים הנפלאים, והריעו כוח השפעה גדולה השינוי למוכה בהתנת ביתם ע"פ דרך התורה ברחבי נגמ בארבה.

ולמותר להדגיש כמה הנתיח המפעל החשוב זכו' בדורינו אנו צעתי מנחת אשר כל מי שרונה יש לו היכולת להגיע לכל אתר ואתר לשמוע ולראות דרכי הטי"ם רה"ל, ורבים נפלו רה"ל כמה הזאת והצבו להם בורות נשברים לשתות מים מרוחים ועבדים, ומשנה בפרהם שלא היה להם ממי לקבל הדרכה ע"פ השקפת התורה בדרך המסורה, ולא ידע שכה יש לו באר מים חיים מלא מים מתוקים המלאים זו ומפיקים נגה ע"ד התורה, וכבר חז"ל קיימים לה, תנת ה' לשלם תנמוד ויבא למהר מסיימים אותו.

ע"כ מאו ונחזיק טיבותא לחמפעל החשוב הזה שכבר הצילו רבים בענין זה, ואשרי להם שזוכים להעמיד משפחות רבות על דרך הישר ברחבי הקדושה והטהרה ומרבים השראת השפחה בבתי בני ישראל, וחדד שיהקדש תמיד עם שמים על ידם, ולא תבא תקלה היו מתחת ידם, ע"ד שנוכה לישועתן של ישראל בביאת טא"צ בבוא.

זהו ימינו צ"ה א"ה ל' שב' ק"ה כ"ו סיון תשפ"ב י"ג שב' תמוז ה'תשפ"ב

במהשית

יום ט"ו למנחם, היום שנאמר לישראל וקדשתם היום ומחר תשפוג לפיק

ראיתי בכתובים את השיעורים הנפלאים שנערכו ע"י המר"ם הרב
הגאון רבי משה עבד שלישיא מורה ודאין בעירינתו מאמצי והכח
נמסרים ע"י גווה ביתו הרבנית תלישיא לנשות ישראל כענין הגדגת הכות,

וראיתי כי כולו מיוסד על דברי חז"ל ורבותינו הקדושים זכרונם
לברכה, באופן השווה לכל נפש, ההתנהגות בקדושה וטהרה עם
המונה והמחשבה הנכונה, ולהשפיק שלום ושלוח שיהא שכונה שרדי
ביניהם (סוטה י"ז).

גם לרבות השיעורים בהלכות הנחוצים לחזור עליהם כסדר עיונים במוב
מעם ודעת כשלחן ערוך מתוכל בדברי אגדה והדרכה למעטת, והכל
באופן צנוע כראוי לרבניהם הנאמרים בחשאי, ואין שום חשש לבנות
ישראל הכשרות לשמוע שיעורים הללו על הטובלנשאן.

ידו רצון שזכות הדואוק כענינים אלו שהם יסוד קדושתן של ישראל יעמוד
לו שלא יצא מכשול מתחת ידו, ושיהקדש שם שמים על ידו, עדי נוכח
לשכנתי בתוכם במחירה בימינו אמן.

המבאשרה ביום הניל

1921

MAYER KLUGHAUPT

845.738.0100 #101
5 Ridge Ave Spring Valley NY 10977

מאיר קליגהויפט

דומ"ץ בבית המדרש ברמת מנחם
מסר מאנסי יצ"ו

נסד

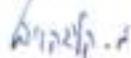
הן עברתי על קונטרסי השיטורים שנערכו בי ידידינו הרד"ג ר' משה נבנר שלישי"א מחדס מנחת משה דומ"ץ בעירנו מאנסי יצ"ו, ונמסרים לנשים במסגרת מכון יזכ"ר בי אשת חבר ונתנו הרבנית תלימ"א בדרסי הצניעות ביותר, ומצאתי אותם מעשי ידי אוטן מופלא, השקפה נכונה ומיאור רחב תבנות נכונות למעשה, על כל עניני שלום הבית והצחנתו בקדושה, בדרך התורה והמסורה, עפ"י דברי חז"ל ומסורת רבותינו הקדושים שעל פיהם אנני היים.

וביודעי ומכירי מקרוב ממש כיצד הרד"ג הצ"ל ביהד עם ונתנו הרבנית תחי' זכו חיכו וזכזכים את הרמים, ומרבים קדושה ופהרה בפתו בני ישראל, והפך הי בידם הצליח להעמיד על הדרך הישר ולהשכיח שלום ואהבה בכתים רבים מישראל באופן נפלא, וידוע המאמד מצדקים ואהבת לרעך כמוך שאז איטר הקביה אני הי, זה ערם קרוב הגאולת.

ובלתי ספק שהשיטורים הנפלאים הללו מודאי יסייעו לכל המשתתפות לבנות ביתם על דרך התורה והמסורה הנכונה והישרה.

ולא נשאר לי רק לברכו, ישור הי ששוד יוכה להרבות קדושה ושלום ולהעמיד בתים בדרך התורה והמסורה, ולהפיץ את דבר הי בבתי בני ישראל, עדי מכה בקרוב ממש לגאולה השלימה בבית משיח ובנין ביהמ"ק השלישי בב"א.

הנבאנהיח לטיען קדושתן של ישראל כיה אל"ל בו דסליחות תשפ"ג לפ"ק

נסד הרד"ג מסקולתן נוקול

Rabbi Yakov Farkas
Rabbi of Congregation Viznitz
717 Champagneur
H2V 3P9 Montréal Que Canada
Tel: 514-273-2204 Fax: 514-948-4332

יעקב יאקוב פארקס
דוב"ץ
דקהל צמח צדיק וויזניץ
מאונטריאל

נסד

א קרה כד סוק תשפ"ד לפק

כאתי בשורות אלו לחוק את השישורים של זכו" שדום
נאמרים בסוב טעם ודעת, בבחינת כה תאמר לבית יעקב -
אמורה רבה ונעמות וכדאיתא בינביין לעשותו באופן של רים.

וכל השישורים הם ע"פ התורה וע"פ המסורה וע"פ גדולי
הרבנים שלימינא שהיו רבות בשנים סדריכים ויש להם מסורה,
ועי השישורים נתרבה קדושה ומהרה ושמה שלום בית.

החתום במרכת
יהי רצון שתשרה שכינה בכל מעשה ידיכם

החתימה
"יעקב פארקס"
דוב"ץ
דקהל צמח צדיק
מאונטריאל

במחשבת

עש"ק פ' מהרה י"א ניסן תשפ"ד לפ"ק.

לכבוד התורה ולומדיה בשורות אלו נחזיק טובה להאי גברא רבה ויקרא הרה"ג המפורסם רבי משה עבנר שליט"א מורה ודאין בעי"ת מאנסי ומח"ס מנחת משה, על תשובתו הברורה "שכינה שרוי' ביניהם" במצות ועונתה לא יגרע, שמלא דברי תורה וחכמה בכקאות וחריופות נפלאה, מיוסד על קבלתינו מדורות הקודמים הדומים למלאכים בלי שום תוספות, (וכן גם אני קבלתי כן מרבתי דבמצות עונה צריכים ליהרר מאוד שידיה העיקר ע"פ בדעתה וברצונה ולש"ש, עי' בפ"ה להרמב"ם בפ"ז דסנהדרין ובפ"ב דנדה, וכן מבואר מהגה"ק מבמשאמש זצ"ל באבה"ז כה ס"ב).

כמו כן עברתי על תוכן השיעורים הנפלאים של הארגון המפ"י "זכו" ששמו כן הוא, שמרבה השראת השכינה בקרב ישראל, ומצאתי הלכה ברורה והדרכה נכונה, ואני יכול להעיד איך שכמה משפחות חשובות ששמעו השיעורים ניצלו בכמה וכמה דברים שא"א להעלות על הכתב וד"ל.

והנני מסיים בברכת הדיוט שלא יצא מכשול מתחת ידכם, ויה"ר שתזכו להמשיך בפעולותיכם הברוכים לקדושת עם ישראל ביתר שאת ויתר עוז, להרבות תורה במהרה ולהבאת שלום בין איש לאשתו, ושיפוצו מעינותיו חוצה בתלמידים הגונים להגדיל תורה ולהאדירה לשם ולתפארת, ובזכות זה נזכה לקבל פני משיח צדקינו בהתגלות כבוד שמים עלינו אמן.

Yoel Gold

תוכן התשובה

ז. דברים אחדים.....

יג. סימן א': מצות עונה וגדרי חיובה.....

שמחת עונה / חלקי המצוה / ביאה גמורה / מעם דבעי ביאה גמורה / דברי הגה"ק בעל מחנה חיים / גדר חיוב מצות עונה הוא הנאת האשה / שכר פרי הבטן / חפצי שמים וחפצי אשתו / שכרו הרבה מאוד / עיקר מצוותו / הנאתה היא חובתו / על פי דרך האמת / פיוס וריצוי

לא. סימן ב': מציאות הדברים מאז ומקדם ועד לימינו אנו.....

המציאות בימים מקדם / ואל אישך תשוקתך / דברי הראשונים בענין זה / המציאות בימינו

לב. סימן ג': בירור דעת הלח"מ ודעת גדולי ישראל בזה.....

סוגית הגמ' לפי דעת רש"י / המציאות בימיהם / דעת הלח"מ משנה לאיסורא / תשובת האחרונים לדבריו / בירור דעת רבינו ירוחם (והטהרת ישראל) / תבנא לדינא / דעת הגה"צ מדעברעצין בשו"ת באר משה / דעת הגה"צ מקאפיש בשו"ת משנת יעקב / דעת הגה"ק רבי פישל'ע הערשקאוויטש זצוק"ל / דעת בעל שבט הלוי זצ"ל / משמעות דברי הפוסקים

נד. דרך המסורה לנו מדור דור.....

דבר בשם אומרו / הגאון רבי חנוך העניך פאדווא זצ"ל / הרה"ק רבי יענקעלע מפשעווארסק זצוק"ל / הגה"ק בעל תורת אלף משאפראן זצ"ל / הגאון רבי יונתן שמי"ץ זצ"ל / הגאון בעל באר משה זצ"ל אבד"ק דעברעצין / הרה"ק מטאהש זצוק"ל / הגה"צ רבי אברהם לייטנער זצ"ל אבד"ק מאנטוויידעא / הגה"ק מ'נאסאד זצוק"ל / הגה"צ רבי אביגדור מילער זצ"ל / הגאון בעל קהלות יעקב זצ"ל / הגאון רבי יוסף אליהו הענקין זצ"ל / הגרש"ז אויערבאך זצ"ל / הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל / הגאון רבי אליהו שוועי זצ"ל / הגאון רבי אברהם יעקב הכהן פאם זצ"ל / הגאון רבי אליהו לאפיאן זצ"ל והגרא"מ ש"ך זצ"ל / המשגיח הגאון רבי משה וואלפסאן זצ"ל

סימן ד': בירור דעת הראב"ד והמג"א בענין כמי שכפאו שד..... סא

בירור הא דרבי אליעזר שעשה ככפאו שד / רבי אליעזר לא היה מגרע ממצות עונה / ר"א קיצר בשעת ביאה ממש / דברי היעב"ץ דר"א עוררה מקודם שתזרע תחילה / דברי ר"א עצמו בענין הזרעה תחילה / דברי הראב"ד בזה / דברי השו"ע והגר"א בהא דר"א

סימן ה': מהות מצות עונה ע"פ דרך התורה..... סז

סברא אנושי לכטל מצות עונה ח"ו / הנאת האשה רק אחר שעוררה לאחדות פנימית / דרך התורה האמיתית / יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא / ושמח את אשתו / אם אינו מכויז למלאות רצון ועונג האשה אינו מקיים כלל מצות עונה / דרך עזות / דברי הר"ף בענין המקדש עצמו בשעת תשמיש / ע"י שיהוי בבטן ה"ה מקדש עצמו / מורא שמים לנגד עיניו / ללמדן עיקר מצוה עונה / אינו מציל אותו מן החטא / הבעל מרוצה רק אם מרגיש כמשפיע / כשאינו מקיים המצוה כראוי הבעל מרגיש כמקבל / מעשים מכל יום ויום / פרישות להבעל / הגורמים הגדולים ליפול ברשת כלי המעכנאלאגי"ע / הבעל מחפש עצות שהיא תרצה את המצוה / דברי הגה"ק רבי שמעון מזעליכאו זצוק"ל / נספח: מכתבים

סימן ו': הארות והערות כדרכה של תורה..... פא

א. אי יש לחוש לביטול תורה עי"ז / ב. אם אכן יש תועלת בהדרכה זו / ג. צריכים ללמוד דברים אלו רק ממדריך מומחה ויר"ש מרבים / ד. בענין אי צריכין ללמד גם הנשים / ה. הדרכה נכונה רק למי שאינם שבעי רצון אחר החתונה / ו. אם יש לחוש עי"ז להרהורים ביום / ז. אם יש לחוש עי"ז להז"ל ח"ו / ח. בענין מחילת האשה

סימן ז': אם יש בהזרעת האשה משום איסור הזו"ל..... צא

הריר והלחות של האשה אינו זרע כלל / אם יש לאודם בפנים משום איסור הזו"ל / דעת הפוסקים להלכה / אין לחוש לזה בעת תשמיש, ואדרכה ראוי שתזרע תחילה / דעת מרן הארז"ל בענין זה / שימת הרמב"ן / בשעת מצות עונה אין בזה שום פגם לכו"ע / דברי מרן החתם סופר / מגדולי המקובלים / מסקנא דמילתא / דעת הבן איש חי / דעת הפוסקים וגדולי רבותינו בזה

דברים אחדים

ובתוכו קמעים מתוך הסכמות הרבנים הגאון"צ שליט"א

בעזרת השי"ת עושה שמים וארץ הנני מגישים בזה לפני מעלת כבוד הרבנים הגאון"צ שליט"א, קונטרס בענין מצות שמחת עונה וגדרי חיובה, קובץ בירורים מקיפים במצות עונה והמסתעף מאת הגאון רבי משה עבער שליט"א מורה צדק בעיה"ת מאנסי יע"א מח"ס מנחת משה.

קונטרס דנן אשר אנו נותנים לפניכם היום, מכיל בתוכו כמה תשובות בהלכות ובגדרי שמחת עונה לשמח את אשתו בדבר מצוה, מתוך חליפות תשובות ומכתבים שהיה לו בענינים אלו עם כמה רבנים ודיינים מופלגים יושבים על מדין שליט"א.

הנה זה הרבה שנים כולם שוין לטובה שזכה מורנו הרה"ג שליט"א להתעסק בקדשים ולההריך מאות אברכים בליעה"ר בתקופה שאחר נשואיהם ולהעמידם ע"ד הישרה בבניית ביתם ע"ד התורה והמסורה, וגם לרבות אשר זכה מורינו לההריך עשרות מדריכי חתנים בדרך התורה הנאמנה והמסורה לנו, ועל כולם הקים בס"ד הארגון המפורסם "זכו" בשיעורים ע"ד התורה מתוך צניעות מרובה חותם בתוך חותם, והמפורסמות אין צריכין ראייה שכבר יצא שמו לשם ולתהלה בקרב מאות בתי ישראל שהעמידן בקרן אורה, כאשר יעידון ויגידון מאות אברכים בע"פ ובכתב, ומכתביהם הספוגות בדם ובדמע שמורים בגנוי המפעל.

וכבר נתנו גדולי ישראל את עידיהן בשבח מורנו הרה"ג שליט"א ופעולותיו הברוכים, וסמכו את ידיהם עליו להרביץ תורה ויר"ש ולהורות הוראה בישראל, ובאתרא דלא מודעי ליה נביא מקצת שבחו מתוך מכתבי הרבנים הגאונים והמפורסמים שליט"א, (יתר ההסכמות ומכתבי המלצות הלא הם כתובים עלי חוברת ההסכמות שי"ל ע"י המכון, וניתן להשיג אצלנו).

הגה"צ המופ' רבי בצלאל טוביה וועטנשטיין שליט"א דומ"ץ דקהל מחזיקי הדת בעלזא ומגדולי מנהיגי ופוסקי עיה"ת מאנסי וגלילותיה ומח"ס שו"ת בצל הטוב ויו"ר וועד הרבנים דמפעל 'זכו', כתב בתו"ד בכתב האישור והסכמה לשיעורי זכו, ואלו דבריו:

"...השיעורים הרי הם מעשי ידי אומן נפלא וכו' הרה"ג המפואר, הלן בעומקה של הלכה, וותיק וחסיד, ירא שמים מרכים, מורה ודאין לקהל עדת ישורון, כבוד שמו משבחים ומפארים, איש חמודות ורב תבונות, כש"ת הרב ר' משה עבקר שליט"א מח"ס מנחת משה, אשר ברוב כשרונותיו ומיטב ידיעותיו ירד לעומקה של הלכה בפרט בהני הלכתא דמהרה דקדושתן ומהרתן של ישראל תלויין בה, לברר וללבן כל פרט ופרט, לדעת את המעשה אשר יעשון, וללמדה לנשים צדקניות כהלכה ברורה בלי שום פקפוק וכו', אשר ע"כ בואו ונחזיק טובה להאי גברא רבה הנ"ל שנותן לבו ועינו למהרתן של ישראל ולסדר שיעורים הנ"ל עפי"ד חז"ל ראשונים ואחרונים, ומפי תלמידי בעשה"ק, להעמיד בתים נאמנים לה' ולתורתו במהרת הקודש וכו', "ע"כ.

כיוצ"ב העיד עליו מו"ר הגה"צ המפו' רבי ישראל דוד הארפענעם שליט"א רב דביהמ"ד ישראל והזמנים ודומ"ץ התאחדות הרבנים, מח"ס שו"ת נשמת שבת, ישראל והזמנים, ועוד, בתו"ד למכתב הסכמה על התשובה הלז בגדרי מצות שמחת עונה, וז"ל:

"...הנני בזה להגיד שבחו של ידידי היקר המו"מ חוב"מ ה"ה הרה"ג ר' משה עבקר שליט"א מורה צדק בעיה"ת מאנסי ובעמח"ס מנחת משה על הל' נדה, אשר כבר סמכתי את ידי עליו לדון ולהורות, מכירו הייתי לשעבר ועכשיו ביותר אחרי שהיתה תשובתו הרמתה למראה עיני ועברתי על הברורי הלכה שנשא ונתן באמונה בענין מצות עונה וגדרי חיובה וגם משיעורי זכו, והנני מאשר בזה מה שהביא משמי הק' דברים כחוייתן, "ע"כ.

ובא הכתוב השלישי ה"ה הגה"צ המפו' רבי נתנאל בראנסדארפער שליט"א רב ומו"צ העדה החרדית וראה"כ אברכים להוראה סאסוב בירושלים עיה"ק, אשר כתב בתו"ד בכתב האישור והסכמה לשיעורי זכו, ואלו דבריו:

"...גם הובא לפניו תשובתו בעניני מצות הבית, ואחרי שעיינתי בכל זה ברכתי ברכת הנחנין, אשרי דורותינו שזכינו לאור גדול כזה, בהירות בענינים האלו הכל מיוסד על דברי חז"ל אשר מפייהם אנו חיים, וגם לרבות חלק המסורה מדברי הצדיקים וגדולי התורה וההוראה, ע"כ נשאר לנו לחזק ולאמצו ולכרכו שיוכה עוד רבות בשנים לישיב באהלי תורה

וההוראה להשיב את דבר ה' זו הלכה מתוך הרחבת הדעת, ולהדריך את בתי ישראל על דרך הנכונה שתשרה בתוכם אהבה ואחווה ושלוש וריעות, ע"כ.

ועוד בה רביעיה ה"ה הגה"צ המפואר רבי וואלף בער לערנער שליט"א מגדולי רבני עיר מאנטריאל יע"א ודומ"ץ דקהל מחזיקי הדת חסידי בעלזא, שכתב בתוך כתב האישור לקונטרס הלז ולשיעורי זכו, בזה"ל:

"...הן עיינתי בקונטרס זכו שנכתב ע"י הדומ"ץ ר' משה עבער ממאנסי, וראיתי שהכל היא עפ"י הלכה וגם עפ"י חסידות, ולכן לכל מי שמרגיש שצריך חיזוק בענינים אלו מצוה גדולה לשמוע השיעורים, ובודאי יהי' לעזר גדולה הן להבעל ולאשתו, ועי"ז יזכו לבנות בית נאמן בישראל כרצון השי"ת, ואני מברך להמחבר שיזכה להשכין שלום בין איש לאשתו, ובזכות זה יזכה לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ומצות". ע"כ.

ויהי שירו חמשה, ה"ה הגה"צ המפו' רבי יעקב יוסף סג"ל וואזנער שליט"א מו"ץ בקהל תולדות יעקב יוסף דחסידי סקווירא וחבר בד"צ דמאנטריאל וראה"כ דקיט"ל סאטמאר, בן הגה"צ רבי יוחנן וואזנער שליט"א ראב"ד דקהל תולדות יעקב יוסף דחסידי סקווירא מאנטריאל ובעמ"ח ספרי חיי הלוי, אשר כתב בתו"ד בכתב האישור והסכמה לשיעורי זכו, ואלו דבריו:

"...וע"י ההדרבה הנכונה שקיבלו מהמפעל "זכו" נתמלא ביתם אורה ושמחה, וזכו להשכין השכינה בתוך ביתם באהבה ואחווה ושלוש וריעות וכו', בנוים ומיוסדים מתוך דברי חז"ל והראשונים וגדולי הפוסקים וכמו"כ מספרי מוסר וחסידות בהשקפה מהורה ע"פ רבותינו הק' אשר מפיהם אנו חיים, וכו', ולמותר להדגיש כמה נחויץ המפעל החשוב זכו כדורינו אנו וכו', ע"כ באו ונחזיק מיבותא להמפעל החשוב הזה וכו', ואשרי להם שזוכים להעמיד משפחות רבות על הדרך הישר בדרכי הקדושה והטהרה ומרבים השראת השכינה בבתי בני"י, ע"כ.

תשובות אלו כתב הרב שליט"א לאחר שנוכח לראות בעני עמו, מתוך עיסוקו עם אברכים רבים למאות כמשך כעשרים שנים האחרונות כולם שוים לטובה, ונוכח

לראות כי אצל הרבה אברכים ישנו חסרון ידיעה מחרידה בכל ענין מצות עונה והמסתעף, ואצל הרבה הרבה אברכים נהפך הקערה על פיה שתחת שיהיה האיש גם נותן לאשה המקבלת ממנו, ונהפוך היא להיות רק נותנת לו - כאשר מבואר כל זה היטב ובאריכות בתשובותיו.

תוצאות דרך הקלוקל הזה מי ישורנה, ואחריתה מר וכו', כי האיש אשר כל עיסוקו הוא רק בשבילו, וכל מצות עונה הוא אצלו רק להנאת עצמו, זה מביא אותו לידי ריבוי תאוות ר"ל, וגם הנפש לא תמלא - כי מאחר שהוא עסוק כל עת ועונ"ה עם עצמו ולגרמיה הוא דעביד, אינו 'משפיע' כלל אליה, אלא אדרבה 'מקבל' הוא רק חפצו ממנה, ונפשו לא ידע שבעה כידוע.

ועוד יצא מזה קלקול נורא, כי ידוע לכל העוסקים בתחום שזה אחד הדברים הגדולים שמושך לב האברכים להימשך אחרי תעלולות הטענעלאגיע ר"ל, והרבה חללים הפילה בעוה"ר באשמת הדבר הזה, כי ע"י שלא הודרכו האברכים כראוי באופן שיהיה לו ולה פת בסלם, דין גרמא שרודפים אחרי בורות נשברים, תחת אשר יוכלו לקבל כל הטוב בדרך התורה והמסורה על מהרת הקודש - כאשר גם זה מבואר בארוכה בתשובותיו להלן.

מתוך שיחו ושיגו עם ידידיו ורעיו הרבנים הגאון"צ שליט"א נוכח לראות כי מקום הניחו לו להתגדר לבאר מצוה זו על בוריה, על פי מה ששמענו וקבלנו מאבותינו ורבנותינו נ"ע, והרבה גדולים וטובים ששכחו הודו להרב שליט"א על תשובה מאירת עינים זו בדברים אשר לא העמיקו חקר עד אז, עד שכבר היה קצת שדימו בדעתם שאין זו דרכינו חלילה ושכאלו יש בדבר סרך איסור חס מלהזכיר ולהוציא לעז על מסורת אבותינו הק', וד"ל.

יו"ד וועד הרבנים דמפעלינו מפעל "זכו" - הגה"צ המפו' רבי בצלאל מוכיה וועטנשמיין שליט"א ביקש אז מאתנו שנשיב כהלכה לאלו שרוצים לברר את האמת לאשורו, ולקיים דברי חכמים ניגשנו אל המלאכה לקבץ נפזרות מתוך תשובות הגאון רבי משה שליט"א בענינים אלו, והרי אנו נותנים בזה לפניכם היום ברכה כמה מכתבי תשובה בעניני מצות עונה, ולהביא לפני עיניהם הברדלחים של מרנן ורבנן הרבנים הגאון"צ שליט"א בירור הלכה מקיף בסוגיא הלז כדרכה של תורה.

וזאת למודעי, שעיקר תשובות אלו נושאים ונותנים בעיקר גדריו חיוב מצות עונה, (שהוא נועדה לצרכה והפצה וכו'), ולא בחומרות והידורים, וכן אינו דן בגדרי דברים המותרים לצורך מצוה זו, אלא אך ורק בחיובי המצוה לפי שורת הדין אשר הכל מחוייבים בה כקמץ כגדול, ולא אתה בן חורין להיבטל ממנה.

עוד הוספנו כמה תשובות קצרות לבאר כמה עצות והדרכות מועילות שהורו לנו חז"ל כפי המקובל מאבותינו ורבותינו ז"ל, וכן יבוא בו עוד כמה שאלות ותשובות שנשא ונתן הרה"ג שליט"א בכמה ענינים המסתעפים מענינים אלו. ואי"ה עוד חזון למועד להשיב בדבר ה' זו הלכה בענינים אחרים המסתעפים ממצוה זו בס"ד.

אחת שאלתנו ואותה נבקש, נא ונא לעיין בה מתחילתו ועד סופה, כדי להוציא הלכה ברורה דבר דבר על אפניו, והקורא סירוגין ומתנמנם או למפרע פעמים שיחסר ממנו כוונת המכוון בדיוק, כי דברים אלו המה מן הדקות, ולפעמים דברי תורה שענינם במקו"א עשירים במקו"א, והרבה השגות שלא השיב עליהן בתשובה זה ימצאו את מקומן בתשובה אחר.

תקוותינו איתנה כי הקונטרס ימצא חן וחסד בעיני הרבנים הנאווה"צ שליט"א ראשי אלפי ישראל - והיה זה שכרינו. אין לנו אלא להתפלל מעומק לבבינו תפילת רבי נחוניא בן הקנה: בכניסתו מהו אומר "יהי רצון מלפניך ה' אלוהי שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חברי, ולא אומר על טמא מהור ולא על מהור טמא, ולא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם".

ונבקש נא מהוד מעכת"ה שליט"א לעיין בשמעתתא דא, ואם יש בידו להאיר או להעיר, לבנות או לסתור, לפלפל ולסלסל, כדת של תורה, נא אל ימנע הטוב - אין טוב אלא תורה - מאתנו, ואי"ה נוסף ונתקן כמהדורות הבאות אי"ה. וכן אם יש בידכם קבלה נאמנה מפי רבותינו נ"ע ויבדלחט"א שליט"א, אזי בבקשה להעתיק השמועה לנו, וזכות הרבים יהא תלוי בידכם.

הב"ד העוסקים במלאכת הקודש
וועד הרבנים שע"י מפעל "זכו"

סימן א' מצות עונה וגדרי חיובה

בעזהש"ת

יום ג' לס' ושמחת בכל הטוב תשפ"ג, פה מאנסי יע"א

שלום וברכה וכו'

הנני בזה לפרוע חובי מה שהבטחתי לפני הדר"ג שליט"א לפני כחודש ימים, כאשר נפגשנו ודברנו באריכות פא"פ, וביקש מעכ"ת ממנו אם אוכל להעלות עניות דעתן בזה על הכתב, כדי שיוכל לעיין בו כראוי, ולראות פני הדברים לעומקן, והאמת יורה דרכו כדרכה של תורה. מצוה לשמוע דברי חכמים גדולים וטובים ממנו, וניסיתי ככל יכולתי לקיים מצוותו עלי, ואקוה כי דברינו בכתב ישר יעלו לרצון בעיניו, ומה' מענה לשון שנוכל לבאר את התורה הזאת בשפה ברורה ובנעימה, אכי"ה.

וזה החלי בס"ד.

אקדמות מילין

אהבה אחוה שלום וריעות, ולדיבורי הערכה וחיבה כלפיה וכדו'^ק, הרבה יותר מהתענוג הגופני. וכמו שאמרה תורה (בראשית ב כד) "ודבק באשתו" דקאי בעיקר על "אחדות הנפשות", (וכמו שפירש שם הרמב"ן) וזהו חלק היותר נחוץ להשיג שלום בבית, וביותר אצל האשה אשר זהו אצלה ההתחלה והעיקר, וכלי

הנה, בטרם כל נידון על עיקרי שאלתו נחוץ מאוד להדגיש מילתא דפשיטא, אשר באמת יסוד ועיקר ענין מצוה זו הוא שיתחברו הנפשות והלבבות באחדות גמור, אשר זאת היא עיקר תשוקת האשה, לחיבור של

בתשובה זו לבאר עיקרי ההדרכה כי כנ"ל עיקר ההדרכה לאברכים צריכה להיות בעיקר באחדות הנפשות, ותשובה זו נכתבה אך ורק לביורור חלק ההלכה, בניגוד למה שיש שטענו שהדרכה זו הוא נגד התורה וההלכה, ובאתי בזה בדברים להוכיח בס"ד שאדרכה הוא אכן חלק ממצות עונה, ולחכם כמותו די בהערה זו.

שמחת עונה

ועתה, במה שנוגע לחלק מעשה המצוה, הנה מקרא מלא דיבר הכתוב (שמות, כא, ט) "כמשפט הבנות יעשה לה שארה כסותה ועונתה לא יגרע", והוא מצוה מדאורייתא שחייב כל איש ואיש מישראל לתת לאשתו עונתה, וכבר מבואר בחז"ל ובשו"ע (או"ח סי' ר"מ, אה"ע סי' כ"ה) כל פרטיה דקדוקיה וכוונותיה, ויש אתנו בכתובים אריכות נפלא בכיורור גדר חיובה, אך אין ברצוני להטריח את מע"כ הרה"ג שליט"א לעת כזאת, ועוד חזון למועד ברצו"ה.

מלבר ל"ת דעונתה לא יגרע, גם מנאו הסמ"ק (סי' רפ"ה) למצות עשה מן התורה מן הפסוק "ושמח את אשתו" לקיים לה עונה. וכ"ה בחרדים (פ"כ אות ח) ועוד כמה מרבותינו הראשונים ז"ל - מוני המצות. ויסודו מבואר מכמה דוכתי בחז"ל שמצוה זו נקראת שמחה, עי' גמ' (כ"ב י:); "ישמח אשתו לדבר מצוה",

זה לא לבד שיחסר העיקר אלא גם חלק הגופני לא יהיה לה כי היא לא תהנה מזה, ורק אחר שתרגיש באחדות וחיבור הנפשות תוכל לבא לידי הנאה גופנית ג"כ כפי שאבאר להלן בס"ד. וכמעט ניתן להיאמר אשר חלק הגופני אצלה הוא רק טפל לחלק הנפשי של אהבה ואחדות, ורמז לדבר מה שאמרו חז"ל (כתובות סד:); זה יצרו וכו' וזו יצרה מבפנים ודו"ק.

ואף שזה פשוט וברור שחלק הגופני אין זה עיקר ענינה של מצות עונה, ואדרכה עיקר המצוה הוא חלק הנפשי, והמעשים הם רק אמצעים לבא לידי חיבור נפשי², אמנם עכ"ז אי אתה בן חורין להפטר מן חלק המעשי שבקיום המצוה, וכמו בכל מצוה שיש בהם טעם ומטרה ועכ"ז חייבים אנחנו לקיימה במעשה ע"פ גדרי ההלכה למעשה.

משל למה הדבר דומה, כמו לענין תפלה שאמרו חז"ל עבודה שבלב זו תפלה, ורחמנא לבא בעי, וזהו עיקר התפלה. ועכ"ז קיי"ל להלכה שחייב להוציא בשפתיו אע"פ שהעיקר הוא פנימיות הלב, הרצון, התחנונים, עכ"ז אינו יוצא מצוות תפלה בלי ביטוי שפתיים. וכן בכל המצוות שאע"פ שיש לכל מצוה טעמים עכ"ז משועבדים אנחנו לגדרי ההלכה וזה ברור ופשוט, ואכמ"ל.

ולבן אע"פ שאין צריך לבאר למע"כ ולהדגיש שאין כוונתנו פה

קריבות הויין לה שמחה, דהא איתא פרק הבא על יבמתו דהיוצא לדרך צריך לפקוד את אשתו אפילו סמוך לוסתה, ומפרש רבינו תם דהיינו בשאר מיני קריבות כמבואר שם בתוספות וביתר הפוסקים, וכיון דשאר קריבות הויין לה נמי שמחה, מצוה לשמחה בהן, דהוי בכלל מה שאמר רבא בפרק אלו דברים (פסחים עב:) חייב אדם לשמח את אשתו בדבר מצוה, "עכ"ל.

היוצא לנו מדברי מהר"ם והש"ך ושאר גדולי הפוסקים דכיון שמצוה זו נקראת שמחה - וממנו אנו למידים שגדר המצוה הוא לשמחה בקירוב בשר ועונה, א"כ אין החורג ושאר קריבות הכשר מצוה בלבד - להכין א"ע לקראת החיבור, אלא קריבות הללו הם חלק מעצם החיבור. דכיון דעיקר המצוה היא לשמחה ולהנותה א"כ כל מיני קריבות הויין לה שמחה, והכל בכלל המצוה דושמח את אשתו.

ביאה גמורה

ועל הכל עיקר המצוה והשמחה הוא בעצם הביאה ובעילת מצוה, ובלעדה לא קיים מצוותו כלל לדעת כל הפוסקים, וביאה היינו ביאה גמורה, כלשון הרמב"ם (אישות פי"ב ה"ב) "עונתה לבא עליה כדרך כל הארץ", וכן מבואר מדברי הפוסקים דאף שבכל התורה כולה העראה נחשבת כביאה, מ"מ לענין עונה צריכא ביאה גמורה, דרק מעשה ביאה גמורה כדרך כל הארץ הוא עונתה.

ובפסחים (עב:) "אמר רבא חייב אדם לשמח אשתו בדבר מצוה", ובמס' ע"ז (ה.) "ההוא לשמחת עונה", וע"ע במס' כלה (רבתי פ"ב הי"א) "רבי יהודה אומר ישמחנה בדבר מצוה", והרבה כיו"ב.

מבואר מזה פשוט דגדר מצות עונה היא לשמח את אשתו לדבר מצוה, ולתת לה עונתו בשלימות ובלוי מגרעת, וכל עיקר כוונת המצוה היא להנותה ולשמחה, כדכתיב ושמח את אשתו אשר לקח.

חלקי המצוה

והנה, מצוה זו יש בה כמה חלקים כמבואר בחז"ל ובדברי הפוסקים, ונכלל בה חלק דברי חיבה וריצוי ופיוס, חו"ג, דלפני הזיווג צריך כל אדם לפייס ולרצות את אשתו, שיהיה "ברצון שניהם ובשמחתן" (לשון הרמב"ם, הל' דעות פ"ה ה"ד).

ולמתבאר דתכלית המצוה וגדר חיובה הוא לשמח את

אשתו לדבר מצוה, הנה כי כן מצינו בדברי הפוסקים דכולהו חדא מצוה הוי, וכל חלקי המצוה, גם הריצוי והפיוס והחו"ג וכו' כולם הוי חלק ממצות עונה ממש, דהא כל מיני קריבות הויין לה שמחה כמוש"כ בשו"ת מהר"ם לובלין (סי' נג, והובא בש"ך קצ"ז סק"ג) וז"ל:

"דאין הבעילה בלבד מצוה, אלא כל מיני קריבות שאדם משמח בהם את אשתו הוי מצוה, דהא כל מיני

וב"ב בקונטרסי שיעורים להגאון האדיר רבי ישראל זאב גוטסמאן (מביה דינא רבא של מרן הגרמ"ע זצ"ל, ומרן הגאון מטשעבין זצ"ל קם לכבודו מלא קומתו) ע' קס"ג, וז"ל: "והנה זה פשוט דהא דהעראה הוא כגמר ביאה אינו אלא מגזירת הכתוב שריכתה תורה לענין הלכה, אבל דרך איש ואשה הרי אינו בהעראה, ואין העראה נקרא ביאת אישית לענין הלכה".

ומי יבוא ומי יהרהר אחרי שכן נפסק בפשיטות בבאר היטב (סי' ע"ו ס"ק א) אמש"כ בשו"ע דכל איש חייב בעונה וכו', וכתב על זה וז"ל: "ואע"ג דהעראה הוי כביאה לכל דבר, למצות קיום עונה לא מיקרי ביאה, הרדב"ז ח"א סימן קיח", ע"כ. הרי הביא כן בלי חולק ולהלכה למעשה.

מעם דבעי ביאה גמורה

ומעמיהו מבואר ומפורש יוצא מפייהם, דהיינו טעמא לא סגי בהעראה גרידא לקיום מצות עונה, דכיון דחייב עונה הוא לשמחה בהנאה שלימה וגמורה לכן בעי ביאה גמורה שאז היא נהנית יותר כדרך כל הארץ, ואף ששימחה בשאר דברים ומיני קריבות אין די בכך, אלא צריך גמר ביאה כי היא היא עיקר הנאתה ושמחתה אשר הבעל מחויב לתת לאשתו מדין תורה.

ובן מבואר ממש"כ הראשונים במי שא"א לו לשמש כראוי כביאה גמורה שיוציא ויתן כתובה, עי' בתוס' (יבמות סה: ד"ה כי הא) בשם תשובת

בעי"ז כתב בס' שער המלך (פ"ג איסור"ב ה"ג): "דפשיטא ודאי דמצות עונה היינו בגמר ביאה כדרך גבר בעלמא", ע"ש עוד בראיות ברורות שהביא. ועוד כתב כן בס' מעשה רוקח (אישות פ"ד ה"א): "מסתברא דהעראה אף דבכל התורה הוי כביאה גמורה, לענין חיוב עונה לא מהניא, וכן מצאתי בכנסת הגדולה בשם רדב"ז ז"ל".

כדבריהם העלה להלכה הגאון מהרש"ם (ח"ה סימן מח): "דבתשו' רדב"ז (ח"א סימן קיח) העלה דלענין מצות עונה אינו מקיים בהעראה, ועיין בשער המלך (פ"ג מהל' איסורי ביאה) ג"כ בזה", וע"ע בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' רכס ק"א) וז"ל: "ודע דאף דהעראה כביאה בכל התורה, לענין חיוב עונה בעינן גמר ביאה כמש"כ הכנה"ג סי' ע"ו בשם הרדב"ז". וכ"כ עוד מגדולי הפוסקים, ולא עת האסף פה כל דבריהם בנידון זה.

בעי"ז כתב הגאון מהרי"א בשו"ת יהודה יעלה (י"ד סי' רל"ח): "ואפילו בהעראה דהכנסת עטרה שהוא חייב בעריות כגמר ביאה לא מקיים עשה דעונה, דמספר כתובה נלמוד ויהיבנא ליכי וכו' ומזוניכי וכסותייכי ומיעל לוותייכי כאורח כל ארעא וכו' גמר ביאה משמע כדרך גבר בעלמה".

(ואף שדן אח"כ אי בהעראה סגי, הוא ג"כ משום דמצדד דשמחה מיהא איכא גם בהעראה, אבל עכ"פ שמחה מיהא צריכא, וכע"ז הבאתי לקמן משו"ת אהל אברהם עיי"ש)

דהעראה כביאה לכל הדברים, לקיום עונה לא מיקריא ביאה, עכ"ל.

וב"ב בשו"ת צפנת פענח (ח"א סימן יב) ע"ש שמחלק ג"כ דלענין חיבת ביאה להבעל אפשר דסגי בהעראה אבל לא לענין מצות עונה להאשה, וז"ל: "בגדר העראה וכו' אם שייך בזה חיבת ביאה וכו', בירושלמי בשבת (סוף פ"א) משמע דיש בזה הנאה וכו', אך נראה דרק להאיש ולא להאשה וכו', מצוות עונה ודאי לא מקיים בזה דאין לה הנאת ביאה, וכן מוכח בתשובת הג"מ סוף הל' אישית ותוס' יבמות (סה:), ע"כ.

בכל הדברים הללו כתב בשו"ת אגרות משה (אה"ע ח"ג סי' כח ד"ה ומה שמסתפק), וז"ל: "גם מה שכתב, אולי יוצא ידי חובה גם בהעראה ונשיקה, ברור שלא יצא, דהא יש לה תאוה ביותר באמצע הביאה, דהא כל שתחלתה באונס אמר רבא (כתובות נא:), דאפילו סופה ברצון דאומרת הניחו לו שאלמלא לא נזקק לה היא שוכרתו, מותרת לבעלה ישראל, דנחשב אונס, דיצר אלבשה, הרי דקשה לפניה מאד לפסוק הביאה, עד שהיא בדין אונס, שא"כ הצער גדול מאד כשפורש ממנה קודם גמר ביאה, וכן מצינו שהצער להאיש גדול מאד כשנשמטה ממנו קודם גמר ביאה בסוטה דף ט', ואיך שייך שיוצא בזה, דהא עדיף היה לה שלא היה נזדקק לה כלל מהפרישה באמצע, וצ"ע, ולדינא לא יצא בהעראה".

ריצב"א: "אם יכול להתקשות ויש לו כח לכל הפחות הכנסת עטרה, אבל אין לו כח למרק, צריך ליתן גט וכתובה [ותוספת כתובה] אפילו אינה באה מחמת טענה וכו'", וטעמו מבואר שם "כיון דאין יכול לקיים לה עונה", עיי"ש.

ויר"ר מ"ז כתבו התוס' דגם מי שאפשר לו לשמש כביאה גמורה אבל אינו יורה כחץ יוציא ויתן כתובה, דכיון שאינו יורה כחץ אין לה הנאת תשמיש כ"כ ואין זה עונתה. ראה בתוס' (יבמות סה. ד"ה שבינו) וז"ל: "ומכל מקום למשנה ראשונה יוציא ויתן כתובה, משום דשמא אין לה הנאת תשמיש כל כך כשאין יורה כחץ", עכ"ל התוס'.

הרי מפורש יוצא מדברי התוס' דעיקר קיום עונה הוא עצם הנאת האשה מגוף הביאה, ולא משום החור"נ ורגשי אהבה וכיו"ב, דלכן באופן שאין לה הנאת תשמיש כ"כ אף שגמר ביאתו אינו מקיים מצות עונה, ומשו"ה בעי ביאה גמורה, ומירוק, ויריה כחץ, ובלא זה אינו מקיים וממלא חיוב העונה כלפיה.

וכן מפורש יוצא מתשובת הרדב"ז (ח"ד סימן קי"ח, אלף קפח, שהפוסקים הנ"ל ציינו לדבריו) שדן במי שמתוך חולשתו פוסק ממנו קישוי האבר תיכף לאחר הכניסה, וז"ל: "אם טענה [האשה], ישען על ביתו ויעמוד ויפרוץ הגדר, ונכנס ומיד סר כוחו ומשמש באבר מת וכו', ויוציא ויתן כתובה, דאין זה קיום עונה, דאדרבה מצטערת היא יותר, ואע"ג

דברי הגה"ק בעל מחנה חיים

להשלמת הענין נעתיק בזה דברים קילורין לעינים מהגה"ק המפ"ו בעל מחנה חיים זצ"ל (מגדולי תלמידי החת"ס), שביאר בדבריו שני חלקי המצוה המבוארים לעיל, וזה לשונו (אה"ע ח"ב סי' מא סוף התשובה):

"ונלע"ך בהכנת דברי ירושלמי והוא דמה דנשתעבד איש לאשה או אשה לאיש במצות עונה הוא בשני דברים:

(א) ירדה תורה ללכו של בני אדם, שדרך התקרבות לחיבת ביאה הוא השכיבה בקירוב בשר בחבוקים יחדיו בנשיקות פיו וכדומה שגיונות היצר אשר נתנו מפי הטבע להנות בהם בני אדם אשר יגדל הנאת ההתקרבות כמעט כגוף הנאת ביאה או יותר, כחכז"ל בילקוט קהלת סי' תקע"ב וז"ל אמר ר' שמעון בן לוי טוב מראה עינים באשה יותר מגופו של מעשה עכ"ל, ועיין תרגום על פסוק וירא הנה נתתי אלף כסף לאחיך הנה הוא לך כסות עינים וכו' אשר אתן וגו' ועיין רש"י שם שפירש על שהביט ביפיה שילם, ועל כן אם אמר [הבעל] שרוצה לבעול הוא בבגדו והיא בבגדה יוציא ויתן כתובה שגם הנאות כאלה הם בכלל עונה, ודוק.

(ב) גוף הביאה אשר קבלו חכז"ל שיש חיוב על כל איש שיבעל אשתו בעילה ממש, אפי' אם היא מעוברת או אפי' אם כבר קיים פ"ו כי הוא תענוג בשרי ויש חיוב גמר ביאה ולכל איש כפי

וגם אותן מקצת הפוסקים דס"ל דבהעראה בעלמא סגי, וכמו שנסתפק בעזר מקודש (סי' ע"ו סכ"א) ועוד, משמע מתוך דברי הפוסקים דגם אינהו ס"ל דהבעל חייב בהנאתה וסיפוקה בביאה, אלא דהם ס"ל דבהעראה ג"כ יש לה הנאה. וכן משמע ברור בשו"ת אהל אברהם (להגאון רבי אברהם קרפלס מגדולי תלמידי הכת"ס) דצריך הנאה ממשית לקיום מצות עונה, ובלא"ה לא יצא ידי"ח, אלא כיון דס"ל דגם בהעראה יש לה הנאת ביאה ממש, לכן העלה להלכה דבהעראה סגי גם למצות עונה.

וז"ל שם (סי' פ"ט): "ומה שמערה בה הוא מקיים מצות עונה, וראיה ברורה שבהכנסת עטרה היא נהנית ומקיים בה מצות עונה, ממה דאמרינן בסנהדרין (נח): בן נח שבא על אשתו שלא כדרכה חייב, שנאמר ודבק, ולא שלא כדרכה, ופרש"י דאין כאן דבק שמתוך שאינה נהנית בדבר אינה נדבקת עמו, ואם נימא שגם בהכנסת עטרה אינה נהנית, א"כ אמאי לא אמר הש"ס רבותא יותר, בן נח שאינו גומר ביאתו חייב, אלא ודאי היא נהנית בזה, ע"כ. ומבואר דעתו דכיון דס"ל דבהעראה יש לה כבר הנאת ביאה, לכן ס"ל דבהעראה סגי, אבל מ"מ הנאה מיהא בעי לכו"ע. וכ"כ בשו"ת מחנה חיים (ח"א סי' סה ד"ה ונ"ל וד"ה ולזה) דבהעראה יש הנאה ותשוקה גדולה מאוד, ע"ש, אלא שמ"מ דעתו דלא קיים מצוותו עד שיעשה גמר ביאה דאז הנאתה יותר מושלם, וכמ"ש גם בדבריו שהובא להלן.

שתבוא לידי סיפוקה, ולקיים חובתו דועונתה לא יגרע בשלימות.

ואף אם עשה חיובו במעשה המצוה כל שהאשה לא נהנית לא קיים מצותו לכאורה, כפי שמוכח מדברי התוס' דלעיל דגם אם עשה ביאה גמורה אבל אינו יורה כחץ לא קיים חיובו דשמא אין לה הנאת תשמיש כל כך כשאין יורה כחץ, הרי דגם אחרי שהוא קיים מצותו בפועל ובמעשה לא יצא ידי חובתו אם היא לא נהנית כדרך כל הארץ, דבהנאה ותשוקתה תליא מילתא.

ואמינא להביא עוד ראייה לכך, מהא דנפסק בשו"ת אבני נזר (אה"ע סי' פג) דאם אין לה תאוה אז לא קיים מצות עונה - גם אם עשה ככל מעשיו ופעולותיו, אלא וודאי דהדבר תלוי בהנאתה, ובמי שאין לה הנאה לא שייך כלל מצות עונה, אלא צריך הבעל לעורר תאוותה וחשקה לדבר מצוה כדי למלאות חובתו כראוי.

נמצאת אומר דכל עיקר חיוב ביאה הוא משום הנאתה, וכל סיבת חיוב עונה בביאה גמורה בשונה משאר ביאות (אסורות) שבתורה שגם בהעראה בלבד נחשב ביאה, הוא כי במצות עונה אין חיובו של בעל בביאה אלא חיובו של הבעל הוא לתת לה עונתה - היינו עונה שלה, והיינו לגרום לתשוקתה ולסיפוק צרכיה וצרכי גופה, וירדה תורה לטבען של בני אדם שבביאה גמורה יבוא האשה לידי סיפוק צרכיה, והבן זה.

עסקו וכו', ואפי' אם ירצה הבעל להיות ירא וחרד על דבר ד' אם יודע שאשתו לא תקבל הריון ולמה יהי' סוחט ילד במקום אשר לא יזריע ולא יהי' לולד בן אדם לעולם, אעפ"כ צריך לבעול אותה. ועל כן אמרה שרה אמנו ישפוט ד' ביני וביןך הגם שאברהם שימח אותה בקירב גופו בחבוקים ובשמושים ולא רצה לבעול אותה שלא יזרע זרעו לבטלה מסרה דין עליו, עיין כל זה במגדל עוז פי"ד מה' אישות הל' ט"ו יעו"ש פי' זה על ירושלמי שהביא הראב"ד שם.

ובל זה מי שמורד באחד מאלו שני חיובים יש דין מורד הן אם חפץ בביאה, אבל לא יחפוץ בקרבת בשר אלא הוא והיא בבגדיהם, או שיחפוץ לעשות קירוב בשר בחבוקים ובמשמושים ולא חפץ בביאה ממש הוה כמורדים זה כנגד זה, הוא השמים ביני לביןך ודוק", ע"כ דבריו.

גדר חיוב מצות עונה הוא הנאת האשה

מבל הנ"ל מבואר ומפורש היטב שעונה שלה מדין תורה הינה בביאה גמורה (לדעת רוב ככל הפוסקים), והטעם מבואר להדיא בדבריהם (לדעת כל הפוסקים) שהוא כדי לשמחה בתענוג גופני ממש, מלבד התענוג הרגשי שמתענגת למצוא חן בעיניו ובדברי חיבה וריצוי שהוא משמיע באזניה וכו' ושאר מיני קריבות, ומחובת הבעל דבר תורה למלא תשוקתה ותאוותה זו,

שכר פרי הבטן

כפי המתבאר מדבריהם הנ"ל, וכן מבואר בעוד כמה דוכתי היה דבר זה פשיטא אצלם שהביאה (והחז"נ ופיוס וריצוי וכו') היתה גורמת הנאה וחיבת ביאה לגמור תאותה, כמו אצל האיש ממש, ואכמה"ל^א. ועי"ז היו מקיימין ויוצאין עיקר ידי חובתן בקיום מצות עונה - כמבואר לעיל שזהו עיקר החיוב.

אבל יותר מזה מצינו עד כמה הפליגו חז"ל בשבח אלו שהוסיפו עוד להנותה יותר מהנאת הביאה עצמה, והוא ניתן ללמוד ממה שאמרו בשכרו של המשהה עצמו כדי שתזריע היא תחילה וכו', שכמבואר בדברי הראשונים ז"ל כל עיקר תכלית השיהוי היא שתיהנה האשה בהנאה מרובה יותר מעצם החיבור בלבד עצמו, כפי שיבוא לפנינו:

"שמחמת חימוד רוב התאוה הזריעה
כבר".

ובן כתב הראב"ד בשער הקדושה:
"ומשהה עצמו כדי שתהנה האשה
מן המעשה ותזריע תחילה". והדבר
מפורש יותר בדברי התשב"ץ (מגן אבות
פ"ג מ"א): "אותו זרע הוא כעין ריר
היוצא מרוב התענוג".

וב"ב רבנו יהונתן מלוניל (על הרי"ף,
שבועות ב. ד"ה ובשכר): "ובשכר
שמשהין עצמם על הבטן, כלומר קודם
שיבעלו, כדי שתתלבש האשה מאהבתו
ותתאוה לבעילתו וכשיתחיל הוא לבעול
כבר נתחממה מרוב חימוד ותזריע היא
תחילה קודם שיגמור האיש ביאתו
ויזריע גם הוא אחריה" וכו', ע"כ.

בל"ז של דבר הביא הריקאנטי (ריש
פרשת תזריע) משמיה דרבי אלעזר

דהנה, יעויין בגמרא מסכת נדה (לא):
"אשה כי תזריע וילדה זכר",
אמר רבי יצחק בשם רבי אמי אשה
מזרעת תחילה יולדת זכר" וכו'. ודרשו
עוד שם: "ויהיו בני אולם אנשים גבורי
חיל, דורכי קשת, ומרבים בנים ובני
בנים" (דה"א' ח מ), וכי בידו של אדם
להרבות בנים ובני בנים, אלא מתוך
שמשהין עצמן בבטן [מלהזריע, רש"י],
כדי שיזריעו נשותיהן תחילה וכו'.

וכבר ביארו הראשונים דכל ענין
הזה להשהות עצמו וכו' היא
בכדי לגרום לתענוגה ותאותה המרובה,
ומתוך תענוגה תהא מזרעת תחילה,
שענין ההזרעה אצל האשה הוא פועל
יוצא מן התענוג וההנאה שיש לה,
כמבואר בלשון רש"י (שם לא): לע"א:
"שמתוך תאות בעילה ראשונה תהא
מזרעת". ובתוספות הרא"ש כתב:

ג. ראה עוד בסימן ב' שהאר"י הרב בענין זה, (הערת העורך).

ובן איתא בחז"ל עוד כמה וכמה מעשים שעשו חכמים לפתותה ולהרבות חשקה כדי שתזריע היא תחילה, כגון הא דאיתא בגמרא (שבת קיח:) דהא דאמר רבי יוסי "חמש בעילות בעלתי, ונטעתי חמשה ארזים בישראל" - שזכה לבנים גדולי הדור - נאמרה על ביאה שבעל ושנה, והיינו שעשה פעולות מיוחדות שהיא תזריע תחילה, מה שלא עשה כן בשאר פעמים - אלא הסתפק אז בהנאת ביאה בלבד.

ובן פסק הטור (שם, ס"ט) "אבל בעניני תשמיש יכול לספר עמה כדי להרבות תאותו כדאיתא בפרק הרואה (סב:) רב כהנא על גנא תותי פוריא דרב שמעיה דשח ושיחק ועשה צרכיו, ויש שגרסו בטור "כדי להרבות תאותה" (עיי"ש בפרישה סק"כ), וכן נראה שגרס הלבוש (ר"מ, סק"ט) והוסיף עוד בטעמא דמילתא ד"בעניני תשמיש יכול לספר עמה כדי להרבות תאותה ותזריע תחילה ותלד זכר", והיינו שלדעת הלבוש היתה הנהגת רב דשח ושחק וכו' כדי להרבות תאותה ותזריע תחילה וכו'.

שכרו הרבה מאוד

ובשכר השיהוי - שהוא גורם לתענוגה המרובה כנ"ל - כתבו בגמ' (שם) דיזכה לבנים זכרים, והנה מרהיטות לשון הסוגיא וממשמעות דברי המפרשים משמע דכונת הגמרא לבנים זכרים ממש. ועוד הוסיפו חז"ל

מורמישא שכתב "הדבר תלוי בתאווה, האיש מתאווה לנקבה, והאשה מתאווה לזכר, כשהוא מזריע תחלה יולדת מה שנתאווה, והנקבה מתאווה לזכר לכך כשהזריעה תחלה יולדת זכר", ע"כ.

חפצי שמים וחפצי אשתו

עוד אמרו חז"ל במסכת כלה (רבתי פ"ב ה"א), הרוצה שיהיו בניו בעלי תורה, רבי אליעזר אומר יפתה את אשתו בשעת תשמיש, ואמרו שם: מאי יפתה, "לאהבה ולחשקה", רבי יהודה אומר ישמחנה בדבר מצוה. (עי' ב"י ופרישה סי' ר"מ ואה"ע סי' כה ביאור פלוגתתם דלר"י הכוונה להוסיף בזמני עונה אם רואה שמתאוית לו (דעיקר מצות עונה נקראת שמחה כנ"ל), ורבי אליעזר ס"ל דצריך להוסיף באהבתה ובהעוררות חשקה בשעת תשמיש עוד יותר מעיקר חיבת ביאה)

ואמרו עוד, מה יעשה אדם ויהיו בניו עשירים ויתקיימו, יעשה חפצי שמים וחפצי אשתו, אלו הן חפצי אשתו רבי אליעזר אומר יפתה את אשתו בשעת תשמיש, רבי יהודה אומר ישמחנה בדבר מצוה. וכעין זה הובא בטור (או"ח סי' ר"מ ס"ה, אה"ע סוף סימן כה). וכוונת דבריהם במ"ש יפתה את אשתו וכו' היינו ג"כ כנ"ל כדי שתזריע תחילה, וכמו שביארנו המפ' שם, "דהפיתוי גורם להרבות תאותה ומזרעת תחילה", (הגאון רבי חיים פלאגיי זצ"ל בספרו עיני כל חי), ע"ש.

כא וראה מתן שכתן של מצות, שעייז שהבעל משהה עצמו כדי שתהנה היא ועוצר עצמו עד שתזרע היא תחילה, אוכל פירותיהן בעוה"ז ובעוה"ב כשזוכה עייז לבנים זכרים והגונים, בריאים וחזקים, פקחים ונאים, קדושים וטהורים, והקרן קיימת לו לעוה"ב עין לא ראתה.

עיקר מצוותו

נמצא מבואר עד כה, שעיקר מצות עונה היא למלאות תשוקתה ולשמחה לדבר מצוה, וחיובו של הבעל לתת לאשתו עונה זו ולשמחה ולהנותה בהנאת ביאה ממש (ולא רק בחו"י וכו' בלבד), וזה עיקר הנאתה ושמחתה. ועוד ביארנו באורך ענין מה שאמרו חז"ל תוספת שכר מרובה למשהין עצמן בבטן – שעייז מרבה בהנאתה עוד יותר מעצם מעשה הביאה גרידא וגורם שתהא היא מזרעת תחילה.

מעתה פשוטים ומבוארים הדברים מדברי כל הפוסקים דלעיל דצריכה שתהא האשה נהנית ושמחה בכיאתו, וזולת זה לכאורה לא קיים מצוותו וחיובו דרמי אכתפיה לתת לאשתו עונתה.

ומלבד כל הנ"ל, יש להוכיח כן מסברא, הלא ביוהכ"פ דמחוייב בה' עינויים וחדא מהן הוא עינוי מתשמיש המיטה, והוא גם עינוי

במס' כלה (שם) בזה שעל ידי זה יהיו בניו בעלי תורה כנ"ל, וכך מצינו שפירש המאירי (נדה עא.), 'בנים זכרים' ר"ל הגונים. וכעייז כתב הרמב"ן באגרת הקודש (שער הקדושה פ"ג), שהיו עושים כן כדי "להוליד הזרע קדוש וטהור". ובמקו"א מצינו שכתב הרמב"ן (אגה"ק פ"ו) "לעורר בה התאוה וכו' יצא הזרע חזק ופקח ונאה", דעייז יזכה לבנים הגונים וחכמים.

ובמעמא דמילתא שהמשהה עצמו וזכה לבנים זכרים והגונים,

ביאר הרמב"ן שם באגרת הקודש (פ"ה): "וכן יש ליישב דעת האשה, לשמח את אשתו בדבר מצוה ולשמחה בדברים המשמחים את הלב כדי שתשיג את התאוה אליו בקדושה ובטהרת דמיונה כמו כן, וזה יהיה ניכר בנשימתה ובעיניה, ואז יאהבו זה לזה ויהיו בניהם פקחים, כי כפי מה שתהיה אהבתם זה לזה בשעת תשמיש כן יהיה פקחות הנער היולד וסכלותו. והטעם הוא, לפי שאהבה לא תהיה כי אם מן התאוה, והתאוה לא תהיה כי אם מחום הלב, ומחום הלב יחמו הדם וכל האיברים, ולפי רוב תאותם תהיה חמימותם ויחמו שני הזרעים, זרע האיש וזרע האשה, אשר מהם יברא הילוד, ולכן יהא הנולד פקח, כי הפקחות היא מחום הלב ומחדוד המחשבה אשר במוח", עכל"ק. והובא בלשון זה ממש גם בספר שבילי אמונה (לנכד הרא"ש), ובסידור היעב"ץ (מוסך השבת, חדר המטות, מטות כסף, פ"ו אות י').

דיש קצת הנאת ביאה בהעראה, אלא דלענין חיוב עונה ס"ל לרובא דפוסקים דמחוייב לתת לה כל הנאתה כדרך כל הארץ, ופשוט).

הנאתה היא חובתו

נמצאת אומר, דאם מאיזה סיבה אין האשה נהנית בגופה מעצם מעשה הביאה, לכאורה לא יצא הבעל ידי חובתו. ובוודאי שמחוייב לעשות כל טצדקי לגרום לשמחתה והנאתה לצאת ידי"ח, ואם התרשל ולא שמחה או אינה נהנית יש לחוש לו מביטול עשה ול"ת זו, שלא נתן לה עונתה האמורה בתורה. ולא שמחה לדבר מצוה כראוי.

ובן כתבו כל גדולי הפוסקים אשר מפיהם אנו חיים, ואם כי מקצתן נחלקו בפרטי הדברים ואופני קיומה מ"מ לכולי עלמא צריכא שתהא האשה נהנית כראוי, ומחובת הבעל שלא לגרע עונתה עד שתבוא לידי סיפוקה בשלימות.

ולך נא ראה מה שהאריך בזה הגה"צ בעל באר משה זצ"ל אבד"ק דעברעצין ובסוף תשובתו (ה"ג סי' קנב בסופו) כתב בפשיטות דזה מחובת מצות עונה, ופשיטא ליה דעצם התעוררות תאותה הוא מחובת מצות עונה המוטל על הבעל, וכלשונו: "וכשאינה מרגשת תאוה בלאו הכי ואותו דבר גורם לה התאוה, אז יעשה את המוטל עליו לקיים מצות עונה כהלכתה".

ובן כתב מפורשות בשו"ת משנת יעקב (אה"ע סי' פז) להגה"צ אבד"ק

שלה כפי דיליף לה בגמ' מ'אם תענה את בנותי' (עי' יומא עז.), אלמא דנחשב כעינוי גם לה, והרי התם אינו אסור לומר לה דברי חיבה ופיוס מעיקר הדין, וגם חו"נ לרוב הפוסקים אינו אסור אלא מגזירה שלא יבוא לידי תשמה"מ, אלמא דהעינוי מתייחס לעצם מעשה הביאה, ומכלל לאו אתה שומע הן.

ובעי"ז מצינו כאשר לקח אבימלך את שרה ובא על עונשו מן השמים כי עצר עצר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך, ופירשו בגמ' (כ"ק צב.) אמר ר' אלעזר שתי עצירות הללו למה אחת באיש שכבת זרע שתים באשה שכבת זרע ולידה, וביאר שם בתוס' רי"ד וז"ל: "פי' כמו שהאיש מזריע גם האשה מזרעת, כדאמר מר איש מזריע לבן ואשה מזרעת אדום, ואמרינן נמי אשה מזרעת תחילה יולדת זכר, ואם היתה נבעלת של בית אבימלך לאחריהם האיש היה מזריע וגומר תאותו והיא לא היתה יכולה להזריע ולגמור תאותה", הרי דהוי עינוי ועונש כאשר אינה יכולה לגמור תאותה ולהזריע.

ובן יש להוכיח בראיה שיש בה ממש, מהא שדרשו חז"ל והובא ברש"י (דברים כב, כב) כי ימצא איש וכו' ומתו גם שניהם - "להוציא מעשה חידודין שאין האשה נהנית מהן", והיינו דאף שעושה עמה מיני משמושים בלא ביאה מ"מ אינה נהנית בלי ביאה גמורה. הרי לך כי הכל תלוי בהנאת ביאה. (והא דחייב לענין אשת איש בהעראה, היינו משום

על פי דרך האמת

ואף בספרי המקובלים המתיקו סוד בדבר גודל הענין של לשמח את אשתו לדבר מצוה, והפליגו מאוד בענינים גדולים הרמוזים במצוה זו בענין שתזריע האשה תחילה, ואם כי אין אתנו יודע עד מה, ואין לנו עסק בנסתרות, אכתוב לו עוד כפי מה ששמעתי בזה מפי ת"ח וצדיקים שליט"א שיש להם יד ושם בחכמת האמת.

הנה כתב היעב"ץ בסידורו (פ"ז ז-ח):
 "והאר"י המתיק סוד בכתישה שעושה בה". וכפי הנראה כוונת דברי קדשו למש"כ האר"ז"ל בזמר ליל שב"ק: "יחבק לה בעלה וביסודא דילה, דעביד נייחא לה יהא כתיש כתישין". וכן שמעתי בשם אחד מגדולי המקובלים זצ"ל על דברי האר"י הק' דיחבק לה בעלה וכו' הנ"ל, דאכן יש בזה רוין דרוין, אבל הפשט הפשוט הוא כנ"ל, וד"ל.

ובעין זה הובא בשם הבעש"ט הק' כדאיתא בספה"ק נתיב מצותיך (נתיב אמונה שביל א אות ו, ונדפס גם בספר בעש"ט עה"ת פרי יתרו) וז"ל: "ידוע ממרן אור ישראל הבעל שם טוב יחבק לה בעלה ביסודא, כי שם ביסוד דנוקבא שורש קליפות נגה האוחז בצירים ודלתות, ונעשה שקה, דם נדות דם עכור גלות הנפש, גם שם בהעלם מחבק לה בעלה, ולהעלות מדרגה קטנה של חושך

קאפיש זצ"ל בפשיטות, דעונתה היינו למלא תשוקתה וסיפוקה שיש לה בביאה, זהו חובת עונה שלה, ע"ש שדן באשה שאינה מרגשת באופן טבעי אלא הוא צריך לעשות פעולות אחרות לזה, וכלשונו: "אם כן זה הוא קיום עונתה, והתורה אמרה ועונתה לא יגרע, מה שהוא עונה שלה", ובסיום התשובה כתב: "ויעסוק ברפואת אשתו שתחזור לטבע שאר הנשים המתענגות בתשמיש כהוגן", עכ"ל הנוגע לענינו.

וכן פסקו כל גדולי זמנינו, כאשר שמעתי מאיש נאמן מפי מרן הגרשז"א זצ"ל שתאותה במעשה הביאה - זו היא חובת מצות עונה, וכן שמעתי מעוד פוסקים דהנאת האשה הוא עיקר מצות עונה. וכן אמר לי הגאון רבי ישראל דוד הארפענעס שליט"א בעמח"ס ישראל והזמנים ושא"ס, דתשוקת האשה וסיפוקה בהנאת גופה ממש, הוא חיוב גמור במצות עונה, ובלא זה לא קיים הבעל מצות עונה כהלכה.

הרי שפתי כל הפוסקים ברור מללו, עד שלא נשאר מקום לשום פקפוק שזו היא חובתו ומצוותו, שלא לגרע עונתה ולספק צרכיה ולמלא תשוקתה, וכפי המבואר לקמן עוד יש לחוש מדין עם הארץ, שמכה ובוועל כארי שמכה ודורס בלי פיוס - שתתעורר תאותה ותחכה לביאתו.

לעשותה אור, יותר חשובה לפני השם יתברך^(ד), ע"כ.

ובמש"כ האר"י יהא כתיש כתישין, נראה להסמיך לה דברי של"ה הקדוש (שער האותיות, עמק ברכה, עה - קדושת הזווג) כתב: "דעו בניי, כי אין קדושה בכל הקדושות כקדושת הזווג, אם הוא בקדושה כאשר הזהירו רז"ל, כי אז הוא כדמות וצלם העליון, ומעורר הזיווג העליון, סוד תפארת ומלכות, איש ואשה, המתייחדים ביחוד גמור על ידי ברית העליון ברית המעורר צדיק יסוד עולם, אשר בא הרמז 'והקימותי אני את בריתי', סוד קימת ברית מילה בהזדווג איש לאשתו, וסוד כתישת הזכר בנקבה, בסוד כתישת הקטורת הדק היטב הדק, והדברים ההם סודות עמוקים מבוארים וגלויים ליודעי בינה", עכלה"ק.

ובל אלה הם דברים נפלאים ורמזים גבוהים למעלה מהשגתינו גבוה מעל גבוה, עיין לשון הזוהר הק' (פנחס דף רמז.) "ההוא נגידו מלעילא בכל שייפא ושייפא לא הוי אלא כתית,

וצדיק איהו דכתיש כתישין ואפיין מכל אינון שייפיין עלאין, דאינון זיתין קדישין, משח רבו בתיאובתא שלים לגבי נוקביה. ואי לא כתיש, לא יפוק ההוא משחא אלא בלא תיאובתא דשייפיין, וההוא נגידו לא אתהני מניה נוקבא, ולא הוי כדקא יאות, עד דתהא בלולה מניה מכל שייפיין, ועל דא 'בלולה בשמן, כתית' לאתהנאה ולאנתנא מניה".

ויןל הזוהר הק' פרשת ויצא (דף קנג:): "דכתיב צדיקים יירשו ארץ, צדיק לעילא לתתא, צדיק לעילא - מניה נגדין מיין עלאין, צדיק לתתא - מניה נבעא נוקבא מייא לגבי דכורא - בתיאובתא שלים", ע"כ.

עוד מובא בזה"ק פרשת לך לך (דף פה:): "ופריו מתוק לחכי. תא חזי, כל נשמתין דעלמא וכו', וכד נחתי לעלמא כלהו מתפרשין בגוונין דכר ונוקבא, ואינון דכר ונוקבא מחוברין כחדא, ותא חזי תיאובתא דנוקבא [תאוות ותשוקת האשה] לגבי דכורא - עביד נפש, ורעותא דתיאובתא דדכורא

ד. ראה עוד בספה"ק באר מים חיים (פרשת שמות פסוק ט אופן ב) וז"ל: "אין שיעור לרוב השמחה והתענוג שיגיע לבורא עולם בעת עליית הדברים ההם (הגשמיים), והוא הנקרא תענוג שעשועים בעת התקרבות הרוחקים, וכמאמרם (סנהדרין צט.) בפסוק שלום שלום לרחוק ולקרוב וגו', ברישא רחוק והדר קרוב, וכדומה בשאר חפצי העולם כמו התעסקות המשגל כשהוא לשם ה' - א. או להנצל על ידי זה מן החטא והרהורים רעים, ב. או לשמח את אשתו במצות עונה, ומכוון בזה לתקן שורש מצוה זה במקום עליון בשיעור קומה, כי מצות עונה היא מצות עשה דאורייתא", ע"כ.

באהבה רבה, סוד נשיקין שקודם הזיווג כדי לעורר תאוותה שתזריע תחילה ותלד זכר, שהוא רחמים, ודפח"ח, וזה שסיים בש"ס דהוויין ליה בנים זכרים, והבן", ע"כ.

ובן שמעתי מכמה וכמה אנשים שכ"ק אדמו"ר שליט"א - על ישראל הדרתו בירושלים עיה"ק, הדריכם לרגל חתונתם, ולימד אותם ענין זה, והוסיף האדמו"ר שענין הוא עפ"י קבלה^ה.

ואף שבודאי אין כונתם ורמיזתם של הקדושים והמקובלים הנ"ל זצ"ל מכוונים לענינים גשמיים כלל וכלל ח"ו, ואין לנו שום שמץ השגה בדברים אלו שהן גבוה מעל גבוה למעלה מבינת אנוש, מ"מ הבאנו מתוך מדבריהם לענין המשל שנקטו, דמזה רואין דכך הוא צורת מצות עונה מה"ת.

פיוס וריצוי

מ"רם אכלה לדבר ראיתי להעיר על עוד הערה נחוצה, דכיון שכאשר לא יעיר ויעורר את תשוקתה אליו, נמצא שהרבה פעמים היא אינו רוצה בחיבור כ"כ, והנה מבואר בחז"ל בכמה דוכתי (ראה פסחים מט: ועוד). בחיוב דפיוס שלפני הזיווג, ומאוד גינו חז"ל את מי שאינו מתחשב בצרכיה אלא

לגבי נוקבא, ואתדבקתא דיליה בה - אפיק נפש. וכליל תיאובתא דנוקבא, ונטיל לה, ואתכליל תיאובתא תתאה בתיאובתא דלעילא, ואתעבידו רעותא חדא בלא פרודא, וכדין כליל כלא נוקבא, ואתעברת מן דוכרא, ותיאובתין דתרוויהו מתדבקן כחדא, ועל דא כלא".

עוד שם: "ממני פריך נמצא. קוב"ה אמר לה לכנסת ישראל, 'ממני' ודאי 'פריך נמצא', פריי נמצא לא כתיב, אלא פריך, ההוא תיאובתא דנוקבא דעביד נפש ואתכליל בתוקפא דדכורא, ואתכליל נפש בנפש ואתעבידו חד כליל, דא בדא כדאמרן, לבתר אשתכחו תרוויהו בעלמא, ודא בחילא דדכורא אשתכח איבא דנוקבא. ד"א בתיאובתא דנוקבא אשתכח איבא דדכורא, דאי לאו תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא, לא אתעבידו פירין לעלמין, הה"ד ממני פריך נמצא", עכ"ל.

ובספר אמרות טהורות להרה"ק ר' שמעון שלום מאמשינוב זצ"ל כתב: דעביד ניחא לה בגמטריה צדיק, ע"כ. ולעיל הובא לשון הרמב"ן: "וזהו סוד שאמרו חז"ל בשכר שמשתיין עצמן הצדיקים". וראה בתולדות יעקב יוסף (וארא ד"ה חפציק) שכתב: "וכמו ששמעתי ממורי מה שנאמר לו משמים טעם איחור ביאת משיח, שאין מאריכין

ה. ראה עוד בסוף סימן ג'.

ובגדר הפיוס כתב הגאון בעל קהילות יעקב זצ"ל במכתבו המפורסם: "כי על פי דין תורה אסור לעשות הביאה באופן שהאשה אינה מפויסת, ומחוייב לפייסה בקירוב דחיבוק ונישוק עד שתתאוה להחיבור, דאם לא כן הרי היא כנתונה לפני הארי דדורס ואוכל", מבואר בדבריו שהפיוס היינו עד שתתאווה ותתאוה להחיבור.

נמצא דמי שאינו מפייסה כראוי עד שתתאוה להחיבור, יש לחוש לו גם מדין מכה ובוועל ח"ו ודי בהערה זו.

בוועל כדרכו ואינה מפייסה מקודם, ואמרו ע"ז בגמ' (שם) "תניא היה רבי מאיר אומר כל המשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה לפני ארי מה ארי דורס ואוכל ואין לו בושתי פנים אף עם הארץ מכה ובוועל ואין לו בושתי פנים" ע"ש, ובתוס' שם דע"ה אינו ממתין עד שתתפייס. וכן האריך בזה בספה"ק דרך פקודיך בגודל החיוב לפייסה לפני הזיווג הן מצד ד"א והן מצד מצות השי"ת בתורה"ק, עיי"ש בדבה"ק ובשם הזוה"ק.

בכל הדברים הללו מצינו להגאון הסטייפלער בעל קהילות יעקב זצ"ל באיגרתו המפורסמת בענין זה (נדפס בארחות רבינו (ח"ה יא) ובעוד מקומות), ולחיבת הקודש הנה רצו"פ העתק מדבריו המפורשים של הגאון בעל קה"י זצ"ל במילואם, והרבה גופי מצוה תלויין בה:

"העונה היא מצות עשה דאורייתא כאכילת מצה, והמבטלה בזמן עיבורה [כשלא מחלה האשה מחילה אמיתית בלב שלם] הוא חוטא גמור, וחטא כזה הוא מעבירות שבין אדם לחבירו שאפילו יום הכיפורים ומיתה אינה מכפרת והרי הוא כגזולן ושווד, שגזל מאשתו מה שמחוייב לה, והוא שפיכת דמים לאשה" וכו',

והמשיך שם:

"בסדר החיבור דמצוות עונה, מבואר בסידור יעב"ץ ז"ל דיני ליל ש"ק יעויין שם היטב¹, והוא מדינא ממש, כי על פי דין תורה אסור לעשות הביאה באופן שהאשה אינה מפויסת, ומחוייב לפייסה בקירוב דחיבוק ונישוק עד שתתאוה להחיבור, דאם לא כן הרי היא כנתונה לפני הארי דדורס ואוכל,

1. ראה יעב"ץ (שם פרק ו אות ז): "עד שיהא ניכר בנשימתה ובעיניה" וכו'. ומקורו ברמב"ן ובשבילי אמונה הנזכר לעיל.

כמבואר בפסחים דף מ"ט [ועון פלילי הוא לעשוק מה שמגיע לאשתו אפילו אם מכויין לשם מדת חסידות ופרישות, דעל גזילת אשתו אינו יכול לעשות חסידות ולגזול אותה ולהציגה כשפחה שבויה] וכו'.

ומי שחוטף ובוועל מיד וכו' הנה הבעל חושב שחוטף מלאכים בזה, ובאמת לאמתו לא נגרע מתארתו כלום, ויצרו שלו מפוייס בהחלט בהנאה שלמה, אבל אשתו לא נהנית כלל מהנהגה כזו, ואדרבה היא כואבת ומבויישת ובמסתרים תבכה, ודמעתי אינו חוזרת ריקם דשערי דמעתי לא ננעלו וכו', ובודאי מעורר דינים עליו ולא יזכה לסייעתא דשמיא לא לרוחניות ולא לגשמיות, ומה שנדמה לו שעולה למעלה, הוא דמיון שוא ושקר, כי מעוונות ופשעים פוגמים ונטמאים ולא עולים.

ומה שמבואר בשולחן ערוך שם (או"ח סי' רמ) סעיף ח' (הנהגת כמי שכפאו שד), כל זה הוא רק בתר שהאשה מפוייסת ומרוצה לכזאת, דאם לא כן הרי אסור לבעול מבלי הסכמתה כמבואר שם בשולחן ערוך, ודברי הסידור יעב"ץ המה הלכה לאמיתה של תורה" וכו', עכ"ל.

הא ודאי פשיטא דכפי העולה מדברי כל הפוסקים הנ"ל הרי ברור שזה חלק מעיקרי מצות עונה, והוא בוודאי בכלל משהה עצמו בבטן שהרבו חז"ל כ"כ לשבח, וא"כ מצוה רבה קעביד ושכרו הרבה מאוד לכו"ע.

ומ"מ פשיטא, דכל זה מיירי אם האשה אכן רוצה בקיום עונתה כראוי, אבל אם משום איזה סיבה אינה רוצה עכשיו בחלק זה, (וכגון שהוא חלושה כעת וכיו"ב, וכמו שמצוי הרבה פעמים (עי' בתוס' כתובות כב: ד"ה ואפילו, בשם הירושלמי כתובות פ"ב ה"ה), אבל רוצה שפיר בשאר חלקי העונה, אז די בחו"נ ושאר פרטי מ"ע, וכמו שכתב להדיא המהר"ם לובלין הביאו הש"ך וש"א"פ, דאף במקום שא"א לעשות גמ"ב יש

מבואר בדבריו, דהבעל יצא ידי חובתו רק "בתר שהאשה מפוייסת ומרוצה לכזאת", והיינו אחרי שעורר תאותה, כפי חיובו המבואר ש"מחוייב לפייסה בקירוב דחיבוק ונישוק עד שתתאוה להחיבור", ואם אינו עושה כן הרי הוא חוטא גמור כי "באמת לאמתו לא נגרע מתארתו כלום, ויצרו שלו מפוייס בהחלט בהנאה שלמה, אבל אשתו לא נהנית כלל מהנהגה כזו", והדברים נוראים.

ברם, אף שכפי הנראה מהפוסקים יוצא כן להלכה ולמעשה דכל שלא הגיעה להנאת גופה לא קיים מ"ע, מ"מ לענין מעשה, ההוראה נתונה לגדולי המורים והפוסקים שליט"א אשר הוראתם הם נר לרגלינו. מיהא

מצוה בשאר קריבות, וכ"ש הכא שהוא מצדו גם גומר ביאתו. לכן יקיים מצותו במה שיכולה ובמה שהיא עונה שלה, ועל השאר הרי מחלה^ז, (ועי' בראב"ד בשעה"ק דזמני עונה שקבעו חז"ל המה כפי כוחו וכוחה), ודי בהערה זו.

ובזה אשים קנצי למיליי לע"ע, ואם כי יש אתנו תלי"ת עוד כהנה וכהנה להוסיף בזה ולהגדיל תורה ולהאדירה, ההכרח יאלצני לקצר כעת מפני חבילי מרדין הסובבים אותי לע"ע בהכנות לנישואי בתי בשמומ"צ ועוד כמה ענינים, ואי"ה אוסיף להשתעשע אתו בד"ת בזמן קריב. ואם אזכה שיעיין בו הוד מעכת"ה שליט"א והיה זה שכרי, ובוודאי נא שלא ימנע הטוב מאתנו להאיר ולהעיר כדת של תורה.

בכל חותמי ברכה,

ידידו וריעו דושת"ה ושלום הנלוים אליו החונים על דגלו
 משה עבקה, חו"פ מאנסי ניו יארק

ז. וראה עוד בענין מחילת האשה בסימן ו' אות ח'. (הערת העורך).

סימן ב' מציאות הדברים מאז ומקדם ועד לימינו אלו

שלום וברכה וכו'

את מכתבו לנכון קיבלתי ושמחתי בו כמוצא שלל רב, כי זכיתי שעלו דבריי בתשובתי הקודם לרצון לפני הדר"ג שליט"א והסכים עמי וקלסיה לדברי, אודה לה' כי נחני בדרך אמת לאמיתה של תורה.

עוד העיר מעכת"ה שליט"א כדרכה של תורה על איזה דברים שכתבתי, וגם על זה אודה לו במאוד מאוד, כי ע"י הקושיות והשאלות יתבררו ויתלכנו הדברים יותר, וכעת על ראשון ראשון אפנה למה ששאל מעכ"ת הרמה שליט"א בפרטי הדברים, לדעת ולהבין יותר איפה מצינו בחז"ל בענין הרגשה כביאה וכו', והאם הרגשה זו מצויה כיום בנשי דידן, ואיך יעיר ויעורר הבעל את האהבה עד שתחפץ, ואיך ידע אם כבר הגיעה לסיפוקה והוא כבר מתאוות להחיבור וכו' וכו', ולשאלות אלו אתן משפט הבכורה לדון בהם לראשונה כי הם נוגעים להלכה ולמעשה.

כמובן שכל דברינו פה הם כפי אשר זכיתי להבין מדברי הפוסקים אשר מפייהם אנו חיים, ולא אמרתי דבר מעצמי מה שלא שמעתי או הבנתי מדבריהם, ואשמח אם יעיר ויאיר מע"כ כיד ה' הטובה עליו להעמידנו בקרן אורה ולא אכשל בדבר הלכה ח"ו, ונזכה לברר הלכה ברורה כדת של תורה בעז"ה.

המציאות בימים מקדם

הנה כבר זכינו לברר למעכת"ה בתשובתי הקודם חובת מצות עונה דרמי אכתפיה דבעל הוא לשמח את אשתו ולעוררה לדבר מצוה עד שתתאוה להחיבור וכו' ולא אשוב

עליהם שנית כאן, והכל כבר ביארנו שם בס"ד.

ובעת נפנה לברר שאלת מעכת"ה האיך היתה מציאות ההרגשה בימים מקדם, והנה מתוך דקדוק במקורות חז"ל ועוד, נראה ברור אשר

מבואר מכאן דטבע התאוה והתשוקה שיש לאשה מעצם הביאה גדולה עד למאוד, עד שהיא ממש בבחינת אונס במה שרצתה להמשיך עד גמר ביאה, ולכן מותרת לבעלה אף אם היה סופה ברצון, כי מאחר שהתחיל והלבישה בה היצר, אנוסה היא מחמת יצרה להמשיך עד גמר ביאה.

והרי שם מדובר במאנס שהוא זר אצלה והוא אנסה לעבור על איסור תורה, וגם היא צעקה ונלחמה עמו, אלא שהוא גבר עליה והכריחה לכך (שאם לא כן לא היתה מותרת לבעלה, והיתה חייבת מיתה), ובודאי לא היתה כאן שום הנאה מקשר נפשי וכיוצ"ב, כי אם תאוה ממשית שהלה גרם לה במציאות ע"י תחילת ביאה, וע"י כך יצרה תקפה לגמור. הרי שהי' פשוט לחז"ל שיש תאוה ותשוקה בביאה עצמה.

ג. ובעיני זה מצינו בתוספות (כתובות לט. ד"ה צער) וז"ל: "קשה לר"י וכי לא ידע הש"ס שיש צער גדול לבתולה בביאה ראשונה, וכמה קטנות חולות מזה, ונראה לר"י, מחמת תאות תשמיש אינו בא (צער פתיחת הבתולים) בשעת תשמיש אלא אחר כך", עכ"ל התוס'. הרי מבואר מתוך דבריהם להדיא, שהאשה משתוקקת ומתאוה לתשמיש כל כך עד שאינה מרגשת בשעת מעשה את גודל צער פתיחת הבתולים. וגם שם מיירי באנוסה כמבואר בסוגיא שם, וא"כ פשוט ביותר דבביאה בלבד יש לה

בימים מקדם היתה מציאות טבע הנשים, שהיתה האשה עפ"י מרגשת הנאה בגופה מיד בעת ביאת בעלה, (כמו שהאיש מרגיש בעת ביאה), כמבואר בחז"ל בכמה דוכתיין ובדברי הראשונים, ונציין לכמה מהם:

ואל אישך תשוקתך

א. הנה מקרא מלא דיבר הכתוב (בראשית ג טז): "ואל אישך תשוקתך", ופירש"י: "לתשמיש וכו' תשוקתך - תאותך, כמו (ישעיהו כ"ט, ח) ונפשו שוקקה". וכ"כ שם הרמב"ן: "לא מצאתי לשון תשוקה רק בחשק ותאוה". וכוונת הפסוק הוא בוודאי לתשמיש בהנאת וחייבת ביאה עצמה ובהנאת הגוף ממש, ולא לחו"נ ודברי חיבה ופיוס וכו'.

ב. וראיה אלימתא לכך מצינו בגמ' (כתובות נא): לגבי אשת איש שנבעלה באונס וסופה ברצון, שהיא פטורה ומותרת לבעלה, ואיתא התם: "דאמר רבא כל שתחלתה באונס וסוף ברצון, אפילו היא אומרת הניחו לו שאלמלא נזקק לה היא שוכרתו, מותרת, מאי טעמא, יצר אלבשה". ופירש רש"י שם (ד"ה יצר): "וגם זה אונס, שבתחילת בעילה שהיא באונס, הלבישה הבעול יצר". ונפסק כן להלכה ברמב"ם (איסורי ביאה פ"א ה"ט): "שמשהתחיל לבעול, אין בידה שלא תרצה, שיצר האדם וטבעו כופה אותה לרצות".

בבטן, גם היא מזריעה אחריו בשעת הביאה הראשונה, ועל ידי זה יעשה בניו זכרים בביאה שניה. ומבואר שגם בביאה גרידא היתה מרגשת תאותה ומזרעת אף שלא שהה בבטן מקודם.

ז. וְהָכִי נָמִי אֵיתָא בַּגְמְרָא (שבת קנב.) שמכנה אבר התשמיש "משים שלום בבית". ולפיכך נאמר על ימי הזקנה "משים שלום בבית - בטל". ומבואר שם (ראה יעב"ץ שם), שבימי הזקנה אין לו עוד במה לפייס את אשתו. הרי נראה שהאשה מתרצה דווקא על ידי הנאת ביאה.

הָרִי לָךְ מְבוּאָר מִתּוֹךְ דְּבָרֵיהֶם שֶׁהִיָּתָה הֵהֱנֵאָה מְצוּיָה כְּדָבָר טְבֵעֵי אֲצֵלָם, וגם האשה היתה מתאוה לעצם הביאה ונהנית ממנה, ובזה הבעל משים שלום בבית, ואף מרובה תאותה מתאוות האיש. כמבואר כ"ז לעיל.

דברי הראשונים בענין זה

ח. וְבֵן מְבוּאָר מְדַבְּרֵי רְבוּתֵינוּ הֵרָאוּנוּ שְׂדִיכְרוּ עַל כֵּךְ, ואף נתנו סימנים מובהקים להכיר בה שהגיע כבר לידי סיפוקה, ראה בלשון רבינו הגדול הרמב"ן ז"ל (אגרת הקודש, פ"ה): "וכן יש ליישב וכו' כדי שתשיג את התאוה אליו וכו', וזה יהיה ניכר בנשימתה ובעיניה, והיינו שאותה התשוקה והחמדה ניכרת על ידי נשימתה ועל עיניה.

הנאת הגוף ממש. (ולעצם ביאור דברי התוס' ימחול נא מעכ"ת שי' לעיין במש"כ בספרי מנחת משה (יו"ד סי' קצג נספח טז ד"ה וזהו לכאורה, ואילך) ואכמה"ל).

ה. וּבְכַתּוּבָת (סד:) בְּסוּגֵיָא דְמוֹרְדָא וּמוֹרְדָת מְבוּאָר שֵׁם לְהֵדִיא דְגַם לְהָאֵשָׁה יֵשׁ יִצְרָא וְעֵנִין שֶׁל קִישׁוּי, וְלִשְׁנֵיהֶם יֵשׁ צַעַר וְעֵינוּי בְּמִנִּיעַת תְּשֵׁה"מ, וְכֵשֶׁם שֶׁהָאִישׁ מֵתְאוּוֹה לְדָבָר כֵּךְ גַּם הָאֵשָׁה, אֲלֵא שֶׁאֲצֵלוּ הוּא מִבְּחוּץ וְנִיכָר וּמֵתְגַנֵּה יוֹתֵר, מִשֶּׁאִ"כ אֲצֵלָה וְכוּ' ע"ש בְּסוּגֵיָא כִּי קִצְרְתִי, וּמְבוּאָר שֵׁם לְהֵדִיא דְתְאוּוֹתָהּ פּוֹעֵל אֲצֵלָה שִׁינוּיִים מִמְשִׁיִּים בְּגוֹפָה כְּעֵין בְּאֲנָשִׁים ע"ש.

ה. וְיִתְיַרְרָה מִזּוּ מְבוּאָר בְּגַמ' בְּבֵא מְצִיעָא (פה.): אֵהֱבָה דּוֹחֶקֶת אֶת הַבֶּשֶׂר, וּפִירֵשׁ רִש"י "מִתּוֹךְ שֶׁתְּאוּתָם מְרֻבָּה עַל תְּאוּתֵינוּ, בִּשְׂר שִׁנּוּי נִדְחָק", עכ"ל. הרי שתאוות הנשים בביאה עוד יותר מתאוות האנשים, ולכן דוחקות את הבשר.

ו. וְכִבְרָה הַבְּאֵתִי לְעֵיל הַגַּמ' (נדה לא:): "אמר רבא הרוצה לעשות כל בניו זכרים, יבעול וישנה", ופירש"י: "שמתוך תאות בעילה ראשונה תהא מזרעת, ונהי נמי דתזריע (האשה) אחריו, תקדום הזרעתה בבעילה שניה". וכ"כ רש"י בעירובין (ק:): "יבעול וישנה, שמחמת ביאה ראשונה נתאותה האשה והולבשה תאוה, וכשבאה ביאה שניה היא מזרעת תחילה, והיכא דהיא מזרעת תחילה יולדת זכר". הרי דפשוט הדבר דאפילו באופן שהבעל לא שהה עצמו

לכל יעגן שום בר ישראל את אשתו חס ושלום".

י. שוב הראוני ידידי מנוער הגה"ח ר' שי' דברים נפלאים בספר מגדל עוז להיעב"ץ (ח"ג ברכת שמים הבריכה העליונה הנחל הראשון) שכתב שם היעב"ץ דלדעתו אולי י"ל אחד מטעמי המילה משום דאז יש להאשה יותר תאוה בשעת ביאה, ע"ש טעמו, וע"ש שהביא כמה סיפורים מזה. ואם כי דבריו הק' נפלאים ממני וקשים להולמם (ובפרט במה שחולק על טעם הרמב"ם ע"ש) מ"מ מיהא חזינן מדברי גאון ישראל וקדושו דיש להן תאוה גופנית עי"ז (ולא רק בחו"ג וכו'), ואדרבה מעליותא היא בכך.

יא. וכן לך נא ראה בדברים מפורשים שכתב המקובל האלקי הרה"ק רבי ברוך מקוסוב זצ"ל: "מאחר שהאשה אין לה מצח לתבוע בפה, וגם התובעת בפה יוצאת בלא כתובה, א"כ מאין ידע הבעל אם יש לה תשוקה. לכן הטביע הקב"ה באשה כשתשוקק לביאה שתיכף יהיו נובעים בה מ"ן, וכשהוא מרגיש לחלוחית המ"ן אז נודע לו תשוקתה, וכמו שתשוקתו גורמת שינוי מורגש בגופו, שהוא קשוי אבר, כמו כן תשוקתה גורמת שינוי מורגש שהם לחלוחית המ"ן וכו', עכ"ל".

יב. ובספר הברית (ח"א מאמר י"ז פ"ב) כתב: "שגם האשה מזרעת וכו' בשעת ביאה, ועל ידי זה מזדעזעים פנימיות אבריה בשעת תשמיש, ולפעמים

ט. ודברים מפורשים ביותר מצאתי בס' הקדמון (נדפס לראשונה לפני יותר משלש מאות שנה בשנת תס"ז בוויניציא) מעשה טוביה, להגאון הגדול רבי טוביה הרופא כ"ץ זצ"ל אב"ד ק"ק סלוצק ופינסק (חלק ג', מאמר גן נעול, פרק ג') וז"ל: "הזרע [באשה] יורד מכליו [מכלי הזרע] אל פי הרחם ואל הערלה אשר תחת התפוח, ובלשון יון נקרא קליטורי"ש, באופן שיקרה לה הקשוי כקשוי גיד הזכר ממש, וכשתהרהר ביום תראה קרי בלילה וכו', ואשה אחת בנעוריה כשהיתה חושקת באיש, דרכה היתה לשפשף בידה על גבי הערלה קליטורידי"ש הנ"ל והיתה מזרעת וכו', שמקום ההזרעה באשה היא דוקא ע"י הערלה וכו' תחת התפוח, כי שם כל תענוגיה והוצאת זרעה".

וכתב עוד: "ודע שיש כת אחת האומרים שאין לאשה תענוג, והבל ידברו וכו', ולענ"ד לא יש הפרש כלל בין תשוקת האשה לתשוקת האיש, שהרי בהדיא כתיב "ואל אישך תשוקתך", אלא לעקר בלבד אין לה תענוג, עכ"ל (ועוד הביא שם עצה לאשה שאינה מרגשת תענוגה ואינה מזרעת איך לעורר בה התאוה, ע"ש)

וכתב עוד (שם פרק רביעי): "נשים אשר יחסר מהן ענין זה, לפעמים באות לידי עיוורון או נופלות בחולי השדפון והירקון, לכן כל אשר יראת ה' בלבבו ישתדל לתת בנותיו לאיש טרם תגענה לבגרות זו, ואין צ"ל

ובזמניהם היתה המציאות על פי רוב דביאה גרידא היתה להן הנאה מרובה עד שהזריעה האשה על ידי כן, ועי"ז משתוקקת לעצם מעשה הביאה, והיא שמביאתה לידי הזרעה, ושזה כונת הכתוב "ואל אישך תשוקתך".

היא מזרעת תחלה ולפעמים הוא, הכל לפי רוב התאוה, ע"כ. (ומש"כ דהנהגה באה לה עם הזדעזעות אבריה, ע"י גמרא (נדה מג.) "כל שכבת זרע שאין כל גופו מרגיש" וכו', וכל שכן באשה שאמרו דתאותם מרובה על תאותינו, וכמו שהובא לעיל, וכן מוכח המציאות).

הרי שהיה פשוט אצלם שיש לאשה תענוג והנאה ממש בגופה,

המציאות בימינו

ברם, עדיין יש רובא דרובא (כשבעים אחוז) שאף עם הכנה טובה אינן מרגישות שום הנאה מעצם ביאה גרידא. ופעמים הרבה שאף אם אמנם ירגישו קצת הנאה בביאה, מכל מקום כיון שלא יגיעו לידי סיפוקן (ר"ל הזרעה), ה"ה נשארים תמיד עם הרגשה רעבה ומצערת.

ובן ביררתי ושאלתי לדעת רופאים בקיאים וכן להרבה מדריכים מומחים העוסקים בתחום זה רבות בשנים, וכולם פה אחד ענו ואמרו שרובא דרובא דנשי לא יתעוררו תשוקתן ע"י ביאה גרידא מעצמן, בלי הדרכה נכונה לזה.

מסתברא מילתא כי בימיהם ההרגשות היו יותר מפותחות, אבל בזמנינו ירדה חולשה לעולם ואין הרגישות (סענסעטי"וו) רבה כל כך כמו בזמנם. ודמיא הא מילתא למה שמצינו כעי"ז בדם נידות, דבימי חז"ל

וגם האידנא, לערך כשליש דנשי דידן יודעות ומרגישות תשוקה ותענוג בגמר ביאה בלכה, בלי שיצטרך הבעל לשום עצה ותחבולה, רק כדרך כל הארץ הן באין לידי סיפוקן (ר"ל הזרעה) על ידי פיוס וריצוי חו"נ וביאה - כפי הסדר שקבעו לנו חכז"ל, והן מרוצות וחיות עם בעליהן באהבה ואחוה וכו'. אשרי להן ואשרי חלקן, ויפק רצון מה' הטוב.

המציאות מוכיח שהאי מיעוטא (כשלושים אחוז) של נשים מגיעות לאותה הנאה גופנית באופן טבעי במשך זמן קיום המצוה, ע"י שהבעל עושה הכנה כדבעי וכמו שלמדונו רבותינו הרמב"ן ודעימיה "לסעדה בדברים" ובחו"נ מפנימיות הנפש שמעורר פנימיותה ויצרה שמכפנים, וגם בשהייה בבטן, והרי כל זה מועיל להן שמגיעות לידי סיפוקן.

כי מה שהיו יכולין לעשות בימים קדמונים ע"י השיהוי ועצירת הזרע עד שיזריעו נשותיהן תחילה, והיו יכולין להיות דש בשמש וממרק עד שתהנה, אמנם בימינו הרבה אנשים אינם יכולין לעשות כן, וגבורת האנשים נחלשה כידוע, אם לא שיהא מודרך כראוי ע"י מדריך מומחה ויר"ש.

לאלו שנסותיהם אינם מרגישות הנאה גופנית כלל, הנה ע"י הדרכה נכונה יוכלו להדריך את הבעל האיך להעיר ולעורר את תשוקתן הטבעי, כדי שיוכלו לקיים מצות עונה כדבעי ולשמחה לדבר מצוה כמצותו, וברוב פעמים בדבר מועט יכולה להשתנות לגמרי לחזור לטבען הרגיל שתרגיש הנאתה, כפי שהטביע הבורא ית"ש. ולעתים יש להדריכו בהדרכת רב חסדא המובא במס' שבת קמ: הכל כפי ראות עיני הרב והמדריך כל מקרה לגופו.

וכבר היה בימי חז"ל מי שהוצרך לזה, וכן לאורך הדורות מצינו מוזכר בפוסקים שהרבה אנשים נהגו כן, וכפי הנראה ככל שהדורות פוחתים והולכים והטבע נחלש וכו' הדבר נעשה מצוי יותר, לכן בימינו יש רובא דמינכרי (כנ"ל לערך שני שלישי) מהנשים שצריכים לעוררם ע"י תחבולות קלות, כפי אשר יורה להן המדריך המומחה.

והראשונים היה ההרגשה בפתחת המקור חזקה מאוד, וגם היתה מלווה בהזדעזעות איבריה וכל גופה, עקיצה וצער וכיו"ב כמבואר בפוסקים כל זה באר היטב, אמנם כבר העלו הפוסקים דבזמינו נשתנו הטבעים בזה, ראה לדוגמא מש"כ בשו"ת תשורת שי (ח"א, סי' תנ"ז): "וכבר הוגד לי מפי נשים זקנות שעכשוו אין מרגישות פתיחת פי המקור כלל וכ"כ בשב יעקב סי' מ' דשאל לנשים אם מרגישין פתיחת המקור ואין פותר רק שמרגישין שזב מהן דבר לח, ונ"ל משום דנחלשו החושים והדעת וכ"ש עכשיו", ע"ש באורך.

וכן הלא ידועים דלא כימים הראשונים הימים האלה, כי בימים מקדם היו האנשים עפ"י רוב חיים יותר ברוגע ושלווה, ועפ"י סדר החיים שהטביע הבורא ית"ש היו הנשים באופן טבעי נכנעות לבעליהן. משא"כ במציאות דהיום שהטרדות רבו למעלה ראש, וכן המציאות השתנה שיצאו הנשים לפעלן ולעבודתן עדי ערב, ולדאבונינו אינו מצוי כהיום מושג דכל כבודה בת מלך פנימה כמו שהיה נהוג בישראל בימים מקדם ואכמה"ל, שכ"ז מחסר מהכנעה הטבעית של הנשים לבעליהן, והדברים עתיקין, וכ"ז גרמא בנוקין להשפיע גם על ענין הנ"ל, כי בלי הכנעה וקירבת הנפש, לא תבוא לידי סיפוקה בצרכי נפשה וגופה.

ונם אצל האנשים ירדה חולשה לעולם,

ועל ידי הדרכה נכונה להבעל יוכלו גם נשים הללו שאינן מרגישות מעצמן, לבוא לידי סיפוקן באופן טבעי, וברוב פעמים ע"י עצה קלה ונוחה יכולה להגיע לידי כך, ויוכל הבעל לקיים מצות עונה כהלכה כאשר צונו הבורא ית"ש, ולזכות לבנים כשרים והגונים.

ובמה שנוגע למעשה ממש, אתו הסליחה שא"א להאריך בדברים אלו בכתב, כי המה מהדברים שהצניעות יפה להן, כמובן, וגדר גדרתי בעדי שלא לכתוב מדברים אלו בשפוא"א בכתב, ואתו עמו הסליחה. ואי"ה אשוחח עם מעכ"ת שי' בהזדמנות פא"פ, כפי רצונו שזהו כבודו.

הכו"ח בידידות ובהדרת כבוד, משה

סימן ג'

בירור דעת הלח"מ ודעת גדולי ישראל בזה ודרך המסורה לנו מדור דור

שלום וברכה וכמ"ס וכו'

מכתבו לנכון קיבלתי ובו דברי הודיה ושבח בענין מה שדיברנו פא"פ להדריכו בדרך ישרה במצות עונה בהדרכה נכונה וישרה, ביותר היה לי למשיב נפש מש"כ במכתבו 'והנה אקרא לו רבי אלופי ומיודעי על שהעמידני על האמת בהלכה זו, ואוכל מאניה בתריה לביה מסותא", ואם כי בוודאי הגוים והפליג מר ברוב ענוותנותו, ובאמת לא היה עליו להודות לי כלל, שהרי לא אמרתי כלום מדעתי ולבי, רק הבאתי מדברי פוסקים קדמונים, מ"מ אשלם תודות לו על דבריו שהיו לי למשיב נפש, מעין שאמרו בגמ' (ב"ק צב:) חמרא למריה טיבותא לשקיה, ושמחתי כי דברי ישרו בעיניו הבדולחים, והיה זה שכרי.

והנה העיר הדר"ג שליט"א במכתבו על דבר א' מהעצות אשר העברתי לו ממה שקיבלתי מפי מדריכים מומחים, והוא למשמש באו"מ וכו' לפעמים כאשר יש צורך לזה וכו', והעיר מדברי הלח"מ בהל' אישות פט"ו הי"ח, ורבינו ירוחם, שאסרו למשמש באו"מ.

הנה, אין כל חדש תחת השמש, ולא מלבי יעצתי לו כן, אלא עצה זו קיבלתי מפי הרבה מדריכים מומחים מדור הקודם וכן מדריכים מומחים החיים אתנו לאוישט"א, שקיבלו מגדולי רבותינו מדור הקודם נ"ע, ואין בדברי אלה שום חידוש מה שלא שמעתי מרבותי, ובוודאי לא נעלם מהם דברי הלח"מ והרבינו ירוחם וכו', ולאורם הבהיר נסע ונלך. אך לכבוד מעכ"ת הרמה אמרתי אפנה ואשנה פרשתא דא, לעיין עוה"פ בדברי הלח"מ וכו' הנ"ל כדי ליישב עצת רבותינו הנ"ל שבוודאי הורו כהלכה, ואקוה כי ימצאו דברי חן בעיניו, ואזכה לברר הדברים לאמיתתה של תורה.

הקדמה נחוצה

כשאנו רואים שאינה מתעוררת בלי משמוש, ודבר זה צריך הדרכת מדריך ורק ע"פ מומחה לקבוע אם אכן כן הוא, דהרבה פעמים הסיבה שאינה מתעוררת הוא מחמת חוסר קשר נפשי. ואפילו באופן שהמדריך רואה שהיא מן הנשים

ומרם כל שיח הנני רוצה לחזור על מה שכבר כתבתי במקו"א, שאצל האשה העיקר הוא קשר הנפשי, ובפרט באופן שאנו כותבים עכשיו באופן

והאחרת עד או"מ. מרגניתא אחוין ליה - הדידין המציאו לו, שתתרכה תאותו, ומקום תשמיש אל תמציאי לו מהר, כדי שיתרכה תאותו וחיתתו ויצטער, הדר אחוי ליה" עכלה"ק.

המציאות בימיהם

ומשמע שכן היתה המציאות בימיהם למשמש באו"מ, ואף שאין להוציא משם חיוב להלכה שעל הבעל לעשות כן, מ"מ ברור שרואים שכן היתה המציאות הפשוט לנהוג כן, (ומן הענין לציין שחתניו של רב חסדא היו גדולי האמוראים (ב"ב קמא. תוד"ה לדידי)) ומסתברא דטעמיהו כדי שתתזריע היא תחילה, כפי שכבר ביארתי זאת בארוכה למע"כ שליט"א בתשובתי הקודם.

קרי שלפי דברי הגמ' ופירש"י אין כאן בית מיחוש כלל, אדרבה ניתן להבין מתוך דבריהם שכן היתה המציאות הפשוט שהיה נהוג בימיהם עד שרבי חסדא הדריך אותן לקראת נישואיהן שבעליהן יעשו ככה, ולא העיר לבנותיו כלום על חוסר קדושה או פגם שיש בדבר, כן עולה מרהיטות הסוגיא שם.

ובן נזכר כמ"פ בדברי הפוסקים כאשר אביא לפניכם לקמן כמה וכמה מגדולי קדמוני הפוסקים שהזכירו הנהגה זו בפירוש אגב שטף דבריהם, ואף אחד מהן שהזכיר פקפוק בענין זה, אלא אדרבה משמע להדיא מתוך דבריהם דכן עמא דבר, וכן מדריכים עד היום ברוב תפוצות ישראל כפי המקובל מפי

שאינם מתעוררים בלי איזה תחבולה ועצה, מ"מ נחוץ מאוד לזה הדרכה להתחיל רק עם חלק הנפשי וכו', וכ"ש שא"א להפעיל את ההרגש והנפש בפתע פתאום ובבת אחת, ואם חסר חלק זה הרי חסר עיקר תועלת המצוה.

ולא באתי בדברי רק לבאר צד ההלכה שבדבר, מאחר שהיו שטענו מצד הלכה שזה ממש נגד התורה, ושזה תאוות שפילות ח"ו, לכן באתי בזה לאפוקי מדבריהם המשובשות. אבל במה שנוגע לחלק המעשה א"א לבאר יותר, ובוודאי שאין להעלות דברים כאלו על הכתב, וצריך לזה הדרכה מפורטת ממדריך מומחה ונאמן ויר"ש מרבים, שב"ה לא אלמן ישראל וישנם הרבה מדריכים מומחים ויראי ה', (כמו שמע"כ בעצמו מנה וספר כמה בקהילתו הק'), שאם ניגשים בזה בלא הדרכה ברורה ומפורטת הרי זה יכול להזיק ח"ו במקום להועיל, בהשלום בית ובקיום מצות עונה ה"י, וצריך לזה שמירה מעליא, כנודע.

סוגית הגמ' לפי דעת רש"י

הנה בראש ובראשונה ידועים דברי הגמ' במס' שבת (קמ:) שרב חסדא הדריך את בנותיו לפני חתונתן: "נקיט מרגניתא בחדא ידיה וכורא בחדא ידיה, מרגניתא אחוי להו וכורא לא אחוי להו, עד דמיצטערן והדר אחוי להו". ופירש רש"י: "נקיט מרגניתא וכו' - כשבעליך ממשמש ביך להתאוות לך לתשמיש, ואוחז הדדים בידו אחת

למשמש שם ואז היה אומר להן כדי שלא ירגילו עצמם בכך שהדד ימציאו לבעל ולא או"מ כדי שבכך ישמרו עצמן שלא יצערו אותם הנשים אבל אם לא היה הבעל ממשמש באו"מ אז ודאי דאסור לצער לבעלה ומפני כן כתב רבינו ולא תמנע מבעלה וכו', עכ"ל הלחם משנה.

ומבואר דעתו הרמה דס"ל שיש איסור בדבר, ולא כפירוש רש"י ז"ל, שרב חסדא הורה להן כן בשביל להרבות תאותם.

תשובת האחרונים לדבריו

הנה כבר תמהו עליו כל שלטי הגיבורים והוסיפו להפליא פלאות עליו, וז"ל החיד"א (ברכי יוסף, אה"ע סי' כה סק"ג): "ולי ההדיוט כל דבריו של הלחם משנה אינם מחזוריים כאשר הרואה יראה", וכן בשו"ת באר משה (ח"ג סי' קנ"ב) האריך לתמוה עליו בתמיהות רבות, וכתב שדבריו תמוהים מאוד ואינם מובנים מעיקרא, ע"ש.

כיו"ב כתבו הרבה גדולי האחרונים לחלוק עליו והרבו להקשות על דבריו, והרבו עליו חבילי קושיות. חדא, דאם כדבריו דאיכא איסורא בזה, אמאי אמר להו "והדר אחוי להו", וכי יאמר להן לעשות איסור ח"ו. ועוד, הרי חתניו היו גדולי התורה ולמה צריכין לחשוך אותם שיעברו על איסורא דא.

עוד האריכו להקשות עליו מדברי הפוסקים שמפורש בדבריהם

גדולי רבותינו מדור הקודם נ"ע אשר הדריכו כן בפירוש לתלמידיהם ותלמידי תלמידיהם, כמו שאכתוב למעכ"ת להלן.

דעת הלחם משנה לאיסורא

ברם, במה שהעיר מעכת"ה מדברי הלחם משנה (אישות פט"ו הי"ח) שאיכא ליה דרכא אחרינא בסוגיא הנ"ל ולדעתו אסור להבעל למשמש באו"מ. הנה דברי הלח"מ קאי אהא דכתב הרמב"ם (אישות שם): "וכן צוו חכמים על האשה שתהיה צנועה וכו' ולא תמנע מבעלה תשמיש כדי לצערו עד שיוסיף באהבתה, אלא נשמעת לו בכל עת שירצה", עכ"ל הרמב"ם. וכתב שם ע"ז בלחם משנה:

"תימה דבשבת פרק תולין (קמ:) א"ל רב חסדא לברתיה וכו' נקט מרגניתא בחדא ידא וכוורא בחדא ידא מרגניתא אחוי ליה וכוורא לא אחוי ליה עד דמצטער והדר אחוי ליה ע"כ. ופירש"י ז"ל נקיט מרגניתא כשבעליך ממשמש ביך להתאוות לך לתשמיש ואוחז דדיה בידו אחד והאחרת על או"מ מרגניתא אחוי ליה הדין המציא לו שתרכה תאותו ומקום תשמיש אל תמציאי לו כדי שיתרכה תאותו וחיבתו ויצטער הדר אחויין ליה ע"כ. משמע דצריך לצערו כדי שיתרכה באהבתו, וכו'.

ונ"ל לומר לדעת רבינו (הרמב"ם) שהוא מפרש דרב חסדא אמר להו כן לבנותיו שכשהבעל ממשמש באו"מ דודאי מן הדין אסור לעשות כן דאסור

וכמו רגע עת רצון, איש כי יפליא והיה העלמה, ותכף הדר אחוי, כמבואר שם, עכ"ל. וכן תירץ בספר מעשה רוקח על הרמב"ם (אישות, שם). וכן תירץ בשו"ת באר משה (שם) מדנפשיה.

בירור דעת רבינו ירוחם (והמהרת ישראל)

עוד יש שהביאו (פתחי עולם סי' ר"מ ס"ק ט"ז, ונמשך אחריו בעל טהרת ישראל בסי' ר"מ סי' ל"ג) משמיה דרבינו ירוחם כהאי לישנא: "מי ששם אצבעו בתורף האשה פריצות גדולה היא ויש בו איסור ואפילו המסתכל אבל אינו חייב מלקות".

אמנם כבר עמדו בזה רבים ושלמים שאליבא דאמת אין זה אלא שגגה שיצא מפי השליט, כי ברבינו ירוחם (נתיב כ"ג ח"א) כתב: "מי ששם אצבעו בתורף אשת איש פריצות גדולה היא ויש בו איסור, ואפילו המסתכל, אבל אינו חייב מלקות, כך מצאתי בתשובה" עכ"ל רבינו ירוחם. וכלשון הנ"ל העתיקו הרמ"א בדרכי משה (אהע"ז סי' כ"א) "מי ששם אצבעו בבית התורף של אשת איש וכו'".

וגם לפי גירסת הטהר"י ברבינו ירוחם דגרס "בתורף האשה", ג"כ נראה דכוונתו לא"א דווקא, דאל"כ הל"ל בתורף אשתו ודו"ק. וגם מש"כ אח"כ "אבל אינו חייב מלקות" מלקות מאן דכר שמיה, אלא וודאי דמיירי באיסור קריבה לעריות, (וכבר ביארו האחרונים שיטתו

דמותר להבעל למשמש באו"מ (ראה לקמן). וביותר תמוה, שהרי לדעת הרמב"ם עצמו (איסורי ביאה פכ"א ה"ט) מותר לנשק באו"מ, כפי שהזכיר הלחם משנה עצמו (דעות פ"ה ה"ד), ואם לנשק שרי להרמב"ם כל שכן דמותר למשמש.

ועוד הקשו, דכמה ראשונים פירשו באופן אחר הא דרב חסדא, עיין במאירי וריטב"א (שבת קמ:), ואפשר שהרמב"ם מפרש כמותם, וא"כ מנלן לחדש בדברי הרמב"ם שאסור לעשות כן, ושרב חסדא הורה להם כיצד ימנעו את בעליהן מלבוא לידי כך. שכן לפי פירוש המאירי והריטב"א אין שום ראייה דאסור הדבר, ע"ש.

ועל עצם קושית הלחם משנה, שהרמב"ם כתב שלא תמנענו כדי שיוסיף באהבתה, ואילו בגמרא מבואר שתוכל למונעו לשם כך. כבר כתבו הרבה פוסקים דלא קשה כלל, דהרמב"ם דיבר במי שמונעת אותו מתשמיש לגמרי, אבל רב חסדא לימד את בנותיו שימנעו רק לזמן קצר מאוד, כדי שתתרבה תאותו, ובזה שפיר שרי.

וז"ל החיד"א (שם): "ולי ההדיוט כל דבריו של הלחם משנה אינם מחזוריים כאשר הרואה יראה, כי אין להאריך במקום שאמרו לקצר, והקושיא דקשיא להו ז"ל לא קשה מידי, דמה שכתב הרמב"ם, היינו שבעת ההיא תמנע היתה מכל וכל שיוסיף אהבתה אחר כך בפרק אחר. ועובדא דהתם [בבנתיה דרב חסדא] היינו שכבר היא מרוצה ומוכנת,

ובן כתב בשו"ת באר משה (שם) "דהבעל טהרת ישראל שהעתיק בסימן ר"מ (סעיף לג) משם רבינו ירוחם שחציפות הוא לתחוב אצבעו לבית תורפה של אשתו, שגגה נזדמן לו, דרבינו ירוחם מאשת איש איירי כנ"ל". וע"ע בשו"ת משנת יעקב שגם הוא עמד על זה בטוב טעם שהמעייין בתוך דברי רבינו ירוחם יראה שהטהרת ישראל לא העתיק יפה את דבריו, שהוא דיבר באשת איש, ואף הרמ"א העתיקו לגבי אשת איש, אך לא באשתו הטהורה, עיי"ש.

ובדברים הללו קיבלתי מפי אנשים נאמנים עלי כמאה עדים, שהרה"ק רבי יענקעלע מפשעווארסק זצ"ל אמר להם "שמותר להשים אצבעו באו"מ של אשתו, ולא כהטהרת ישראל שמחמיר בזה"^א. וראה גם בהגהות תוספות טהרה על הטהרת ישראל להגה"צ רבי חיים יהודה כ"ץ שליט"א אבד"ק סערדאהעלי, שציין לדברי הפוסקים דעולה מהן דלא כהטהר"י, וע"ע להלן.

דעתו נראה כדעת הרמב"ן ז"ל דאין מלקות באיסור קריבה עיי"ש, ואין זה מעניינינו כעת.

נמצא שרבינו ירוחם לא דיבר אלא מאיסור א"א החמור, ולא מאשתו של אדם, ואדרבה משם ראה שאין איסור באשתו כלל, מדכתב דווקא באשת איש שהוא פריצות גדולה, שמע מינה באשתו מישראל שרי, וכן יש למשמע מינה דהביאו הדרכי משה הנ"ל בסי' כ"א לענין איסורי עריות, ולא בהנהגת איש ואשתו. (וגם עצם מקור מקומו של רבינו ירוחם הוא בין איסורי קריבה לעריות ולא בהנהגת ביתו זו אשתו).

ובאמת פשיטא היא, שהרי מקורו של רבינו ירוחם מהא דאמרה הגמרא (סוטה כו:): גבי ביאה דרך אברים באשת איש, פריצותא הוא ופריצותא מי אסר רחמנא, ומבואר הטעם (בספרי גבי הא דאמרו להוציא מעשה חידודין) דהוי רק פריצותא היא משום שאינה נהנית, ע"ז קאמר רבינו ירוחם דמי ששם אצבעו למשמש שם, נמצא שנהנית אעפ"כ אינו אלא פריצותא כיון דלא הוי הנאתה דרך ביאה (והרמב"ם ס"ל דלוקין ע"ז, והר"י כהרמב"ן ס"ל בזה וכנ"ל ואכ"מ).

א. ואף אמנם שהגאון בעל טהרת ישראל ה' רב גדול בתורה וביראה במדינת פולין בדור שלפנינו, וחבר הרבה חיבורים נפלאים על כמה מקצועות חמורות, וספריו נתפרסמו מאוד בקרב הלומדים, ושמעתתני' מתבדרין בבי מדרשא, עכ"ז ראינו לנכון להעתיק בכאן מה שהעידו כמה גדולי ישראל דלפעמים מצויין בדבריו ענינים בשונה מההוראה הנהוגה במקומותינו, וכדלהלן: בשו"ת בית ישראל (להגה"ק אבד"ק עדעלין זצ"ל חתן הרה"ק רבי ישעילע מקערעסטיר זי"ע) ביו"ד סי' ל"ח, וז"ל: "הרי לך שדרכו של המחבר טהרת ישראל להיות בו לפעמים טעות וכו", עכ"ל, וע"ע שם בסי' ל"ז. וע"ע בספר שו"ת משמיע שלום יו"ד סימן ק"ד עמוד שטז (מהדורא תשפ"א) להגה"ק אבד"ק

ואף שהקשה ג"כ על דברי הרמב"ם (שם) כקושיית לח"מ הנ"ל מ"מ לא עלה על לבו ליישב דברי הרמב"ם שמפרש פירוש אחר בהא דרב חסדא, ע"ש.

ודברי רבינו ירוחם כבר כתבו כל גדולי האחרונים דמיירי באיסור קריבה דא"א, ואי משמע הא משמע מדבריו דבאשתו הטהורה מותרת, דאל"כ גדולה מזו הוי ליה לאשמועינן, אלא וודאי דס"ל דמותר למשמש שם.

דעת הגה"צ מדעברעצין בשו"ת באר משה

הנה כי כן, מה מאוד שמחתי כמוצא שלל רב למצוא דברי אחד מגדולי הפוסקים פה בארה"ב ה"ה הגאון בעל באר משה זצ"ל אבד"ק דעברעצין בספרו שו"ת באר משה (ח"ג סימן קנ"ב) שהעלה קרוב לכל דבריו

תבנא לדינא

תמצית היוצא לנו מכל הנ"ל עד הנה, דפשטות דברי הגמ' (כפירש"י) בשבת קמ: מוכח דכן היה מנהגם ודרכם בפשיטות, ולענין מש"כ הלח"מ שם בביאור הסוגיא ודעתו לאיסור, הנה מסתימת הפוסקים נראה דלא ס"ל כוותיה, דלא מצינו מי שיפסוק כדברי הלח"מ לאיסורא, ומכל דברי גדולי הפוסקים באור"ח (ר"מ) ובאהע"ז (כ"ה) לא אישתמיט לשום אחד מהפוסקים לפסוק כדבריו לאיסורא להלכה ולמעשה. ותו, דממה שדנו הפוסקים בענין נישוק באור"מ, ולא אישתמיט אחד לומר דגם נגיעה באצבע אסורה, כאשר כבר הארכתי וכתבתי לעיל.

וכן מסתימת החיד"א הנ"ל דלא כהלח"מ משמע דס"ל דאין איסור בדבר כלל, כיו"ב בהגהות מיימוניות (שם) משמע שלמד בפשיטות כרש"י,

נירעדהאז זצ"ל מגדולי פוסקי אונגארן, שכתב בא"ד, ז"ל: "ונמשך אחרי ספר טהרת ישראל שבכמה מקומות דבריו מעורבבין, במחילת כבודו וכיו", עיי"ש.

וע"ע בספר בנין אברהם מכתבים (סי' נח עמוד כג) להגה"צ רבי אברהם לייטנער זצ"ל אבד"ק מאנטוויודעא, מש"כ לגבי שי' התניא (בסי' קפ"ד ס"ק כ"ב) שהפלה חשבי' מסוף הראי', וסתם כוותי' בס' טהרת ישראל סי' קפ"ט ס"ס, ז"ל: "ולענין וסתות, הנה ידעתי מדברי התני', ושאלתי לכמה מורי הוראות ולית דחש לי, אף שבספר טהרת ישראל סתם כמותו שמעתי בשם אדמו"ר [מסאטמאר] שליט"א [זצ"ל] שהספר הזה לאו בר סמכא כ"כ, וגם אני מצאתי בו כבר דברים נגד ההוראה הנהוגה", ע"כ.

ונכון לציון גם מה ששמענו מהרה"ג שליט"א דומ"ץ בק"ק סקווירא שקיבל מהגאון רבי משה ניישלאס זצ"ל שהטהרת ישראל אינו בר סמכה ואין לסמוך עליו.

וכיוצ"ב שמעתי מהדומ"ץ שליט"א שהגה"צ ר' יעקב יצחק ניימאן זצ"ל אב"ד דק"ק בעלזא מאנטריאל, אמר לו כן בשם רבו הגה"ק בעל ויגד יעקב זצ"ל (הערת העורך).

עכ"פ מינה הוציא הבאר משה דיש בענין זה גנאי וחסרון קדושה.

ולענ"ד נראה להוסיף על דברי הבאר משה, דגם מה שכתב במאור האפילה שהוא גנאי וטפלות ובורות ואכזריות, גם זה לא אמרו אלא לענין הוצאת הבתולים באצבע, דסבירא ליה שהוא גנאי לעשות כן בביאה ראשונה שעדיין אין לבו גס בה, וגם דהוצאת הבתולים באצבע הרי יש בזה צער הוצאת הבתולים יותר מכשפותח בתוליה בדרך כל הארץ, שיש לה הנאה מרובה בשעת ביאה ואינה מרגשת צער פתיחת הבתולים כלל, וכמו שכתבו התוספות (כתובות לט. ד"ה צער) דמחמת תאות תשמיש אינו בא צער פתיחת הבתולים בשעת תשמיש ע"כ, ולכן יש בזה חסרון בוש וקדושה, כיון שאינו מתחשב עם צערה, וכהא דאמרו (פסחים מט:) עם הארץ מכה ובוועל ואין לו בוש פנים, וכלשון בעל מאור האפלה: "הרי הוא בור ואכזרי ואין לו בוש פנים".

אך כשנוהג כן באצבע משום מילוי הנאתה, כבר מבואר בחז"ל ופוסקים דאין בזה שום חסרון קדושה, רק ההיפוך, דגדולי האמוראים והצדיקים עשאו כן, וגם הפוסקים הביאו דבר זה בפשיטות בלי שום תלונה על זה וכמו שאכתוב להלן, אדרבה, חז"ל קורין למי

הנ"ל, ומפני חובת הקודש אעתיק לפניו תורף דבריו^ב.

בתחילת דבריו הביא לענין זה את דברי הגמרא (שבת קמ:): מ"ש רב חסדא לבנותיו וכו', וכן דברי המדרשים והראשונים ודברי האור החיים הק' שיש מן האבות הקדושים שהוציאו הבתולים באצבע, ושוב הביא דברי הלחם משנה הנ"ל שאוסר לתת האצבע באו"מ, וחולק עליו וכתב דדברי הלח"מ תמוהים, ע"ש. וכן דן בדברי רבינו ירוחם וכתב דרבינו ירוחם מיירי דוקא מאשת איש, ולא באשתו ידידה ע"ש וכבר העתקתי חלקו לעיל.

עוד הביא שם הבאר משה (אות טו) מספר 'מאור האפלה' (קדמון מחכמי תימן) שכתב אהא דתני בפרקי דרבי אליעזר (פט"ז) שיצחק הוציא בתולי רבקה באצבע, וכתב על זה במאור האפלה, שמכאן למדו אנשי המזרח שמוציאין בתולים באצבע, "וזה הדבר גנאי וטפלות, כל העושה דבר זה הרי הוא בור ואכזרי ואין לו בוש פנים, ואף דבפרקי דר"א תני דיצחק הוציא הבתולים באצבע אין חותכין הלכה מן המדרש", עכ"ד מאור האפילה, וכתב הבאר משה דהמאור האפלה אינו אוסר שימת האצבע באו"מ אלא כשמוציא בתוליה, אבל לא בשעת ביאה, אבל

ב. בשנים האחרונות הדפיסו מחדש שו"ת באר משה וקיצרו קצת בתשובה זו (גם הדברים שהובאו לעיל מלשונו בסוף התשובה קצרו שם), ואני העתקתי משו"ת באר משה שיצא ע"י המחבר זצ"ל בחייו. ועכשיו שמעתי שעומדים להדפיסו מחדש כמו שהיה ע"י המחבר זצ"ל בחייו.

בזה כתב הבאר משה בתחילה (ע"פ מה שהבין מהמאור האפילה) שיש בזה חסרון קדושה ובושה. ובסוף תשובתו שם משמע דחזר גם מזה, וכפי שהוסיף וכתב בסוף התשובה: "אחר שקבלתי מהדפוס הגליונות לצורך תיקון, הראתי דברינו אלו לרב גדול מארץ ישראל שיש לו יד ושם מפורסם לבקי מובהק בשאלות אלו בפרט, והשיב לי ששאלות אלו מצויין ולא מצא ולא ראה מקום להחמיר, וכל הכתוב כאן (שנכתב להיתר) הם דברים ברורים, והוסיף דלדעתו יש להקל קצת יותר מהכתוב כאן באשה כשרה שהבעל יודע הילוך מחשבותיה", ע"כ.

הנה שפתי קדשו ברור מללו דכל מה שמצדד דיש בזה חסרון קדושה ומדת הבושה, הוא מפני שבעצם היא מרגשת תאווה כראוי גם בלא זה, והיא רוצה זה מפני שהיא מאלו שרוצים בתשעה קבים טפלות, וכפי שפתח בדבריו בתחילת התשובה, שיש לאותה אשה "כמה וכמה חברות הולכי קדימה לפי רוח הזמן החדש ומקבלת עצות רעות מהן", והיא רוצה בזה משום תאוה יתירה, מחמת שחברותיה נותנות לה עצות רעות, וגם על זה כתב דאין לומר בזה איסור גמור, אלא שיש בזה חסרון קדושה, אבל אם אינה מרגשת תאוה בלא"ה, פשיטא שצריך הבעל שיעשה את המוטל עליו בזה לקיים מצות עונה כהלכתה. ומבואר דדעתו בפשיטות דהרגשת תאוה הוא מצות עונה, ובלא זה לא קיים מצות עונה כהלכה.

שמכוין להרבות הנאתה, בתואר "צדיק" ו"תלמיד חכם", ומבטיחין לו שכר גדול של בנים זכרים תלמידי חכמים ועשירים.

ואפילו על הוצאת הבתולים באצבע חלק עליו אח"כ הבאר משה, דהנכון כפשטות דברי הפרקי דרבי אליעזר דכיון שמוציאו כדי לדעת בבירור שהיא בתולה אין בזה שום זרות כלל, והביא שכן כתב ביש"ש שכן היה מנהג בני ארץ ישראל. וע"ע מה שכתבתי בזה בספרי מנחת משה (י"ד סי' קצג, נספח א), וכ"ש בזה.

בסוף דבריו מסיק הבא"מ לדינא, דמצד הלכה ליכא איסור כשעושה כן לפי בקשתה, וגם אם הוא עושה כן לא מחמת שהיא רוצה, אלא משום שהוא רוצה בזה בשביל להרבות תאותו, גם כן אי אפשר לומר בזה איסור, אבל מכל מקום יש בזה חסרון קדושה ומדת בושה בתחיבת אצבעו לבית התורפה.

אבל כל זה מדובר באם היא מרגשת תשוקה והנאת ביאה גם בלא"ה, אבל "כשאינה מרגשת תאוה בלאו הכי, ואותו דבר גורם לה התאוה, אז יעשה את המוטל עליו לקיים מצות עונה כהלכתה". מבואר ברור בדבריו שכותב דעתו בפשיטות, שמי שאשתו אינה מתעוררת לתאוה, מוטל עליו חיוב לעשות כן מדין חיוב מצות עונה.

אך במי שאינו צריכה לזה, שמטבעה הרי היא מרגשת הנאת ביאה בלא"ה,

בארה"ב אחרי המלחמה, והגה"ק מסאטמאר זצ"ל היה שולח לו שאלותיו) דן באשה שאמרה שאינה מרגשת שום תענוג והנאה בביאה אלא אם כן בעלה נותן שם אצבעו, ומצדד לומר דאם כן זה הוא קיום עונתה, והתורה אמרה ועונתה לא יגרע, מה שהוא עונה שלה.

אלא שדן שם, שכיון שדעת הטהרת ישראל והלחם משנה אוסרים, וגם כל הנשים מרגישות תענוג באופן טבעי ובלא זה, אם כן אולי י"ל דבטלה דעתה אצל כל אדם ולא חייבה תורה את הבעל לעשות דבר זר כזה. אך עם כל זה מסקנתו היא, שאם עושה כן לצורך, אף הלחם משנה מודה שמותה, ויעשה כרצונה באצבעו (ולגבי הטהר"י שאוסר בשם הרי"ו, כתב שם שלא העתיק יפה את דברי רי"ו), וגם יעסוק ברפואתה שתחזור לטבע שאר הנשים המתענגות בתשמיש כהוגן, ועד אז יעשה רצון אשתו ליתן אצבע שלו כרצונה.

ברם, יש לדייק על מש"כ שאולי בטלה דעתה אצל שאר הנשים שמרגישות וכו', שמבואר בפירוש בדבריו שחשש לכך לכתחילה רק לפי סברתו שאין זה דבר מצוי אצל הנשים שלא ירגישו תענוג באופן טבעי, אך עינינו הרואות שהמציאות בימינו היא דאדרבה הרבה מאוד מנשי דידן אינן מרגישות שום הנאה בביאה גרידא, וכן

נמצא שלדעת הגאון בעל באר משה זצ"ל יש בזמנינו לכאורה חיוב על המדריכים ללמד את האברך אשר אשתו אינה מגיע למילוי חפצה ורצונה, עצות המקובלות מחז"ל וכו' האיך להביא לידי כך, (ובמקום הצורך למשמש באצבעו וכו') כדי שיוכל "לעשות את המוטל עליו לקיים מצות עונה כהלכתה".

וגם במה שהחמיר שם הבאר משה מצד קדושה וחסרון בושה באשה שמרגשת תאוה בלא"ה, גם על זה מסיים הבאר משה אחר כך, שאת כל זה כתב לפני שהראה תשובתו לפני הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל (מכונה שם "רב גדול מארץ ישראל"¹), והגאון בעל שבה"ל עוד הוסיף לו שלא מצא ולא ראה מקום להחמיר, ושכל דבריו בכוחא דהיתרא שכתב כאן בתשובה הם דברים ברורים ונכונים, ואף יש להקל יותר באשה כשרה שהבעל יודע הילוך מחשבותיה, ומשמע שהבאר משה קיבל דעתו ואף כתבו במסקנתו בלי שום הוספה על זה.

דעת הנה"צ מקאפיש זצ"ל בשו"ת משנת יעקב

גם בשו"ת משנת יעקב (אה"ע סימן פז) להגה"צ המפ"י מקאפיש זצ"ל (שהיה אחד משיירי כנה"ג, ומגדולי הפוסקים

ג. ע"י להלן דבר בשם אומרו.

וגם כתב שעד אז יעשה רצון אשתו ליתן אצבע שלו כרצונה, וכל שכן לפי מה שיתבאר דכל גדולי הפוסקים נקטו להלכה דאין שום איסור או פריצות בזה, ודאי עלה מדברי המשנ"י דיש על זה חיוב עונה שלה ממש אם אינה מרגשת הנאתה ותענוגה באופן טבעי.

דעת הגה"ק רבי פישל הערשקאוויטש זצ"ל

גם שמעתי מאיש א' נאמן ומדריך גדול ומפורסם, ששאל מהגה"ק מגדולי פוסקי דורנו רבי פישל הערשקאוויטש זצ"ל בענין למשמש באו"מ מבחוץ אף במקום שאין בזה צורך להאשה, וענה לו הגאון רבי פישל זצ"ל: "מותה, ואף אין בזה מילי דחסידותא להימנע מזה".

דעת הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל

ובן שמעתי מנכד של הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל ששמע כמה פעמים מזקנו דאין שום בית מיחוש בענין לעשות כהא דפירש"י בכנתיה דרב חסדא, ואדרבה מדבריו היה נשמע שמי שהאשה אינה מגיעה להנאתה בלא זה, צריך הבעל לעשות כן מדין חיוב עונה, (והוסיף דזקנו גם לא חילק אף פעם בין מבחוץ או מבפנים). וע"ע להלן משכ"ת

כתב הבאר משה בסוף תשובתו בשם רב גדול מארץ ישראל שמפורסם לבקי מובהק בשאלות אלו בפרט, דשאלות אלו מצויות, ודאי תו לא שייך לומר דבטלה דעתה אצל כל אדם, ובכה"ג ודאי לא היה הגאון זצ"ל מפקפק בזה לומר דבטלה דעתה.

וגם במה שסמך על הלחם משנה שכתב לאיסור, כבר נתבאר לעיל בארוכה שהפוסקים לא נקטו כדעת הלחם משנה, א"כ הדרינן להא דכתב הגאון שזה הוא קיום עונתה, והתורה אמרה ועונתה לא יגרע, מה שהוא עונה שלה, ולא רק שמותר לעשותה משום צורך, אלא בכה"ג יש בזה משום מצות לא תעשה ד'ועונתה לא יגרע', ומצות עשה ד'ושמח את אשתו'.

אך במה שמסיים שם הגאון בעל משנת יעקב זצ"ל: "אבל רק אחר שהוא משמש כדרכו, כי יש חשש שאם יעשה כן קודם תשמיש יבוא ח"ו לידי הוצאת ז"ל ח"ו", כבר הארכתי בזה במקו"א, ואכהמ"ל לשנות ענין זה, ובל"נ אצרף למע"כ תשובה ההיא^ד.

זאת ועוד, נראה לדייק מדבריו שכתב שאם אינה מרגשת הנאה יעסוק ברפואת אשתו עד שתחזור לטבע שאר הנשים המתענגות בתשמיש כהוגן, ולא עלה על דעתו להשאיר את האשה כך בלא שום טעם ועונג במצות עונה,

ד. ראה סימן ו'.

היום משמעות לשון גאוני קמאי וגדולי הפוסקים, דנראה מתוך דבריהם שכך היה נהוג מאז ומקדם כמילתא דפשיטא.

עוד בשמו. וכן הביא בשו"ת ברכת יהודה (ח"ה אה"ע סי' ה אות יג) בשם הגאון השבחה"ל דאין שום איסור בדבר, ע"ש.

בשו"ת נודע ביהודה (קמא, אה"ע סי' כב) דן באשה שילדה לערך שבעה

חדשים אחר החתונה, ושאל הבעל שלפי חשבוננו שאין אשה מתעברת בכיאה ראשונה, הגיע לו חשש שמא נבעלה מאחר לפני חתונתה ואינו רשאי לקיימה עתה, משום שהיא מניקת חבירו, וכתב על זה הנודע ביהודה וז"ל: "אולי הערה בה (בליל החתונה) ולא גמר ביאתו בפעם אחת, ובין כך השיר בתוליה ולא הרגיש, ולבסוף בעל, וגם שמא מיעך ומשמש בה קודם ביאה ולא הרגיש בהשרת בתולים", ע"כ.

משמעות דברי הפוסקים

בדבריהם הק' כן משמע להדיא ממשמעות כמה וכמה פוסקים, בראש ובראשונה בגמ' שבת (קמ: ה) הנ"ל ובפירש"י שם, והיעב"ץ בסידורו (מוסך השבת מטות כסף פ"ז חוליא ב ס"ח) העתיק דברי הגמרא דרב חסדא להנהגה למעשה⁽¹⁾. וכן נראה לאורך הדורות שהיתה הנהגה זו כדבר פשוט בקרב ישראל קדושים. ועוד אביא לפניכם

ה. ז"ל שם: "שבת קמ: נקיט מרגינתא בחדא ידיה וכורא בחדא ידיה, כורא לא תחוי ליה עד דלצטעה, הדר תחוי ליה, כורא משום צניעות", ע"כ.

והנה ראיתי בספר 'שיקדש עצמו' לאחד ממלקטי זמנינו שהאריך בדברים לבלי חוק, ובתו"ד הביא דברי היעב"ץ הנ"ל וכתב על זה וז"ל: "מדמסיים "כורא משום צניעות", נראה שסובר כהלחם משנה [דסובר שיש איסור למשמש באצבע] ולא כרש"י הנ"ל, כלומר היעב"ץ מעתיק את דברי הגמרא הנ"ל שרב חסדא אמר לבנותיו שכשהבעל אוחז בידו האחת בידים ובידו השניה באותו מקום לא יניחוהו לאחוז באותו מקום מיד, אלא יעכבוהו מעט, והיעב"ץ מוסיף לכך נימוק משום צניעות, מזה מוכח שאינו סובר כרש"י, כי לדעת רש"י עיכוב זה אינו משום צניעות אלא אדרבה כדי שיתרבה תאותו וחיותו, אלא על כרחך שסובר כהלחם משנה שעיכוב זה הוא כדי שלא ירגילו עצמם הבעלים בכך והיינו משום צניעות, וזה דלא כפי שיש שהבינו בדברי היעב"ץ שסובר כרש"י, עכ"ל.

ויש לתמוה עליו הפלא ופלא איך מהפך הקערה על פיה, הרי היעב"ץ העתיק דברי הגמ' ולא העיר כלום על פירוש רש"י - שהוא הפשטות, ולא הביא שי' הלחם משנה כלל וכלל, ורק סמך על המעיין בהוסיפו שני מילים קצרות בלבד להוציא מדעת רש"י ולפרש בכך את הגמ' כשי' הלחם משנה (שהוא שיטה יחידאה) שלא הביא כלל, אתמהא.

ולענ"ד פשיטא שכוונת היעב"ץ במש"כ: "כורא משום צניעות", שבא לבאר למה נקט רב חסדא במשלו לבנותיו בלשון "כורא", ולא פירש להדיא "אותו מקום" או "במקום תשמיש", ועל זה אומר שדיבר להם בלשון נקי' משום צניעות, והוא הנכון בס"ד. ומחלק זה אתה למד על שאר דבריו שם.

דם, עכ"ל. הרי דהיה דבר פשוט ורגיל שהבעל היה ממשמש באצבעו באו"מ, עד שמביא מהנהגה דעמא דבר ראיא לקבוע הלכה.

בם' סגולת ישראל (כת"י פרשת תזריע) להמקובל הגדול מה"ר ישראל הכהן זצוק"ל¹: "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני (שיה"ש ב ו), רצה לומר, ממשמש באו"מ כדי שתתאווה היא ותזריע תחילה ותלד זכר, וכן היו עושות הכל, "מועכות של בית רבי - תמר שמם" (יבמות לד), רצה לומר, [מועכות] של בית רבי למדו מתמר ששלטה בעצמה והזריעה תחילה וילדה זכרים, ואף הם למדו ממנה והיו ממשמשים באו"מ כדי שיזריעו תחילה ויולידו זכרים"².

מבואר להדיא מכל הנ"ל, דכן היתה הנהגה הפשוטה בקרב ישראל קדושים מאז ומקדם, שכאשר היו צריכין לשמחה ולספק צרכיה לצאת ידי חובתן, היו ממשמשינן באצבעו וכו' לקיים מצות עונה, או אף להרבות תאוותה כדי שתזריע היא תחילה ולזכות לבנים זכרים והגונים.

הרי שבנוסף לישובו דשמא נשרו בתוליה ע"י העראה, אף העלה צד דשמא נשרו ע"י שמיעך ומשמם בה באצבעו, משמע לכאורה שהיתה זו אפשרות רגילה ומצויה, שאפילו חתנים בליל חתונתן כבר היו שעשו כן, שהרי אם היה להם דבר זה זר ורחוק, ולא לימדו אותם לכך, לא היה מיישב את סיבת העדר בתוליה בביאה ראשונה משום מיעוץ ומשמוש קודם ביאה, ולהתיר על פי זה בענין האיסור שהוא דן שם. [וכ"ש שאם היה זה מעשה שאינו ראוי, ודאי לא היה תולה בכך מבלי להעיר על זה].

בחכמת אדם (הל' חפ"ה כלל קכא בינת אדם סי' כג) והובא דבריו בשו"ת אבני צדק (יו"ד סי' פ"ג) שדן באשה שמלאו ימיה ללדת ושלחה לקרוא לחכמה, והחכמה הכניסה אצבעה בעומק, והביא מי שכתב שיש לטמאה מחמת דאי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם, ותמה על כך וז"ל: "וצריך עיון, דלפי"ז כאשר ימשמש הבעל באצבע בשעת תשיש או כשמכניס האבר, ג"כ נימא אי אפשר לפתיחת הקבר בלא

1. אשר חי בתימן לפני כשלוש מאות ושבעים שנה.

2. וראה עוד לעיל (סימן א) מה שהעתק הרב שליט"א מדברי אור שבעת הימים הבעש"ט הק', ודו"ק, (הערת העורך).

דרך המסורה לנו מדור דור

דבר בשם אומרו

בחלק המסורה בענין זה, הבאנו רק מה שנתקבל מאת אנשים נאמנים וברי סמכא, רוב רובם כלי ראשון ומארי דעובדא בעצמם, ורובם ככולם יש הקלטה אות באות מבעל השמועה ממש (ברשותם המלאה) חתומים באוצרות מכון זכו, כך שהדברים ברורים כשמלה בלי שום ספק או פקפוק כלל.

בד בבד יש להדגיש היות כי ע"פ בקשת כמה מבעלי הדברים שקיבלנו מהם את המסורות הללו, לא ניהא להו שיכתבו את שמם מפורש יוצא בהתשובה מחמת כמה טעמים שונים ומובנים, לכן לא הי' באפשרותינו לכתוב את שמם המלא, ורצונו של אדם זהו כבודו.

(הערת העורך)

לאברכים וללמדם מצוה חשובה זו בדרך המסורה לנו מדור דור. ועל אף שהם מן הדברים שהצניעות יפה להן ולא מצויים כל כך בכתב, מכל מקום כבר אמרו חז"ל (ברכות ג.ו.) בשעת המכנסים פזו, ועל כגון דא אמרו (ברכות כ.ו.) תורה היא וללמוד אני צריך.

הגאון רבי חנוך העניך פאדווה זצ"ל במח"ס שו"ת חשב האפור

סיפר לי הרה"ג ר' י. צ. ל. שליט"א בעמח"ס, ששמע מפי איש נאמן (כלי ראשון) ששאל את הגאון רבי חנוך העניך פאדווה זצ"ל במח"ס שו"ת חשב האפור, אם יכולים לעשות הלכה למעשה כהא דפירש רש"י (שבת קמ.ו.) בכנתיה דרב חסדא, מה שבעליהם יעשו,

ולרוב חביבותיה דמר גבן, אעתיק לו עוד מהרשום על גבי פנקסי משכבר הימים, בעת שנתתי אל לבי לחקור קצת אחרי שרשן של דברים וגם לרבות מסורת הקבלה בזה מדור דור, והנה חקרתי ודרשתי הרבה מזקני דור הקודם, לא נחתי ולא שקטתי עד שזכיתי בעזה"ש ועלה בידי לקבל הרבה מסורות בע"פ מאנשים נאמנים וברי סמכא, ורובם ככולם יש בידי הקלטה אות באות מבעל השמועה ממש (ברשותם המלאה) חתומים באוצרותי, כך שהדברים ברורים כשמלה בלי שום ספק או פקפוק כלל.

מהמסורות המהימנות שבידינו עולה בבהירות עד כמה שקדו חכמים לתקנת בנות ישראל, ובעיניהם הבדולחים ראו לנכון ללמד דבר זה

הדרכה אצל רב פלוני ופלוני (שהיה משמש בתור רב באיזה חוג מסויים שמחמירים אצלם מאוד בענייני פרישות וכו'), כיון שהלה מחמיר בעניינים אלו].

ואף חזר על ענין זה עוה"פ, בפעם אחרת כשלמד עמו והראה לו הרה"ק את הגמרא במסכת שבת (קמ): דבנתיה דרבי חסדא, עם פירש"י שם.

ובן אמר לי ר' מ.ל. ששמע [תיכף בשעת מעשה] מאברך אחד ששאל את הרה"ק ר' יענקעלע זצוק"ל שאשתו אינה מגיעה למילוי הנאתה, ור' יענקעלע זצוק"ל אמר לו תיכף "נא, תסייע באצבע", והראה לו תיכף בידיו הקדושות ובאצבעו בדיוק איך לעשותו. וכן שמעתי הנ"ל גם מר' א"ל מקרית טאהש.

ובן אמר לי הגאון ר' י.מ.מ.ה. שליט"א (במח"ס...) שבעודו אברך שאל את הרה"ק רבי יענקעלע זצוק"ל על א' שאשתו אינו מעוניין כל כך במצות עונה וזה גורם לו מקרי לילה, ענה לו הרה"ק בבת צחוק בזה"ל: "אתה בוודאי חושב שהרבי יצוה לו להתענות בה"ב... כמה זמן כבר הוא נשוי? וכשענה: ששה שנים, תמה עליו הרה"ק: ששה שנים ואינו יודע?! אצל איש יצרו

וענה לו הגאון בזה"ל: "גאנץ כלל ישראל טוט אזוי".

ובן אמר לי הגאון הדומ"ץ ר' י.ג. שליט"א ששמע מהרב ח.ה. שליט"א, ששמע מנכד של הגאון בעל חשב האפוד זצ"ל "שכן הוא מסורה לנו מדור דור".

ובן אמר לי הרב הגאון הדומ"ץ שליט"א נכד הגאון בעל חשב האפוד זצ"ל, שדיבר כמה פעמים עם זקנו הגאון הגדול מעניינים אלו, וזקנו סבר בפשיטות שכן עושים^ט.

הרה"ק רבי יענקעלע מפשעווארסק זצוק"ל

ובן עובדא ידענא אשר הרה"ק רבי יענקעלע מפשעווארסק זצוק"ל היה רגיל להורות ענין זה לחתנים, כמו ששמעתי מבעל העובדא (הרה"ג ר' ... שליט"א, שזכה אשר לפני חתונתו למד הרה"ק ר' יענקעלע עמו ועם עוד כמה בחורים במשך כמה חדשים בכל יום את ההלכות הנוגעות לאחר החתונה) שאמר להם הרה"ק ר' יענקעלע זצ"ל לפני חתונתם בזה"ל: "חתן צריך שידע שמותר להשים אצבעו באו"מ של אשתו, ולא כהטהרת ישראל שמחמיר בזה", ונאף אמר להם שלא ילכו לקבל

ח. דוגמא לדבר פעם בא לידו שאלה מאחד שמצא דם על אצבעו (פחות מכגריס) אחר מצות עונה, ושאל את זקנו כדת מה להורות, וזקנו ענה לו דכיון שבשעת המצוה מממשם הבעל שם, א"כ אין להקל בכתם כזה שבא ודאי משם משעת משמוש.

עונה הוא למלאות תשוקת האשה ע"י שתוציא זרעה, ושכל מה שנחוץ לעשות שתגיע להנאתה הוא חלק מהמצוה (חוץ מנישוק והסתכלות באו"מ), ושמדובר מהנאה ממשי כמו אצל הבעל, לא רק הנאה רגשי, ושגם כדאי לגרום שהיא תבוא להנאתה קודם שהוא מגיע לחלק הנאה שלו, כי אם יעשה הנאתה אחר הנאה שלו, בדר"כ כבר אין לו כח להנותה. והיא תשאר בעינוי כל הלילה.

הגאון רבי יונתן שטייף זצ"ל

ובן אמר לי הדומ"ץ הרה"ג ר' ש. ג. שליט"א בשם הגה"צ ר' יונתן שטייף זצ"ל, שהורה לעורר תאותה כהא דרש"י במסכת שבת קמ:; והדגיש דבלא התעוררות תאותה לא קיים מצות עונה, ע"כ.

ובן אמר לי המדריך המפורסם הרה"ג ... שליט"א משמו של הרב הגאון ר' ח. ה. שליט"א בשם הגה"צ ר' יונתן שטייף זצ"ל, דבלא משמוש (במקום הצורך) אינו מקיים מצות עונה.

הגאון בעל באר משה זצ"ל אבר"ק דעברעצין

ובן העיד הגאון הבאר משה בסוף תשובתו (בשנת תשכ"ב) בשם רב גדול מא"י שיש לו יד ושם מפורסם לבקי מובהק בשאלות אלו בפרט, דשאלות אלו מצויין, ולא מצא ולא ראה מקום להחמיר, והם דברים ברורים, עכ"ל.

מבחוץ, ואצל האשה יצרה מבפנים (ע"פ הגמרא כתובות סד:), ולכן ימשמש שם ואז תהנה האשה מהמצוה. אח"כ הוסיף הרה"ק ואמר: "הטהרת ישראל ממדינת פולין חידש מדעתיה דנפשיה לאסור, אבל אין זה נכון, וכך יעשה", ע"כ דבה"ק.

ובן שמעתי מהרה"ח ר' י. מ. י. הי"ד ששמע מחבירו הקרוב לו מאוד כאח שאמר לו בשעת מעשה, ששאל את הרה"ק רבי יענקעלע זצוק"ל ע"ד שאשתו היא בחדשים הגבוהים וקשה לה התשמיש, אמר לו הרה"ק שלא יהא שולל הדבר לגמרי, אלא יקצר בדבר, אבל כדי שגם היא יהנה בדבר, ימשמש במקומה בפנים עד שתגיע להנאתה ואז יעלה ויגמור הדבר לגמרי, ע"כ.

הגה"ק בעל תורת אלף משאפראן זצ"ל

גם שמעתי מהרה"ח ר' ח. פ. שי' שאחרי נישואיו למד בכולל אצל הגה"ק בעל תורת אלף משאפראן זצ"ל, וניגש אליו הגה"ק לשאול בשלומו, ושאל אותו: "יונגערמאן, האם הנך יודע מה זה מצות עונה, ושתק הרה"ח הנ"ל, אמר לו הגה"ק משאפראן בעת הצהרים בוא נא לחדדי ואלמדך מצות עונה, והפליג הגה"ק בדברים עמו בחיובא דמצות עונה. ולא נתן לי הרה"ח הנ"ל רשות לגלות פרטי אותו שיחה ולשון רבו המדוייק, אבל מה שנתן לי רשות לגלות הוא שיצא מדברי רבו שמצות

הרה"ק מטאהש זצוק"ל

הגה"צ רבי אברהם לייטנער זצ"ל
אבר"ק מאנטיווידעא

ועוד סיפר לי הרה"ח הנ"ל שהגה"צ רבי אברהם לייטנער זצ"ל אבר"ק מאנטיווידעא קרא לו פעם ושאל אותו בענין איזה קרובה (של ר' אברהם) שהתלוננה לר' אברהם שאין לה הנאה ממצות עונה, וקרא לו והראה לו בגמ' כמה מאמרי חז"ל בענין 'אשה מזרעת תחילה', וגם הראה לו את דברי רש"י בשבת קמ: ושאל אותו בתמיהה, למה לא לימדת את האברך כל ענין זה, הרי אם מלמדים את האברכים לקיים המצוה כתיקונה לא היה האשה מתלונן. (ור' יב. אמר שבאמת היה רגיל להדריך כן תמיד את האברכים וכנ"ל, אלא שחשב שאברך זה עדיין אינו מבושל מספיק לזה, וחיכה לשעת הכושר יותר).

ובן שמעתי משני רבנים גדולים ומובוקים שליט"א (אשר כעת לא נתנו רשות לפרסמם בשמם ושמורים אתי באמתתתי) שהודרכו ע"י הנ"ל, שהגה"צ רבי אברהם זצ"ל הורה להם למשמש בא"מ לקיום מצות עונה כדת של תורה^ו, ע"כ.

ובן שמעתי כעיי"ז מאיש חשוב ומפורסם ששמע כן מש"ב^ט כ"ק הרה"ק ר' משולם פייש מטאהש זצוק"ל, שפעם קרא לו הרה"ק מטאהש זצוק"ל וביקש ממנו שידריך איזה אברך איך להנות את אשתו במצות עונה, וכשלא האמין האברך לההדרכה שאמר לו הרה"ח הנ"ל, נכנס עמו אל הרה"ק פנימה, ושם חזר בפני הקודש על כל ההדרכה לפרטיה, והרבי הנהן בראשו לאות הסכמה כמי שמראה שמסכים לכל דבריו, ואח"כ הוסיף הרה"ק בעצמו עוד יותר ויותר, וסיפר לי הרה"ח הנ"ל שהוא בעצמו היה משתומם עד כמה הרחיק הרה"ק מטאהש ללכת בהדרכה בקיום מצות עונה באופן שיהא ההנאה ביותר להאשה.

ושמעתי מפי הרה"ח ר' י. ב. ל. שליט"א מקרית טאהש, שהיה ממקורביו של הרה"ק מטאהש זצוק"ל ומדריך מפורסם, והיה מלמד ענין זה בבהירות לכל החתנים (בזמנו הראוי) והרה"ק מטאהש זצוק"ל סמך את ידיו עליו, ובדר"כ כל חתן שבא אליו לברכה אחרי אירוסיו, היה הרה"ק אומר לו: ולהדרכה תלך לר' י. ב.

ט. מו"ז הגה"צ ר' חיים פעקטע זצ"ל היה אחי אמו של הרה"ק מטאהש זצ"ל.

י. ועי' לעיל בסימן זה הערה א' מה שהובא בשם הגה"צ הנ"ל מספרו בנין אברהם מכתבים (סי' נח עמוד קג) - (הערך העורך).

בנו יחיד לפני חתונתו לקבל את ההרבה בענין זה מסנו, גם הגאון הגדול הרי"ר ירוחם אולשין שליט"א שלח בניו אצלו להדרבה ועוד ועוד) שזקנו הגה"צ ר' אביגדור מיללער זצ"ל הדריך אותו לפני חתונתו ואמר לו שיממש באצבעו באר"מ, ושזה מחובת מצות עונה.

הגה"ק בעל קהלות יעקב זצ"ל

עוד סיפר לי הנ"ל שאחר שזקנו הגה"צ ר' אביגדור מיללער זצ"ל הדריכו לחו"ע ומשמוש בא"מ כנ"ל, היה קשה לו לקבלו למעשה, לכן לאחר חתונתו כשנסע לא"י נכנס להסטיפלער ושאל אותו: מה זה עונה? שאל אותו הסטיפלער זצ"ל: הנך נשוי? הגרא"י: כן. הסטיפלער זצ"ל: אי"ב למה אינך יודע? הגרא"י: בשביל שקשה לי להאמין למה שלמדונת. הסטיפלער זצ"ל: עונה פ"ו לתת לה הנאתה. הגרא"י: איך נותנין לה הנאתה? הסטיפלער זצ"ל: "חיבוק ונישוק ומשמוש". הגרא"י: האם אכן כן? (ואמר לי הגרא"י שהוא החכוך בשאלתו שקשה לו להאמין שעושין כן, אבל הסטיפלער זצ"ל הבין שכונתו לשאול האין אפשר לוטר דעיקר טעות עונה הוא בחו"ע ומשמוש ולא כביאה) הסטיפלער זצ"ל: "תשמע אברך, הם [הנשים] לא אוהבים ביאה כ"כ, העיקר שהם אוהבים הוא חיבוק ונישוק ומשמוש. ודעתך, בתורת אפשר, שיכולים

הגאון רבי מאיר וועבערמאן זצ"ל רב דקהל נתיבות עולם

ובן שמעתי מהר"ה... הי"ו בשם הגאון רבי מאיר וועבערמאן זצ"ל רב דקהל נתיבות עולם מלאכים זצ"ל שהדריכו בהיותו חתן לפני חתונתו¹⁶ ואמר לו שיש חיוב למשמש שם כדי לעוררה, ע"כ.

הגה"ק מ'נאסאר זצוק"ל

מענין לענין, סיפר לי הר"צ ת.ב.ל. שליט"א, שהגה"צ אבר"ק לאנדסבערג זצ"ל אמר לו, שכאשר הדריך אותו הגה"צ מ'נאסאר זצוק"ל לקראת נישואיו אמר לו בזה"ל: "את ההלכות תלמוד אצל רב, אבל איך לקיים מצות עונה כהלכה, תלמד מאחד הבקי במציאות ופרטי הענינים, הוא ילמוד אותך כל הפרטים ופרטי פרטים לקיים מצות עונה כהלכה".

הגה"צ רבי אביגדור מיללער זצ"ל

ובן שמעתי מהגאון ר' א. י. ב. שליט"א נכד הגה"צ רבי אביגדור מיללער זצ"ל, ומראשי ישיבה ישיבת אור המאיר פיקסקיל נ"ו, (הגרא"י מסודסם למוריך מסודסם וידיש מרובים, והפרומע בני תורה שולחים אליו את בניהם להרבה, והגאון הרי"ר מליאל קטלער שליט"א שלח אצלו

יא. ראה בסוף סימן ז', הערת העורך.

(פשטיד"א) בשבת ואינו מתענג ממנו, אינו מקיים מצות עונג שבת, וה"נ בזה אם אין לה עונג אין כאן מצות עונה".

הגרש"ז אויערבאך זצ"ל

בין שמעתי מהגאון ר' א. י. ב. שליט"א הנ"ל ששאל את הגרשז"א זצ"ל, ואמר לו הגאון רשז"א זצ"ל שיש חיוב בדבר לעורר תאווה ע"י משמוש באצבע ושה מחובת מצות עונה. והוסיף הגרשז"א: ואלו שאינן יודעין מזה הוא רק מפני שהתביישו לשאול את רבותיהם, דכיון שהם דברים שבצינעה, והרבה התביישו לשאול, לכן לא ידעו מזה והם חושבים שזה דברים חדשים, אבל באמת הוא חלק ממצות עונה והוא חיוב ממש מדינא, ואין כאן שום מסורה אחרת כי אם חסרון ידיעה יש כאן.

אנב אכתוב עוד שמועה שאמר לי הנ"ל, שאמר למרן הגרשז"א מה ששמע מרב אחד בבני ברק שמדריך לאברכים שהמצוה יקח לכה"פ חמש עשרה דקות, אמר לו הגאון רשז"א זצ"ל בתמיהה: "מה? חמש עשרה דקות? הלא מצות עונה הוא מדאורייתא, ובדאורייתא יש חיוב של הידור מצוה, אטו חמש עשרה דקות מיקרי הידור, אתמהה, הלא לאתרוג משלמים בנ"א כמה מאות שקל, וזה רק אתרוג שאינו מרגיש, ואילו הכא הרי המצוה מתקיים עם בת ישראל שיש לה הרגשים ובדר"כ הרי היא רוצה הרבה יותר מזה", ע"כ.

לקיים חיוב עונה בשלושה דברים הללו, אף בלא ביאה, אני יודע שאחרים אינן סוברים דאפשר לקיים מצות עונה בלא ביאה, אבל כן נראה לי". הגרא"י: איפה עושים זה? הסטייפלער זצ"ל: "בכל מקום בגופה שהיא אוהבת, חוץ ממה שאסור". הגרא"י: מה אסור? הסטייפלער זצ"ל: "לנשק ולהסתכל בא"מ. חוץ מזה כל מה שהיא אוהב הרי זה החיוב מדין עונה והנך מחויב לעשות כן", ע"כ היה השיחה הנוגע לעניינינו.

ובפעם אחרת אמר לו הסטייפלער זצ"ל בתוך הדברים: "משמוש באו"מ זו הוא מה שאמרו חז"ל אשה מזרעת תחילה יולדת זכר". עוד אמר לי הגאון הנ"ל, שבפעם אחרת שאל את הסטייפלער ששמע שיש מחמירים בזה ואומרים שאין צריך להנות את האשה, והתחיל הסטייפלער זצ"ל לצעוק שזה נגד התורה, ומה שאמרו "ככפאו שד" היינו להבעל אבל לא לגרוע קיום מצות עונה להאשה, וכו'.

הגאון רבי יוסף אליהו הענקין זצ"ל

ובן שמעתי מהגאון רבי יעקב מיכאל הערשמאן שליט"א (תלמיד חביב ומשב"ק של הגה"ק ר' אהרן קוטלר זצ"ל, וראש הכולל ופוסק בכולל לעקוואד/רייכמאן טאראנטו) בשם הגאון רבי יוסף אליהו הענקין זצ"ל, דהנאת האשה הוא מחובת מצות עונה ממש, ובלא זה אין מקיימים המצוה, ע"כ, והוסיף לו בזה"ל: "מי שאוכל קוגל

הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל

וכן אמר לי נכד של הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל שדיבר כמה פעמים עם זקנו בענין זה, ודעתו היה דמי שהאשה אינה מגיעה להנאתה בלא זה, צריך הבעל לעשות כן באצבעו מדין חיוב עונה. והוסיף זקנו השבט הלוי זצ"ל דמ"מ לפי המציאות בזמנינו אין החתנים והכלות מוכשרים ללמדם דבר זה לפני החתונה, כי אם אחר החתונה.

עוד הוסיף הנכד הנ"ל ששמע מבני המשפחה הנאמנים, דמש"כ הגאון בעל באר משה בסוף תשובתו בשם רב גדול מא"י דשאלות אלו מצויין ולא מצא ולא ראה מקום להחמיר, האי גדול הינו זקנו בעל שבה"ל זצ"ל. וכן שמעתי מהגאון רבי מנחם מאיר ווייסמאנדל שליט"א אבד"ק נייטרא מאנסי, דבזמנו כשיצאה הספר שו"ת באר משה היה הדבר ידוע ומפורסם דהרב אחד שהביא הבאר משה זצ"ל הינו בעל שבה"ל זצ"ל.

הגאון רבי אליהו שוועי זצ"ל

וכן שמעתי מהגאון ר' א. י. ב. שליט"א הנ"ל ששמע מהגאון רבי אליהו שוועי זצ"ל (ר"י פילאדעלפיע, ותלמיד הכי קרוב להגר"א קוטלר זצ"ל) שאמר בזה"ל: חוב גדול למשמש באצבעו באו"מ, צריכים לעשות כן, ובלא זה אין מקיימים מצות עונה.

הגאון רבי אברהם יעקב הכהן פאם זצ"ל

בין"ב שמעתי מהנ"ל שהגאון רבי אברהם יעקב הכהן פאם זצ"ל (ראש ישיבת תורה ודעת) אמר לו: "בלא להנות את האשה ההנאה הממשי אינו יוצא מצות עונה כתיקונה".

הגאון רבי אליהו לאפיאן זצ"ל והגר"מ ש"ך זצ"ל

שוב הראוני בספר יסודות הבית וקדושתו שכתב וז"ל: "בארץ ישראל הקפידו בשם הגאון רבי אליהו לופיאן, הסטייפלר, והגר"מ ש"ך לגלות דברי רש"י (קמ:) דבנתיב דר"ח לכל חתן וחתן, לא רק ברמיזה, ע"כ.

אולם לענ"ד דכפי סדר הנהוג בקרב חצרות החסידים (שמלמדים מענינים אלו לראשונה רק סמוך לזמן נישואיהן, ועדיין הדבר זר ורחוק קצת) אין לדבר מהנאת האשה כלל לפני החתונה, (ואדרבה עלול לצמוח מזה רעה וכו' ח"ו אם יקדימו לדבר מזה ואכהמ"ל) רק קצת זמן לאחר החתונה, תלוי לפי המצב בין בני הזוג, כפי אשר יושת עליו המדריך המומחה אשר הוא בקשר עמו.

המשגיח הגאון רבי משה וואלפסאן זצ"ל

וכן שמעתי משני אנשים מהימנים ת"ח ויר"ש, ששאלו את המשגיח הגאון רבי משה וואלפסאן זצ"ל אודות

ובן אמר לי הגאון ר' שליט"א דומ"ץ דק"ק פה עירנו מאנסי שתמורה מאוד בעיניו מה שייך לדון על ענין הנאת ועונג ממשי של האשה במצוה, הרי זה ממש המצוה של עונה, ואיך שייך בכלל בלא זה.

וכבר כתבתי לעיל שכן גם אמר לי הגאון רבי ישראל דוד הארפענעס שליט"א בעמח"ס ישראל והזמנים ועוד, "דהנאת האשה ועונג ממשי, הוא חיוב גמור במצות עונה, ובלא זה לא קיים הבעל מצות עונה כהלכה", והוסיף לי: "והנך יכול לומר דבר זה בשמי", ע"כ.

ובן אמר לי רב גדול מא"י שבקי בענינים אלו בזה"ל: "פשיטא לי דמי שאשתו אינו מגיע למילוי הנאתה בלא זה ועכ"ז אינו מהנאה ע"י משמוש באצבעו וכדו', (באופן שע"י המשמוש היתה מגיע להנאתה), הרי זה אינו מקיים מצות עונה, ואין שום פקפוק בזה, והנני תמה מה שייך בכלל להתווכח בזה". ע"כ.

עוד אמרו לי כמה וכמה אנשים שכ"ק אדמו"ר שליט"א הדריכם לרגל חתונתם, ולימד אותם דברי רש"י בהא שהדריך רב חסדא לבנותיו (שבת קמ:): לשים יד אחת למעלה ויד אחת באו"מ שלה, והוסיף האדמו"ר שענין הוא עפ"י הקבלה לעשות כן. (חתן אחד הוסיף לי שהאדמו"ר אמר לו הדרכה זו לפני חתונתו, ואמר לו "בדרך כלל הנני אומר הדרכה זו לאחר

ענין משמוש לצורך מצות עונה, ואמר הגאון המשגיח זצ"ל שאינו רואה בזה שום חסרון, ואין בזה שום חשש או פקפוק כלל, ואדרבה הרי זה הוא מטבע הדברים שהטביע הכורא ית"ש.

גם בהגהות תוספות טהרה על הטהרת ישראל להגה"צ ר' חיים יהודה כ"ץ שליט"א אבד"ק סערדאהעלי, ציין לדברי החכמ"א (שהובא לעיל) דהמנהג היה שהבעל היה ממשמש וכו', ולשו"ת משנת יעקב (סי' פ"ז) להגה"צ מקאפיש זצ"ל שהובא לעיל בדברינו, שכתב דהטהר"י שאוסר לא העתיק יפה.

ובן שמענו ממדריך חשוב שליט"א ששאל את הגה"צ שליט"א האיך להדריך את האברכים בענין משמוש בעת הצורך, ואמר לו דכשאינן הדבר כרוך עם חשש של הו"ל דהבעל², אז אדרבה מצוה וגמ"ח הוא לשמח ולהנות את אשתו בדרך זה, ועליה דידיה רמיא לעשות מה שיכול לעשות להביאה לידי הנאתה שזהו תכלית מצות עונה.

ובן אמר לי הגאון רבי מנחם מאיר ווייסמאנדל שליט"א אבד"ק דקהל תורת חמ"ד נייטרא מאנסי, "הדרכה הזו בענין הנאתה וכו' ומשמוש (בעת הצורך) וכו', הרי זאת היתה ההדרכה במשך כל הדורות ברוב המקומות, ואין שום פקפוק בזה".

יב. שעפי"ר ע"י הדרכה נכונה אין פרץ ואין יוצאת וכו', וע"י להלן בס"י ו' אות ז' ואות ח', (הערת הערוך).

ובן שמעתי מהגאון ר' ... שליט"א דומ"ץ בק"ק סקווירא ומעוד כמה אנשים בשם הגאון רבי משה ניישלאס זצ"ל רב דק"ק סקווירא שהאדמו"ר מסקווירא זצוק"ל צוה להדריך וללמד עם החתנים את דברי היעב"ץ בסידורו.

ובן שמעתי מנכד של הרה"ח ר' ... ז"ל שהיה משב"ק אצל הגה"ק בעל דבר"י מסאטמאר זי"ע, ולעת חתונתו אמר לו הרה"ק דברי הדרכה, והראה לו בפנים דברי היעב"ץ^{טו} ודברי רש"י (שבת קמ:): בבנתיה דרב חסדא.

ובן אמר לי הגאון רבי יוסף דייטש שליט"א אבדק"ק קליינווארדיין ודומ"ץ בק"ק קלויזענבורג ומדריך חתנים מומחה ומפורסם רבות בשנים, שהאדמו"ר בעל דברי יציב מקלויזענבורג זצוק"ל צוה להדריך וללמד עם החתנים את דברי היעב"ץ בסידורו.

ועוד ידענו על כמה וכמה גדולים וצדיקים זצ"ל שזאת היתה

החתונה, אבל מפני שהנך נוסע לעיר אחרת הנני אומר לך את זה עכשיו, ע"כ).

ובן אמר לי הגה"צ המקובל רבי מ.פ. שליט"א מירושלים עיה"ק, שיש בזה ענין ע"פ קבלה, וכך נהגו במשך הדורות, ע"כ^{טז}.

ובן כאשר שאלתי לזקני עמינו יראי ה' וחושבי שמו, נתברר לי שעד לפני דור המלחמה היה דבר זה פשוט ביותר לכל, וכאשר חקרתי אחרי הוראתן של גדולי ישראל התברר עד מהרה כי כן הורו ונהגו אבותינו ורבותינו אשר מפייהם אנו חיים וקיימים, וצאי לך בעקבי הצאן.

ובן שמעתי מהרבה אנשים זקנים יראים ושלמים שכל ענין זה היה פשוט אצלם למעשה, שהרי ההדרכה המסורה שקיבלו היה מסידור היעב"ץ, והיעב"ץ הרי מביא ההדרכה ד"עד שיהא ניכר בנשימתה ובעיניה" וכו', וגם דברי הגמרא דרב חסדא לבנותיו (שבת קמ:),^{טז}.

יג. וראה לעיל סוף סימן א' ד"ה עפ"י דרך האמת.

יד. וכן אמר לי הרה"ח ר' ח"ד דייטש שליט"א ממונסי, שאביו זצ"ל הרה"ח ר' ישע דייטש זצ"ל, [שהיה מפורסם ליר"ש מרבים וצדיק נשגב], לימד אותו לפני חתונתו כל דברי היעב"ץ אלו והסביר לו כל ענין זה בפרטים ובפרטי פרטים, עכ"ד.

טו. וידוע בשער בת רבים עד כמה החשיב הגה"ק מ'סאטמאר זי"ע את דברי היעב"ץ ועי' מה שכתב בספרו ויואל משה מאמר א' אות קנ"ח "וכבר הזהיר אותנו בחכמתו הגדולה הגה"ק היעב"ץ זלה"ה וכו' שכיון בחכמתו למצב הדור הזה עכשיו" וכ"כ לשון זה עוד שם אות קע"ה ובהקדמת ספרו על הגאולה ועה"ת דף כ"ב עיי"ש. ועוד הראה לי א' למש"כ בספר חידושי תורה תשט"ז בפרשת וארא שהביא שם מדברי "אדונינו הגאון הקדוש אור עולם" היעב"ץ זי"ע כתב שם "אנו ממשפחתו ומיוצאי חלציו" ובדרכו נלך וכו', יע"ש.

וב"ב הגאון רבי יעקב קאמינצקי זצ"ל מכתב הסכמה לספר פרקי הנהגת הבית ח"ב שבו מפרט כל פרטי הדברים, וכתב לו שם: "הנני בזה לבוא בכתובים לכבודו של הרה"ג... אשר השקיע הרבה כוחות רוחניים להוציא לאור ספרו הנהגת הבית וכבר נתתי הסכמתי עליו. ועצתי להמחבר להוציא לאור גם חלק שני של ספרו אשר עיינתי בו, כולו אומר ברכה, ודברים ישרים למביניהם, והוטבו דבריו בעיני, להורות הדרך אשר ילכו בה וכו', ולבנות בית נאמן לה' ולתורתו וכו', ולהנחיל ברכה למשפחות ישראל, ע"כ. וכן עוד הרבה כיוצ"ב.

ההדרכה שלהם לתלמידיהם, מתוך דברי היעב"ץ בסידורו, וכן אמר לי הגה"צ ר' שאול יודא פריזאנט שליט"א אדמו"ר מזוועהל - יוניען סיטי, דבימיו היה ההדרכה דברי היעב"ץ בסידור.

עוד אציין כמה מגדולי הרבנים שכתבו בענין זה בספריהם, גם יש מכתב מבעל הקהילות יעקב, שמדריך לחתן בדיוק כיצד לגרום התעוררות תאוה. וכן האריך בזה הגאון רבי אלטר הלפרין זצ"ל ר"י "תורת אמת" בלונדון (חתן הגאון רבי משה שניידר זצ"ל - תלמיד מובהק וחביב של החפץ חיים) בקונטרסו 'שלום אהלך' (פ"ז, אות ז' - ט').

קרי לנו כדבר פשוט שזהו דרך המסורה והנכונה מאז ומקדם, הן בחצרות החסידים והן אצל בני הישיבות הליטאים, והדברים ידועים בפשיטות אצל כל מי שקיבל ההדרכה נכונה ע"פ תורה, וזיל קרי בי רב.

מיהו כבר כתבתי לעיל דכפי הנהוג בקהילות החסידים אין ללמוד שום עצות ותחבולות לבחורים לפני חתונתן, אלא להדריך במהות מצות עונה בכלליות לשמחה לדבר מצוה ולהדבק בנפשה וכו' ותו לא, ואם יצטרך לאיזה עצות מעשיות יחזור למדריכו או לרבו.

ובזה אשים קנצי למילי מפני כבוד השבת הממשמש ובא, ואי"ה עוד אשוב לרון בזה עם הדר"ג שליט"א בשבוע הבעל"ט לישועה ולרווחה.

הכו"ח שותה מימיו ידידו דושת"ה, משה

סימן ד' בירור דעת הראב"ד והמג"א בענין כמי שכפאו שד

שלומים מרובים להוד מעלת כבוד הרה"ג וכו'

הנה אין עתותי בידי להאריך בכל מכתבו אשר שלח אלי, ורובם כבר ביררתי במקו"א ואשלח לו בהקדם, כעת לא אפנה אלא לבירור דעת המג"א והראב"ה, ובאמת גם ענין זה סובל אריכות גדול עד מאוד, וא"א לי להאריך כעת מפני טרדות החג והימים הקדושים הבעל"ט.

ומ"מ מפני כבודו אנסה להעלות בירור ענין זה על הכתב כפי מיסת הפנאי, קמא קמא דמטי לידן, ואי"ה עוד חזון למועד להשלים בירור זה, ושאר הערותיו ברצו"ה.

שד, והיינו שקיצר מאוד וכו', א"כ משמע דלא היה משהה עצמו על הבטן.

בירור הא דרבי אליעזר שעשה ככפאו שד

הנה העיר מעכת"ה מדברי הגמ' דר' אליעזר עשאו כמי שכפאו שד וכו' ע"ש, ונפסק בשו"ע (שם, ס"ה) כוותיה לבעל נפש, וא"כ משמע דקיצר באותו מעשה ולא היה משהה בבטן וכו', עד כאן תורף דבריו.

ברם, נראה פשוט דר' אליעזר מהנאה דידיה הוא דמיעט ולא מהנאתה דידה, דהלא הנאתה הוא חיובו ומצותו כאשר נתבאר במקו"א בארוכה, וכוודאי שקיים רבי אליעזר מצוותו, אלא שהיה עליו כפורע חובו שאינו מכוין להנאתו בלבד, אלא לעשות את אשר צוה ה' לתת לה עונתה.

ובן מפורש יוצא מלשון הרמב"ן ז"ל באיגרת הקודש: "וכבר ידעת מה

באמת הנה כבר הקשה הראב"ד קושיא כע"ז, דלכאו' הסוגיות סתרי אהדי דבמקו"א משבחין חז"ל למי שמששהה עצמו בבטן כדי שתהנה האשה ותזריע תחילה, והכא בסוגיא מבואר דר' אליעזר עשה כמי שכפאו

המפּוֹ, אחרי שהאריך בגודל החיוב ע"ש בארוכה כתב: "ומה שמבואר בשולחן ערוך שם (או"ח סי' רמ) סעיף ח' (הנהגת כמי שכפאו שד), כל זה הוא רק בתר שהאשה מפוייסת ומרוצה לכזאת, (היינו אחרי שעורר תאוה, כפי חיובו המבואר שם לעיל מיני' ש"מחוייב לפייסה בקירוב דחיבוק ונישוק עד שתתאוה להחיבור"), דאם לא כן הרי אסור לבעול מבלי הסכמתה כמבואר שם בשולחן ערוך וכו'. וכע"ז סיפר לי הגאון ר' א. י. ב. שליט"א (מראשי ישיבה ישיבת אור המאיר פיקסקיל נ"י, נכד הגה"צ ר' אבידור מיללער זצ"ל) שהסטייפלער זצ"ל אמר לו בזה"ל: "מה שאמרו ככפאו שד, היינו להבעל, אבל לא לגרוע קיום מצות עונה להאשה".

רבי אליעזר לא היה מגרע ממצות עונה

ומש"כ המג"א בשם הראב"ד דכל לבבות דורש ה' וכו', פשיטא שאין הכוונה שהיה מגרע מעיקר מצות עונה, דבוודאי שא"א לעשות כן לעבור אמ"ע דאורייתא, אלא עיקר כוונתם שם רק על הא מילתא דאמרו חכמים דצריך לשהות בבטן, מזה הקשה הראב"ד, ומזה הוא דממהר היה רבי אליעזר כמבואר שם, אבל וודאי שקיים עיקר מצות עונה בביאה גמורה וכו' - שהיה גורמת לה הנאתה כאשר ביארתי לעיל בארוכה דכן היתה המציאות בימיהם, שביאה לחוד היה גורמת לה תענוג ועי"ז קיים עיקר מצות עונה. ואבאר דברי אלה ביתר ביאור.

שאמרו (נדריס כ) בענין אותו חסיד שאמרה אשתו עליו שהיה מגלה טפח ומכסה טפחיים ודומה כמי שכפאו שד. כלומר, שלא היה מתכוון להנאת תשמיש לבד אלא שהיה בעיניו כמי שמתעסק בדבר אחר שאינו ממלאכתו אלא שהוא חוב מוטל עליו לגמרו משום מצות עונה האמורה בתורה, והתבונן וטראה האיך זה החסיד מתכוין כונה עליונה, שכל מעשהו היה לשם שמים ולמצוה גמורה".

וביתר ביאור כתב כן בספה"ק מגורת המאור להקדמון מהר"י אבוהב זצ"ל (נר ג' כלל ו' פ"ה): "וכשמספר אדם עם אשתו דברים כאלו ימשוך לכה ליראת שמים ובצניעות וחסידות גם בעת החבור אל ישמש להנאתו לבד אלא גם להנאתה וכמי שפורע חוב המוטל עליו מהעונה האמורה בתורה כמו שספרה אשתו של ר' אליעזר שהיה דומה כמי שכפאו שד כדאיתא לעיל בפ"ג מחלק דרך הכבוד כלומר שלא הי' מתכוין להנאתו לבד אמנם היה התשמיש בעיניו כמי שמתעסק במלאכה אחרת נמצא שזה החסיד הי' מעשהו כולו לשם שמים ולמצוה גמורה וע"כ יצאו בניו נחמדים והגונים וכן יארע לכל מתעסק לשם שמים בכל עניני החבור וכו'" עכ"ל.

הרי לך מדבריהם שר"א מהנאתו ידידה הוא דמיעט, והיה עליו חוב הנאתה כפורע חובו בלבד. וכן כתב הגאון הסטייפלער זצ"ל להדיא במכתבו

בבטן כדי שתזריע היא תחילה, על זה פסק המג"א משמיה דהראב"ד שאם חושש לעצמו רשאי לקצר שם, אבל אם היא אינה נהנית כלל מעיקר תשמיש וודאי שלא יצא ידי חובתו, ובוודאי דלא נימא כל לבבות דורש ה' על מצוה מעשית שאדם מחויב בה ולא עשאה, [וכעין מה שהקשה (שכת קיה):] "למימרא דרבי יוסי מצות עונה לא קיים" ותירצו דקאי על אופן שתזריע תחילה ע"ש וברש"י הק', ומבואר דגם בשאר פעמים היתה מזרעת, ע"ש ודו"ק], אלא בוודאי דמיירי הראב"ד רק בההיא תוספת הנאה דמשהה עצמו וכו'.

ובן בגמרא שאמרו "בשכר שמשחין עצמן" וכו' הוא משום שאז מרבה הנאתה יותר מכפי המחויב אליה מעיקרא דדינא, ומזרעת "תחילה", אבל מ"מ מיירי שגם בלא השהייה היתה באה להנאת ביאה כדי סיפוקה, כפי שנבאר עוד.

ובמזורי זהב (אה"ע סי' כה) הביא ג"כ קושיית הראב"ד ותירוצו בהרחבת הביאור והוסיף ע"ז פרפת נאה, וז"ל: "ותירץ, כי כל לבבות דורש ה' וכל המעשים לשם שמים חשובים, מי שיודע שיוכל להשהות עצמו ולא יבוא לידי מחשבה אחרת, הקב"ה נותן לו שכרו, ומי שאינו בטוח בזה וממהר כדי להינצל מחטא, הקב"ה נותן לו גם כן שכרו. ודכוותיה מצינו שכתב הרמב"ם על פסוק בכל דרכיך דעהו, דהיינו מי שאוכל ושותה ומעדן נפשו

דחנה זה לשון המג"א (שם, ס"ק כא) דמביא מדברי הראב"ד: "ותירץ הראב"ד, כל המעשים שהם לשם שמים טובים הן, מי שיודע בעצמו שיאריך ולא תכנס בו מחשבה אחרת, ומשהה עצמו כדי שתהנה האשה ממנו ותזריע תחילה, הקב"ה משלם לו בנים זכרים, ומי שאינו בטוח בעצמו וממהר כדי להנצל מן החטא, גם הוא עושה מצוה והקב"ה נותן לו זכרים", ע"כ. ודברי הראב"ד הובאו גם בטור (סי' ר"מ) ע"ש.

והוא פירוש הראב"ד בתירוצו השני שם, וזה לשונו (שער הקדושה): אלא שיש לדקדק ע"ז הפי' א"כ לא היה משהה עצמו על הבטן. וכבר ארז"ל שכר פרי הבטן בשכר שמשחים עצמן על הבטן הוויין להם בנים זכרים. וזו אינה קושיא כי כל לבבות דורש ה' וכל המעשים שהם לש"ש טובים הם. ומי שאומד את עצמו שיוכל לעשות כך ולא תכנס עליו מחשבה אחרת. והוא משהה עצמו כדי שתהנה האשה מן המעשה ותזריע תחילה מתכוין לעשות מצוה ועושה אותה והקב"ה נותן לו שכרו בבנים זכרים. ומי שאינו בטוח בעצמו בכך וממהר את המעשה כדי להנצל מן החטא, גם זה עושה מצוה והקב"ה משלם שכרו בבנים יפים".

והמעייין יווכח מיד דדברים אלו לא נאמרו על עיקר מצות עונה שהוא מחוייב מד"ת לתת לה, אלא על אותה תוספת שאמרו חז"ל שמשחה

דורש ה', דהא אסמכא הט"ז לדברי הרשות, אבל בוודאי שא"א לומר שאחד יבטל מ"ע ויפטור עצמו שכוונת לכו לשמים, הלא אם כוונתו רצויה מעשיו אינם רצויים.

ובן מתבאר שם מתוך דברי הפמ"ג (אשל אברהם ס"ק כ"א) שכתב שם אמג"א הנ"ל וז"ל: "עיינ מ"א. הכל אם כוונתו לשם שמים, כמו שכתוב בכל דרכיך דעהו והוא "יישר אורחותיך", אפילו העקוב למישור", וכפי הנראה כוונת דברי קדשו לדברי הרשות שעליו נאמר רישא דקרא בכל דרכיך דעהו (ראה או"ח סי' רל"א), וכמוש"כ הט"ז הנ"ל, וע"ז מסיים קרא והוא יישר אורחותיך שלפעמים צריכין בדברי הרשות אפילו ליישר העקוב, אבל במה שהוא מושבע ועומד מהר סיני וודאי שמחוייב בה ולא אתה בן חורין להיבטל ממנה.

ולפי דרכינו למדנו עוד דבר נפלא מתוך דבריו הקצרים של הפמ"ג - שהם מועט המחזיק את המרובה כנודע, שגם בזה שמוותר על שיהוי בבטן וכו' בלבד, כבר קורא עליו "עקוב" שהוא דרך המעוות, רק לפעמים שהעקוב יהיה למישור אם כוונתו לשם שמים.

ר"א קיצר בשעת ביאה ממש

ויתירה מזו נראה בפשיטות דרבי אליעזר לא קיצר אלא בשעת

כדי שיהיה בריא וחזק לעבודת השי"ת, יש לו שכר כמו שמתענה.

ודברים אלו אסמכתים אקרא "שוא לכם משכימי קום" וגו', דהיינו שיש תלמידי חכמים מנדיין שינה מעיניהם ועוסקים בתורה הרבה, ויש תלמידי חכמים שישנים הרבה כדי שיהיה להם כח החזק וזריזות לב לעסוק בתורה, ובאמת יכול ללמוד שעה אחת מה שזה מצטער ועוסק בשתי שעות, ובודאי שניהם יש להם שכר בשוה, על כן אמר "שוא לכם", דהיינו בחנם לכם שאתם מצטערים ומשכימים בבוקר ומאחרי שבת בלילה וממעטים שנתם, זה בחנם, כי "כן יתן ה' לידידו שינה", דהיינו מי שישן הרבה כדי שיחזק מוחו בתורה, נותן לו הקב"ה חלקו בתורה כמו אותו שממעט בשינה ומצטער עצמו, כי הכל הולך אחר המחשבה. ומביא הפסוק ראה על זה, "הנה נחלת ה' בנים", דהיינו מי שזוכה לבנים הוא "שכר פרי הבטן", דהיינו שמשתיין עצמן. ומצינו ג"כ להיפוך כקושייתו של הראב"ד, אלא ודאי כתירוץ הראב"ד דכל לבבות דורש ה', הכי נמי בזה, כנלענ"ד נכון", עכ"ל הט"ז שם.

מדברין נראה בפירוש דלא מיירי אלא בהיאי תוס' הנאה דמשהה עצמו בבטן - שהיא מעין הידור מצוה וכעין דבר הרשות, בהא קאמר הראב"ד דיכול לוותר מי שחושש שמא יהרהר וכו' ועליו בלבד נאמר דכל לבבות

הי"א) "מה יעשה אדם ויהי לו בנים וכו', ר' אליעזר אומר, יפתה את אשתו בשעת תשמיש", ופירשו שם את דבריו, "מאי יפתה וכו', לאהבה ולחשקה". הרי מפורש שרבי אליעזר עצמו שממנו הביא בשולחן ערוך ההנהגה בשעת ביאה כאילו כפאו שד, מכל מקום עשה באהבה ובחשקה שתזריע היא תחילה, כפי אשר ביארתי במקו"א.

דברי הראב"ד בזה

ולא עוד אלא הראב"ד עצמו שמביא האי פירושא דר"א שקיצר בשעת ביאה שממנו העתיק המחבר לבע"נ לנהוג כן, הוא עצמו הביא כבעהנ"פ גם הנהגה דר"א לפתות את אשתו בשעת תשמיש וכמו שהעתיק ממנו הטור דבר זה. ושומה עלינו החיוב לבאר דבריו שלא יהיו סותרין אהדדי.

וב"ב הגה"צ רבי יצחק אייזיק שר זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקה

(ורבו של הגה"צ ר' אביגדור מיללער זצ"ל) בקונטרס קדושת ישראל: "יש סומכים על מאמר זה וטועים לומר שיש להם לעשות מעשה בבהילות כמעשה שדים, ויש להם לעיין במסכת כלה הובא בבעלי הנפש להראב"ד ובטור אה"ע סוף סי' כ"ה, ר' אליעזר אומר יפתה אותה בשעת תשמיש, ובגמ' שם מאי יפתה אילימא לספר עמה וכו', אלא לאהבה ולחשקה, הרי מפורש שאותו ר' אליעזר, שעשה המעשה כאילו כפאו שד עשה באהבה ובחשקה" עכ"ל.

בעילה ממש, כמו שאמר הטעם דשמא יחשוב באחרת בשעת ביאתו ונמצאו בניו ממזרים, אך מכל מקום הקדים לדבר עמה דברי חיבה וריצוי ופיוס, ובחור"נ ומשמוש, דכל זה מעורר שפיר כל הנאתה ותשוקתה, ולפי"ז י"ל דגרם שתתזריע היא תחילה ג"כ, רק שקיצר בדישה ומירוק וכו"ב בעת ביאה ממש.

וע"ז הקשה הראב"ד מהא דשנינו דמשהה עצמו בבטן, דבפשטות ענין משהה עצמו בבטן היינו כמשמעו שמשהה עצמו בבטנה ע"י דישה ומירוק וכו', ורבי אליעזר הרי קיצר בשעת ביאה ממש, וע"ז קמשני הראב"ד דכל לבבות דורש ה', אבל באמת לא רק שקיים רבי אליעזר עיקר מצות עונה, אלא גם ע"י דיבור חור"נ ומשמוש גרם שתזריע היא תחילה מיד בביאתו.

דברי היעב"ץ דר"א עוררה מקודם שתזריע תחילה

וקרוב לזה כתב היעב"ץ (מור וקציעה, שם) דר"א שפיר השהה עצמו בבטן קודם תשמיש ע"ש. (וכאשר הצעתי פי' זה לפני אחד מגאוני דורנו קלסיה ונענה בזה"ל: "יתרוץ זה נושא חן בעיני").

דברי ר"א עצמו בענין הזרעה תחילה

וראיה אלימתא לדברינו הנ"ל יש להוכיח ממה שהורה רבי אליעזר עצמו במסכת כלה (רבתי פ"ב

דתשמיש - טוב לספר, שמתוך כך היה מוציא זרע בשמחה, ומתוך כך היו בניו יפים". (ועי' לבוש (ר"מ, סק"ט) שכתב ד"בעניני תשמיש יכול לספר עמה כדי להרבות תאוותה ותזריע תחילה", הרי שדבר זה גורם להזרעה תחילה)

הרי שמאותו תנא אלוקי רבי אליעזר שהוא עשה כמי שכפאו שד, ממנו עצמו למידין הלכות רבות בסוגיא זו להרבות תאוותה וחשקה לדבר מצוה, ולענ"ד לית נגר ובר נגר דיפרקינה. אלא וודאי דעשה רבי אליעזר ככל הענינים המבוארים לעיל בדברי ריצוי ופיוס ובחור"ג ומשמוש, עד שהזריעה היא תחילה כמבואר בחז"ל החיוב, ורק בשעת ביאה ממש קיצר כמי שכפאו שד, שחשש שמא יהרהר באחרת לפי רוב קדושתו.

דברי השו"ע והגר"א בהא דר"א

ובאמת מצינו בשולחן ערוך (אה"ע סי' כה ס"ב) שכתב "אבל בעניני תשמיש יכול לספר עמה כדי להרבות תאוותו", וכתב בביאור הגר"א (ס"ק יא) שמקורו בגמרא (נדרים כ:): מהא דרבי אליעזר, שאמרה אשתו לחכמים "כשהוא מספר עמי", הרי מפורש להדיא בדברי המחבר והגר"א שרבי אליעזר עשה פעולות להרבות התאוה.

ובן כתב בשיטה מקובצת (שם) בהא דאמרה אשת רבי אליעזר "כשהוא מספר עמי", דאמר על זה בגמרא דרק מעניני תשמיש שרי לדבר, וז"ל: "הא במילי דתשמיש - מותר, כדי שיתאוה ויוסיף תאוה", וכתב: "הא במילי

עוד הרבה דיו נשאר בקולמוסי בענין הלז, ואי"ה כאשר ירחיב ה' לנו אבוא בזה עוד בדברים בכמה נקודות הנוגעים לענין נשגב הזה, וכעת אסתפק בזה.

ובברכת הדיוט אברכהו שלשנה טובה יכתב ויחתם לאלתר לחיים טובים וענימים בספרן של צדיקים גמורים, ויתקבלו תפילותיו לרחמים ולרצון לפני אדון כל, עליו ועל בני ביתו, ועל כל אנשי שלומו המקושרים אליו בלו"נ, וביניהם אנא זעירא דמן חבריא הדושה"ט כל הימים. - משה

סימן ה' מהות מצות עונה ע"פ דרך התורה

בעזרת השם יתברך

שלום וברכה למע"כ הגה"צ שליט"א, מורה ודאין בק"ק

את מכתבו לנכון קיבלתי, מלא וגדוש עם הערות נכונות ע"ד מה שדברנו בליבון גדרי מצות עונה, ואיזה פרטים למעשה, ואשלם תודות לו כי בא בדברים בכתב יושר, דבר דבר על אפניו, שמועיל מאוד לרווחא דשמעתתא, ה' יהא בעזרו להמשיך ביתר שאת ועזו, עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים לאויש"ט ואך טוב וחסד ירדפהו כל הימים.

והנה בדבר הערותיו דמר הדר"ג שליט"א שהעיר עלי בדבר ה' זו הלכה, הנה רצו"פ ב' תשובות בהלכתא דא, מש"כ זה עתה לידידינו הרה"ג שליט"א, וכמדומה שרובו ככולו מהערותיו ימצאו מנוח אשר יטיב להן מתוך דברינו שם, ולא אמור רבנן בכפילא. עיי"ש ותמצא נחת בס"ד"א.

אך מה שהעיר עלי בדברים שאינם מפורשים להלכה פסוקה בש"ס ופוסקים, קשה עלי מאוד להודקק להן, ובאמת גדור גדרתי בעדי שלא להודקק לטענות וקינטורין בענינים אלו ולא בעניני השקפה וחסידות וכיו"ב, ובעיקר איני מתייחס אלא בהלכה פסוקה מש"ס ופוסקים, כפי שקבלנו מפי רבותינו ז"ל ויבדלחט"א שליט"א, הנסותרות לה' אלוקינו והנגלות לנו ולבנינו, והולך בתום ישכון בטח.

כי נוכחתי לראות שעפ"י הרוב דברים מעיין אלו המה רק לקנתר וכו' וה' הטוב יכפר בעדם. ואף אלו שהם מתכוונים לשמה ולא לקנתר, מ"מ קשה עד מאוד להתווכח בדברים כאלו, כי לפעמים הם נוגעים בדברים דקים ועדינים שלא כל מוחא סביל דא, ועל כגון דא כבר כתב החזו"א זצ"ל: "אין דרכי לבוא בוויכוחים, כי הברל הדעות יש להם גורמים מוקדמים של רבות בשנים ואין בכח של רא' לשנות, כי כל ראייה יש לה מסילות רבות, לכן מונח קיים אצלי למנוע מלהשיב" (קוב"א ח"א, כח).

ומ"מ כיון שהנני מכיר בטוהר לבבו זה ימים ושנים רבים, ויודע אני כי כל כוונתו לחקור אחרי שורשן של דברים בצדק ויושר, ורק חקר האמת לאשורו נגד פניו, אמרתי לעצמי שלא לפטרו לגמרי, ואבוא בדברים כפי סדר מכתבו על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, ומה' מענה לשון שלא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חבירי, ויהיו נא אמרינו לרצון לפני ארון כל.

כיון שהוא גדול בתורה עלינו ליזהר בכבוד תורתו וליזהר בגחלתו, אבל מה אומר למעכת"ה שליט"א כל דבריו הם כשגגה שיצא מלפני השליט ולפום חורפיה שבשתא.

בראש ובראשונה, גם לו יהא שהאמת יהיה כדבריו, מי התיר לו לסגת מדברי תורתינו הק' אף כקוצו של יו"ד ומי נתן בידו הבחירה לזוז מדרכי אבותינו ורבותינו זי"ע אף כמלוא נימא, ואחרי שהוכחנו בטוב טעם שיש במצוה זו גם מעשה גופנית וכו' וכו', זאת התורה לא תהא מוחלפת לעולמי עד, ויש לקיימו ככל שאר מצות שבתורה.

הגע בעצמך, אם יבוא א' לבטל מצות כזית מצה באומרו שאינו רוצה ל"התגשם" באכילת מצה ממש, אלא תחת זה יכוין לבו לשמים בכוונות ויחודים ביחודא שלים וכו' וודאי שהיא מדרכי המינות, אלא מצות התורה ניתנה לישראל כעול על צוואריהן ואי אתה בן חורין להיפטר ממצוה זו או אחרת. (וגם בגמ' דשניהם שצלו פסחיהם וכו' (הוריות י:)) הרי

סברא אנושי לבטל מצות עונה ח"ו

בענין מה שהעיר מע"כ הרה"ג וכו' משמיה דאותו מדריך הר"ר וכו' שאין שום חיוב להנות את האשה, ואין להבעל לעשות שום פעולות להנות את האשה, ואין זה ענין של הבעל כלל. הנה דבריו המופרכים בוודאי נסתרים לגמרי כפי מה שהוכחתי ברורות בתשובת הרצו"פ מדברי חז"ל והפוסקים, עיי"ש ותמצא נחת^א.

אך ביותר תמהתי מאוד ועמדתי משתומם על מש"כ בשם מו"ץ א' בקהילתו (מעכת"ה שליט"א מכנהו "חריף ובקי טובא אבל אינו עוסק בתחום זה כלל") שטען כנגדו, שע"י שהבעל יתן לה סיפוקה כמצוותו וכו', יתהפך כל המצוה להיות גופנית וחיצונית תחת להיות מלוה באהבה אחוה שלום וריעות וכו', עד כאן דברי אותו מו"ץ ש'.

הנה, אילולא שכתב מעכת"ה שליט"א שהוא ת"ח חריף ובקי טובא לא הייתי מזדקק לדברי הבל כאלו כלל, אך

ב. ראה סימן א' וב' (הערת העורך)

ישראל בת מלך, עקרת הבית שהיא עיקרה של בית וכיו"ב בדברי הערכה וחובה, לא יבואו לעולם לידי אהבה האמיתית, ובוודאי שצריכים את שניהם הדיבור - לעורר את לבבה ונפשה, והמעשה - לעורר את גופה, ואז "יאהבו זה לזה" בגוף ובנפש, והדברים ארוכים וקצר המצע מהשתרע.

דרך התורה האמיתית

אבל דרך התורה האמיתית והמקובלת לנו מאבותינו ורבותינו נ"ע הוא, שהבעל נקרא משפיע, והאשה מקבלת ממנו, שכן העמידה תורה צורת מצוה זו לחייב את הבעל לשמח את אשתו לדבר מצוה, להיות רחמי הבעל עליה ולהתחסד עמה ולהטיבה, ומהאי טעמא נקרא הוא משפיע כי הוא המשפיע אליה ברוחו ובאהבתה לספק צרכיה, והיא מקבלת ממנה שמחתה והנאתה לנפשה וגם לגופה.

והנה אם הבעל אינו מודרך כנכון לתת לה הנאתה וסיפוקה בגופה כדבעי למיהוי, ורק הולך אחרי תאוותו הבשרי ושרירות לבו, נמצא שחושב רק מעצמו - האיך להגדיל הנאתו ותאוותו, ולתאוה יבקש נפרד. אז הוי כמהפך שולחננו ח"ו להיות היא למעלה והוא למטה, דנעשית היא למשפיע - כי היא משפיע לו הנאתו והוא מקבל - כי הוא מקבל הנאה על ידיה, אין זה קשר

פריך בגמ' "א"ל ריש לקיש רשע קרית ליה נהי דלא עביד מצוה מן המובחר פסח מי לא קאכיל" ע"ש ואכמה"ל)

אבל ביותר תמהתי שלא רק שאין המצוה נתהפך להיות לגופנית וחיצונית וכו' כדבריו המסולפים, אלא אדרבה אוכל להעיד לפני מעכת"ה שליט"א מתוך נסיוני רבות בשנים ב"ה עם אברכים רבים כאשר ידוע לי, שאין אחד מהם שלא נתעלה ביתו עשר מעלות טובות למעלה למעלה באהבה ובאחזה שלום וריעות, וגם המצוה עצמה נתעלה להיות זמן קדוש ועליון, ועל זה אמרו חז"ל שאם זכו אזי השכינה שרויה ביניהן.

ומי לנו גדול מהרמב"ן (אגרת הקודש פ"ה) שהבטיח שמן התאוה הזו של האשה יבואו לידי אהבה וכלשוננו: "ולשמחה בדברים המשמחים את הלב כדי שתשיג את התאוה אליו וכו' ואז יאהבו זה לזה", (אולי דוהו מסגולת המצוה לקרב הלבבות, כמוש"כ החינוך שאחרי המעשים ימשכו הלבבות וכו' ויל"ע בזה).

הנאת האשה רק אחר שעוררה לאחדות פנימית

ועוד אעיר את אזנו, דהמציאות הוכיחה דגם אחרי כל המעשים בחו"ג ומשמוש וכו' וכו' אם לא יוקדם לזה דברי ריצוי ופיוס כמבואר בחז"ל להביע גודל אהבתה אליה, מתובל ביראת שמים בעוצם הזכיה להיות בת

לה הנאתה ולשמחה, הרי זה קשר עליון שנעשה בקדושה ובטהרה כרצון הבורא ית"ש, קשר של אהבה ואחזה שלום וריעות, קשר נפשי רוחני ופנימי – שהוא בדרך השפעה ונתינה, וקיים זה מה שכתוב בתורה 'ודבק באשתו' – לא רק בגוף אלא גם בנפש, וכידוע מהזוה"ק והאר"י הק' שמתקשרים גם הנרו"נ, ושכינתא שריה.

פנימי שנעשה בקדושה ובטהרה כרצון הבורא ית"ש – אלא קשר חיצוני של גוף ותאווה שפילה, וזה היפוך כוונת הבורא ית"ש שברא מהותו ובריאתו להיות משפיע, להשפיע ולהיטיב לה ולא להיות סמוך על שלחנו ולקבל הנאתו על ידיה.

לעומת זאת מי שמקיים המצוה כתיקונה, ותחת לחשוב מעצמו ומהנאתו, הוא עסוק להשפיע ולספק

ולחיבת הקודש אעתיק לך דברים נפלאים בזה מהגה"צ רבי יצחק אייזיק שר זצ"ל, ראש ישיבת סלאבודקה [ורבו של הגה"צ ר' אביגדור מיללער זצ"ל] בקונטרס קדושת ישראל, וזה לשונו המתוך לחיך:

"ומה קדושה יש בזה שישנה על הבטן? כבר נתבאר לעיל, שהקדושה היא החשיבות, שהאדם מרגיש בנפשו כשהוא חי חיי השכל, ומתרחק מכל כיעור וגנאי ומלהתענג כבהמה, ועל כן עתה בשעה קדושה זו שדעת האשה מסכמת לדעת הבעל, להתאחד ולהיות צלם אלוקים כמראשית היצירה מתוך אהבה ומסירות בכל לב ונפש, על הבעל להתרחק מרגשי התאווה שמתעוררים בטבע האדם כשהוא קרוב כל כך אל האשה.

"וזהו הכחינה הנאמנה בשעה זו אם הוא עושה את החיבור מתוך תאווה בהמית או מתוך אהבה שלמה, שמדרך התאווה במצב נפש זה להתפרץ בדריסה וטירוף הדעת, ולשכוח על האהבה ודברי חיבה שלו לאשתו אהובתו, ויתגבר עליה למלא רצונו ככל אוות נפשו, ומדרך האהבה האמיתית להתאפק שלא להתעורר כ"כ, וישלוט בעצמו עד שאהובתו תעורר אותו מתוך אהבתה ומסירותה לאהובה וברצונה לענגו ולמלא הנאתו כראוי, שכך הוא טבע האהבה האמיתית בין האוהבים, שכל אחד שוכח על עצמו ועל רצונותיו והוא מסור ככל כוחו לעשות רצון אהובו במלוי רצונו ותשוקתו.

"וזהו הקדושה שיש בזה ההתאחדות, שישתתפו שניהם בשלימות אהבתם, ריעים האהובים, שכל אחד יעורר את חברו להנאה ועונג שכל חפצו הוא לעשות רצון חברו האהוב לו, ואם אי אפשר למלא רצון חברו רק באופן זה שהוא ג"כ יתעורר להתענג עמו, יעשה זאת לטובת חברו, ולא להנאת עצמו,

והנאתו שחברו האהוב לו מאד נהנה, היא יותר גדולה מהנאתו שנהנה הוא בעצמו, וזוהי הקדושה שיש בשהייתו על הבטן ומעכב את עצמו שלא למלא תאותו לגמור חפצו, אלא הוא עוסק לשעשע אותה בחיבוקים ונשוקים כדי שתעורר כ"כ עד שתזריע, וכשיראה אותה במצב כזה, אז יתעורר גם הוא וכו'.

יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא

ומכאן עולה תמיהה רבתי על המדריך ההוא שהזכרת ש'היפוך את היוצרות' לגמרי בחיובא דמצות עונה, דכפי ששמעתי מהרבה מתלמידיו יוצא דכשהוא מדבר לתלמידיו - ואף ליראים ושלמים - בענין הנאת הבעל הוא אומר תמיד לאברכים דצריך ליהנות ככל היותר ושכדי להיות רגוע ושבע צריכים למלא תאוותו וכו' וכו', ורק לגבי הנשים פתאום יהפוך עורו שאין ענין בתאוה וכו' וכו' ותמה תמה אקרא, חדא דכמו שמבין באנשים כנ"ל למה יגרע חלקן ונחלתן של בנות ישראל הכשרות.

אבל ביותר יגדל התימה, דלפי דבריו נמצא דיציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא, דאילו להבעל שאינו מצוה מה"ת ליהנות כלל, אף שהתורה התירה לו ליהנות וכו', ולפעמים אף מצוה קעביד בזה כדי שיהא שמור מן החטא ר"ל ע"י פת בסלו, וגם אשתו משועבדת לו לספק צרכיו מה"ת כמבואר בכל הפוסקים, ואכהמ"ל, (וגם יתכן שיש

גם צד מצוה בדבר שיעשה גם הוא בחשק ברצון ובשמחה כראוי, וזה טוב לוולד, ושלא יהיה מבני ט' מידות ח"ו), מ"מ אין הנאתו חיוב מן התורה, רק תלוי לפי חילוקי מדריגות בני"א, ולפי דבריו בהא הותרה הרצועה לגמרי, אבל לגביהן - שהתורה חייבה את הבעל, והא וודאי שחובתו ומצוותו מדין תורה לראות שהיא תהנה, וכמבואר באריכות לעיל, כאן פתאום הוא "מתקדש" ו"מתטהר", אתמהה.

אם אינו מכוין למלאות רצון ועונג האשה אינו מקיים כלל מצות עונה

ובבר האריכו בזה בספה"ק, וראה דא"ח להרה"ק רבי ברוך מקוסוב זצ"ל (מתלמידי בעש"ט הק') בספרו עמוד העבודה² וז"ל: "כי הנה כתיב 'ועונתה לא יגרע', ומי שמשמש עם אשתו ואינו מכוין למלאות רצון האשה אלא להנאת עצמו הרי זה אינו מקיים כלל 'ועונתה לא יגרע', אבל מי שמכוין שתתענג אשתו, הרי על ידי

ג. קונטרסים לחכמת האמת קמוח א, וספר יסוד החכמה עז.

קרי מבואר בדבריו יסוד גדול, שעל ידי שממעט מתאוותו תחילה, כדי לעוררה באהבה ובחשק וכו' הרי זה נקרא מקדש עצמו בשעת תשמיש, שאינו בהול לעורר תאוותו תחילה אלא משהו ועוצר בעצמו תחילה כדי להרבות הנאתה ותאוותה של האשה ושתהא מזרעת תחילה.

ע"י שיהוי בכמן ה"ה מקדש עצמו

ובן פירש הגאון בעל ערוך לנר (נדה ע"א.) שם, דזה עצמו דמשהה עצמו בבטן מקרי מקדש עצמו כיון שממעט תאוותו עי"ז ע"ש. וכן משמע מלשון הרמב"ן (הובא לעיל) "בשכר שמשוהין עצמן הצדיקים על בטן האשה הוויין ליה בנים זכרים", הרי דקרי צדיק למי שמשוהה עצמו שתזריע היא תחילה.

מורא שמים לנגד עיניו

ועיין מה שכתב הגה"ק בעל בני יששכר זי"ע בספרו דרך פקודיך (מ"ע א, אות כג) וז"ל: "לא ימהר למלאות תאוותו, וישהה עד שתזריע אשתו תחילה, ואשה מזרעת תחילה יולדת זכר, מה שאין כן כשאינו משים מורא שמים לנגד עיניו ימהר להזריע למלאות תאוותו", ע"כ. הרי דמי שאינו משהה עצמו עד שתזריע היא תחילה כבר קורא עליו המהרצ"א "שאינו משים מורא שמים לנגד עיניו", והדברים נוראים.

זה מקיים ועונתה לא יגרע". עכלה"ק הנצרך כעת לעניננו.

דרך עזות

וגדול מזו כתב בספר חסידים לרבי יהודה החסיד זצ"ל (אות תקט) דמי שמכוון רק להנאתו הרי זו דרך עזות, עיי"ש שפירש הא דאיתא במסכת כלה היא למעלה והוא למטה הרי זה דרך עזות, דהיינו משום דבאופן כזה אין האשה נהנית ממנו כל כך, ע"ש, ומבואר כוונתו שלמד דמשו"ה הרי זה דרך עזות, כיון שלוקח בעיקר לעצמו ואינו איכפת לו כל כך הנאתה וכהא דהובא מהגמרא דקריא לכה"ג דורס וכו'.

דברי הרי"ף בענין המקדש עצמו בשעת תשמיש

ולא עוד אלא דבר זה להשהות עצמו וכו' ממדריגות הקדושה הוא, שמשוהה עצמו מתאוותו וחשקו כדי לעוררה תחילה לכך, ואינו אף ברגליו למלא תאוותו מיד. וכן נראה מדברי הרי"ף (שבועות א): "א"ר בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר, כל המקדש עצמו בשעת תשמיש הויין ליה בנים זכרים, שנאמר והתקדשתם והייתם קדושים וכתוב בתריה אשה כי תזריע וגו', פירוש יקדש עצמו בשעת תשמיש, כגון וכו' ההיא דאמרינן וכו' בשכר שמשוהין עצמן על הבטן בשעת ביאה כדי שיזרעו נשותיהן תחילה, הקב"ה נותן להן בשכרן בנים".

אבל ברור שלא זהו עיקר מצות עונה שחייבה התורה, ועיקר מצות עונה שחייבה אותו התורה הוא עונה שלה - להנאתה ולטובתה.

ובאמת דרכי התורה דרכי נועם הן, וכאשר מקיים המצוה כראוי יש בזה שמירה מן היצירה בדרך ממילא, משא"כ כאשר מהפכים ח"ו דא"ח לכדות להם תורה מעצמם ומסברתם, מה "קדוש" לפי דעתם המשובשת, ומה יותר "נכון" לפי סברתם המדומה, מלבד הסילוף החמור לגלות פנים בתורה שלא כהלכה, גם יוצא שבהרכה פעמים אף שמירה מן היצירה אין כאן.

אינו מציל אותו מן החטא

נמצא דעל ידי לימוד המסולף הזה אף לענין מה שהן רוצות ללמד את הכלות, אין הן מועילות הרבה, דבאופן זה אין הבעל ניצל מהרהורי עבירה, כי כשהבעל מרגיש שהאשה עושה כל זה רק בשביל טובה להבעל, ואף אינה מרגשת שום הנאה בזה, הרי הוא מרגיש כמקבל וכאדם שפל, וזה אינו נותן לו לדבק עמה כרבעי, וכ"ש שאין הוא מרגיש את החיבור הנפשי האמיתי שצריך להיות ע"פ תורה, אלא הוא לכל היותר מונח רק בחלק הגשמי והתאוה שבדבר שזה באמת אינו נותן מרגוע לנפשו, ונשאר עם רעבות וצמאות, והוא צרי' לזה תמיד, וכ"ז מפני שעזבו את התורה וחשבו שהם יותר חכמים

וישוב הראוני א' מודידי ש"י בקונטרס שכתב הרה"ח ר' יעקב סעגנדין ז"ל משמיה דהגה"ק מסאטמאר זצוק"ל, ומפני חובת הקודש אעתיקנה בלשונו שם: "איש אחד שאל מרבינו הקדוש בעל ויואל משה זצוק"ל על מה שכחוב בשו"ע לא יכוין להנאתו, והשיב לו: "עם איז דא א מיטל וועג, מען זאל אינזין האבן אויך פאר איר הנאה" עכ"ל. והן הן דברי הרמב"ן (באגרת הקודש) והמגדלת המאור (נר ג' כלל ו' ס"ה) שהבאתי במקור"א, דכוונת כפאו שד היינו שלא היה מכוין להנאתו בלבד, ע"ש.

וממוצא הדברים אתה למד דכשהבעל מפנה מחשבתו מתאוותו ומקדיש א"ע למלאות הנאתה, אז אינו כבח"י לתאוה יבקש נפרד שמבקש הנאתו בלבד, אלא אדרבה אז הוא מתקדש ומתעלה שלא לחשוב על רצונותיו ותאוותיו, אלא לקיים רצון בוראו שכך הוא עיקר מצוותו וחיובו של הבעל לשמחה כדי שהיא תהנה, ולא שיכוון הבעל לעצמו ולהנאתו בלבד.

ללמדן עיקר מצוה עונה

ולראבונינו הרבה מדריכים ומדריכות שלא שימשו כל צרכן מדריכות את הכלות שסיבת המצוה הוא כדי להציל את בעליהן מן החטא, ואף שפשיטא שהוא אכן א' הטעמים במצוה זו, וגם נכון ללמדם דבר זה,

לימדו אותם וכן"ל - נמצא שאין היא "מקבלת" המשתוקקת לבעלה, ואף הוא אינו מרגיש כמשפיע. ותחת שיתקיים בהם "ואל אישך תשוקתך והוא ימשול בך", נתהפך הגלגל שהוא "תשוקתו לה והיא מושלת בו" ר"ל.

לא מיבעי אם היא מתחמקת מלהיות עמו כרצונו כי אינה נהנית מהדבר, אלא אף אם היא מסכימה להיות עמו כשהוא רוצה משום שלימדו אותה שזו היא טובתו וצורכו והיא משועבדת אליו, הרי כמים פנים לפנים, ליבו מרגיש שאינה רוצה אותו באמת, וכל שכן שאינו מרגיש בזה כמשפיע, ולא נתקיים מאמר הפסוק "לא טוב היות האדם לבדו וכו' ודבק באשתו", דהאי "ודבק" מתקיים רק באופן של משפיע ומקבל שקבעה התורה, והוא ע"י ששניהם נהנים בדבר באופן שקבע הקב"ה לכאור"א מהם, וכדברי רש"י הק' (סנהדרין נח:), הביאו האגלי טל בפתיחה להלכות שבת שהדביקות היא מתוך הנאה ע"ש.

וביזון שאין המצוה נעשית בקירוב הלבבות באמת, הן מצידו והן מצידה, לא טוב לו וחסרה לו פת בסלו, וזה גורם לו הרבה נסיונות בעניני קדושה, וד"ל^ד.

מהבורא עולם שברא את הטבעיות ונתן לנו תורתו הקדושה איך לנהוג.

הבעל מרוצה רק אם מרגיש כמשפיע

והמציאות מוכיחה כן, כי אם היא אינה מרוצה, אף הוא לא יהיה מרוצה, כי תחת אשר ירגיש עצמו כמשפיע, הרי הוא מרגיש כמקבל, ודבר זה הוא נגד תכונתו והצורה שבראה בו הבורא ב"ה, כפי שכתב בתורתו הק' "והוא ימשול בך", שהבעל צריך להיות משפיע, והרגשה זו שייכת רק כשיש לו מקבל.

ולבן יצרה הבורא ב"ה שתהיה עזר "כנגדו", ותהיה בטבעה "מקבלת" כמו שכתוב "ואל אישך תשוקתך" שהיא תתאוה לו, ודבר זה הוא גורם גדול שהבעל ירגיש עצמו כמשפיע, וכלשון רבינו בחיי (ריש פרשת תזריע): "אשה מזרעת תחלה יולדת זכו, כי כשהאשה משתוקקת לבעלה ומתחממת בחשקו, כל רצונה ומחשבתה עליו, ומציירת צורתו בלבה, ומתוך אותו חשק וכו', ע"כ.

כשאינו מקיים המצוה בראוי הבעל מרגיש כמקבל

אבל לפי המציאות בזמננו שרוב נשים אינן מרגישות - כל זמן שלא

ד. לדאבוני הנני יכול לכתוב מעשים מכל יום ויום, כמו כל רב שעוסק בענינים אלו, ולא אאריך בסיפורים, אלא אכתוב סיפור אחד שהוא אחד מני אלף שאירע לפני כמה ימים, שבא אלי אברך

פרישות להבעל

קדושים המה ולא יוסיפו בתאוות
בשרים מדעת עצמן מה שלא צוותה
עליו תורתנו הק', וכל מה שכתבנו
לעיל אינו אלא חובתו על פי שורת
הדין בלבד בלי תוספת ומגרעת, מפי
ספרים וסופרים כפי קבלת אבותינו
ורבותינו אשר מפייהם אנו חיים.

הארכת בזה להוציא מדעת אלו
ה"מדריכים" המתחסדים
אשר מגלגלים עיניהם לשמים באמרם
כי ע"י הנ"ל יבואו להתגשם ולהרבות
בתאוות וכו' וכו' ובוודאי שישראל

חסידי [ועיסוקו כלי קודש] שכבר נשוי הרבה שנים, ואמר לי שלפני כמה חדשים התחילו אצלו בבית לדבר מהפרדת החבילה ר"ל, והראה לי מכתב אחד שכתב אשתו כדברים האלו: "אני מבינה שאין אתה חייב להמשיך לחיות עם אשה כמותי, הנני מבינה אותך מאוד, והנני מסכימה למה שאתה אומר לי תמיד שבעל הוא משפיע והאשה מקבלת, ואתה רוצה לראות שאני מקבלת ומשתוקקת לך, ובאופן כזה אין אתה מרגיש שום קשה, והנך צודק שיש לי בעיה ואין אתה מסוגל לחיות עמי, אולם אקוה שההפרדה לא יהי' באופן של מחלוקת, כדי שזה לא ישבר את נפש הבנים הגדולים והקטנים יותר ממה שצריכים" וכו'.

והאברך אמר לי שבעצם היא אשה כשרה מאוד והיא מוכנת לו תמיד כשרוצה, אבל היא רק "מוכנה לזה" אבל אין היא רוצה את זה, והוא אינו מסוגל להרגיש את עצמו לקבצן, כמקבל ולא כמשפיע, וזה אינו נותן לו שובע והרגעה, ויש לו נסיונות מרובים מאוד, לכן החליט שאיננו יכול עוד להמשיך לחיות עמה!

והוסיף ואמר לי: כדי שתבין עד כמה היו לי נסיונות, את חטאי אני מזכיר... שהנני מכיר כל אשה יפה בעיר שאני גר, כי מחמת שאינני מרגיש סיפוק ממצות עונה עם אשתי, גבר עלי יצרי ולא הייתי מסוגל לשמור את העיניים.

ואמר לי שלאחר שני שבועות מזמן המכתב הזה, סיפרה לה אחותה שהיא שמעה שיעורי "זכו" [על שם זכו שכינה שרויה ביניהם, שמלמדים שם כל ההלכות וההשקפות השייכות לנשים בחייה הנישואין, אשר נכתבו בסייעתא דשמיא על ידינו, ואשתי תחי' מוסרת אותם לנשים באופן צנוע מאוד], ואמרה לה שמאוד כדאי לשמוע את השיעורים הללו, כי זה מועיל לכל בת ישראל, ומלא הדרכות נכונות וקדושות מהתורה וחז"ל ורבותינו הקדושים, ומועיל מאוד להגביר את השלום בית של כל אחד לדרגא גלילית יותר. ואת כל זה אמרה לה אחותה מבלי שידעה דבר ממה שהולך אצלם. וסיפר לי אותו אברך: אשתי שמעה את השיעורים, ושם שמעה שגם היא יכולה להנות מן המצוה, והקב"ה יצר את זה לטובתה וכו', וסיפרה זאת לבעלה בשמחה, ומאז ב"ה נתהפך אצלם הכל, הכל התחיל לילך כדרך התורה של "אליו תשוקתך והוא ימשול בך" ושניהם מרוצים מאוד, והוא אמר לי שב"ה השלום בית הוא כל כך טוב, שלא שייך יותר טוב מזה.

ואמר לי, שכעת הוא בא ונסע אלי רק כדי לומר לי מקרוב "ישר כח" שעל ידינו ניצלה כל משפחתו מהרס, וכל קדושתו והיראת שמים שלו השתנו מן הקצה אל הקצה, ואמר לי: "מאז שאשתי שמעה את השיעורים, הנני שומר ב"ה את העיניים בקל, ונעלמו כל הנסיונות". כן יעזור השי"ת הלאה.

מלשאלו למדריכיהם וכו' ולגלות להם פרטי נבכי נפשם, אזי נגרם מזה שמתוך הלחץ זה הדחק ירדוף האברך או אשתו אחרי הטעכנאלאגי"ע, לשוטט במבואות המטונפות בחשבם אולי ימצאו שם מזור לנפשם, ולדאבונינו דבר זה כבר רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה, רחמנא לשיזבן.

הבעל מחפש עצות שהיא תרצה את המצוה

והנפילה בכלי הטעכנאלאגי"ע האסורה היא בתרתי, הא' הוא כאשר הוא מחפש אופנים שונים ומשונים כדי שהיא תרצה את המצוה מעצמה, ואחריתו מי ישורנו.

וייש שנופלים עוד יותר בפח, על ידי שמתנתק ממנה, ובמקומה הרי הוא משיביע את עצמו מן האיסור ממש, וכידוע לדאבונינו לכל מי שעוסק בעניינים אלו.

דברי הגה"ק רבי שמעון מזעליכאו זצוק"ל

ואם כבר כתב הגה"ק רבי שמעון מזעלעכאו זצוק"ל בימיו (נהרי א"ש מכתב ג): "וידעתי בבירור שהרבה נפשות נשתקעו בזה, ונפלו ונשברו נוקשו ונלכדו" וכו' מהנהגה כזו, אנן מה נענה אבתרייהו בדור שלנו שהרחוב פרוץ עם כלי הטכנולוגיה הארורה והטמאה, ובמצב כזה גם עכברא - כלי הטעכנאלאגיע - גנבא, וגם חורא גנבא,

והדברים פשוטים וברורים כביעתא בכותחא, שאם יבוא איש חסיד לפנינו ורצונו לעלות במעלות קדושים וטהורים ולכבוש תאוותו וחשקי גופו, בוודאי שקדוש יאמרו לו וכמותו ירבו בישראל, אך כל זה בזמן שרוצה להתקדש במותר לו, אבל אם בא להתקדש על מה שמשועבד ומחוייב הוא לה, בוודאי שאין זה אלא מגרע ממצות ה' אשר צוה עליו בהר סיני, כמבואר כל זה לעיל הדק היטב. וכבר צווח על זה גאון ישראל בעל קהילות יעקב זצ"ל באיגרתו המפורסמת, ולחכם כמותו די בהערה זו.

הגורמים הגדולים ליפול ברשת כלי הטעכנאלאגי"ע

ומענין לענין אגלה את אזנו בדבר א' נורא ואיום, והוא שהרבה מהרבנים כהיום צועקים מרה, על שבסיבת הדבר שהאברכים אינם מקבלים הדרכה נכונה כדבעי למיהוי, זה אחד הגורמים הגדולים שנופלים אח"כ ברשת הסט"א בכלי הטעכנאלאגי"ע רח"ל, ומאידך כאשר אברך מקבל את הדרכתו מפי מדריך נאמן ויר"ש, אזי עפ"י רוב כבר אינו להוט כ"כ לרדוף אחרי הכלים הטמאים ה"י.

כי בהיות שכאשר אין שלום ביתו מתוקן כראוי, אזי זה גורם מרירות גדולה ועצבות ודיכאון נפש ח"ו כידוע ליודעים, וכיון שהאברך וזו' בושים

כבר גרם להרבה אברכים ליפול בבורות
 נשברות הללו רחמנא יצילנו, ובת קול
 יוצאת ואומרת (ירמי' ב, י"ג) "אותי עזבו
 מקור מים חיים לחצוב להם בורות
 בורות נשברות".

וגם בזה יש לנו לדאבוננו הרבה
 סיפורים^ה, אבל אין להאריך
 במקום שאמרו לקצר, ולדאבוננו זה

היינו החלל והחסר שבנפש האברך
 ואשתו שתאבים כל כך לפת בסלם.

ואוי לנו שתחת שיקבלו ענין זה
 מרבותיהם וממדריכיהם שקיבלו
 מרבותינו זכרונם לברכה על דרך התורה
 והיראה והחסידות, בקדושה ובטהרה,
 עד הר סיני, הרי הם מתוודעים לזה
 מאתרי האינטערנעט למיניהם, מקומות
 נמוכים ושפלים, עם טומאות חמורות
 ומראות אסורות רחמנא ליצלן, ודבר זה

ה. ואספר רק סיפור אחד שאירע לאחרונה ממש, שאשה אחת השאירה הודעה אצלנו בקו
 הטלפון של "זכו", ואמרה שהיא משטעטל חסידי בני. והיא מהפרומסטע של השטעטל,
 היא לבושה בלבוש היותר צנוע בהשטעטל, ובעלה שהוא ג"כ אברך חשוב, לא היה מרוצה
 מהמצוה עמה, כיון שהיא היתה למוודה באופן גרוע מאוד, ותקופה לאחר נשואיה חיפשה וטרח
 לשמוע הדרכה נכונה, אבל לא מצאה, וגם הוא התבייש לשאול, עד שבעלה החליט לקנות כלי
 הטכנולוגיא כדי לחפש בעצמו שם עצות בענינים אלו, ר"ל, ושם העלו לו סרטים טמאים מנכרים
 ונכריות ה", וכדי ללמד גם אותה, [שהיא תקבל את זה, ותראה שזה מה שכולם עושים],
 הסתכלו שניהם על זה, וכך נתדרדרו הרבה עד שזה היתה להם לקביעות לראות סרטים הגרועות
 ביותר כל לילה, עד שהופסקו להרגיש שום קדושה לשום מצוה כלל וכלל ר"ל.

ואחר תקופה של חצי שנה התחילה לחשוב בעצמה איך אני נראית, בחיצוניות הנני מן החשובות
 והיותר צנועות בשטעטל, ובתוכי אין בי כלום מיהדות ר"ל, אבל לא יכלה לצאת מהאשפה הזו,
 שהרי בעלה רוצה שיעשו המצוה באופן זה שהוא להנאתה והיא גם היא באמת רוצית בחלקה, וזה
 הרי ודאי עבירה גדולה [כי קיבלה זאת רק מהגויים], וכך הסתובבה קרועה בין שני דברים הללו.
 והיתה לה השגחה פרטית שראתה בפרסומת שיהיה קורס של שיעורי "זכו" על הלכות והשקפות
 על עניני בית, והחליטה לשמוע את השיעורים, ושמעה שם מוחז"ל ופוסקים ראשונים ואחרונים
 ומרבותינו הקדושים שכל ענין הנאת האשה הוא תורה וקדושה, ושמעה דברים נפלאים ונעימים
 מהתורה, והתפעלה מדרכיה דרכי נועם, וברוך המקום שנתן לנו תורה קדושה כזה.

וסיפרה האשה שהרגישה שהשיעורים רחצו אותה וזיככו אותה לגמרי, אותה ואת בעלה [ע"י שהיא
 אמרה לו כל דברי חז"ל וכל דבריהם הקדושים והטהורים שהיו ערבים עליהם מאוד] והחזירום
 למוטב, עד שהחליטו להפסיק לראות הסרטים האלו, ואף זרקו את כלי הטכנולוגיא החוצה.

והאשה הזאת שסיפרה כל זה בתקליט, ואמרה שם שהיא ובעלה מסכימים שנשמיע תקליט זה
 לכל רב ופוסק, כדי שידעו המציאות והנחיצות של הדרכה ע"פ תורה, ואף השאירה שמם המלא
 עם מספר שלהם, [ואכן נז"ב תחי' דיברה עמה אח"כ], אולם מחקנו את השם ומספר הטלפון
 שלה מן התקליט, והשמענו את התקליט לכמה רבנים, ומכל הרבנים באו דמועות כששמעו את
 זה. וזה רק אחד מני אלף הודעות ותקליטים שבאה לנו מנשים כע"ז וא"א לפורטם כי רבים הם.

נפק"מ ביניהם, והוא שפיכת דמים ממש. והוסיף, שהוא בעצמו היה עד למעשה שאברך שלא היה מגיע לו הקישוי כמה שנים, ורצה ליקח את נפשו, ועלה למקום גבוה ורצה להפיל עצמו, וברגע האחרון הוא הרגיש בזה, והציל את האברך בעל כרחו. ובדומה לזה ממש הוא הרגשת האשה שאינה מרגשת תאונה משום שלא הדריכו אותם, ואין שום היתר ותירוץ לזה.

והוסיף, דבכה"ג פשוט שלא תרצה האשה את המצוה, כמו ששום איש לא היה מעוניין בהמצוה באם לא היה מרגיש שום תאוה, ואזי גם אין לבעל פת בסלו, וזאת הוא סיבה ישירה שהוא נופל רח"ל בכלי הטכנאולוגיא הטמאה.

ואף אלו האברכים שעדיין נלחמים עם יצרם ועדיין לא הצליח השטן למשכם לרשת הכלי טכנולוגיא הטמאה שלו, מ"מ הם מסתובבים עם נסיונות ומלחמות פנימיות כל הזמן בכלל ובפרט ברחוב וכדו', וכמעט שאי אפשר להם לשמור עיניהם, וגם זה גורם למחלוקת בבית ע"י שאינו מרוצה וזה גורם להרבה גיטין כידוע לכל מי שעוסק בעניני שלום בית, וזה מצוי גם אצל האברכים החשובים ולומדי תורה, כיון שאין להם פת בסלם.

דבר שכל רב שעוסק עם אברכים מכיר הדבר מקרוב, וכן שח לי הרב הגאון רבי ד.ל.פ. שליט"א דומ"ץ דק"ק, שהיה לו אברך שהצריך להכניס ילדיו במוסדות, אולם הלה לא רצה לוותר על הכלי טכנולוגיא שלו, ושאל אותו הגאון בנעימות: "הלא אתה יודע יותר טוב ממני החרבונות שיוצא מן הכלי הזה, ולמה אין אתה רוצה לוותר עליו? ענה האברך ואמר: "הכלי הזה הציל את השלום בית שלי", וסיפר, שהם לא ידעו כלום מחלק הנאת האשה, ולא הלכו הדברים בטוב, עד שנתוודע לו כל הענין על ידי הכלי הזה, ולדאבוננו אמר: "זה לא גרם לי חרבונות, כי אם בנין הבית".

וכן שח לי הגאון רבי ישראל דוד הארפענעס שליט"א, שזה כואב מאוד שאברכים מתוועדים מזה מהכלים הטמאים, במקום לשמוע זאת בהדרכה נכונה ממדריך יר"ש, עכ"ד. ויש הרבה יותר להאריך בזה, אבל אין להאריך יותר במקום שאמרו לקצר.

ובאמת הדברים ידועים לכל המצוי אפי' רק קצת בתחום זה, וזה עתה אמר לי ידידי הרה"ג ר' שרגא פאפלאנאש שליט"א, שלדעתו כשאין הבעל מודרך כראוי לעורר בה תאונה, יש לאשה העדר שמחה ממש כמו שיש באיש שאין תאוה מתעוררת, ואין שום

- נספח לסימן ה' -

מכתבי הג"ר מנשה ישראל רייזמאן שליט"א

מגדולי המשפיעים בדורנו

בהיותנו בענין זה אעתיק לפניך מהני מילי מעלייתא מתוך כמה מכתבים שקיבלתי מאחד מגדולי המגידים המפורסמים בדורנו ה"ה ידידי הגאון רבי מנשה ישראל רייזמאן שליט"א [שיש לו הרבה שייכות עם אברכים], שכתב לאיזה אירגון שמלמדים מדריכי חתנים, לעוררם שילמדו כדבעי. ואעתיק קטעים מתוך המכתבים שכתב:

"כמו בכל דבר יש בזה רוב ומיעוט, ובזה רוב נשים אינן מזריעות ע"י הגדרת הביאה של הכנסת השמש באו"מ".

ובמכתב אחר כתב:

"הרי יסכים מעכ"ת שרוב הנשים אינן מזריעות וכו', מדברים [להאברך] אולי על הנאת האשה, אבל לא מדריכים איך לעשות זאת, וזהו פשע, האברך צריך לחפש זאת או להבין מדעתו".

ובמכתב אחר:

"האם מלמדים איך לקיים מאמר חז"ל על שכר פרי הבטן באופן שיובן בפשטות על ידי השומע, כמו שמבין איך להניח תפילין?"

ובמכתב נוסף כתב:

"אם הרגשתה, שהיא מקיימת זה למצוה, היא מסכימה, היא מתכוונת להציל בעלה מהחטא, הבעל מבטל מצוות עשה, ויביא קרבן עולה בבנין בית המקדש, ויצטרך לומר לכהן על איזה חטא הוא מביא. מלבד מה שיצטרך לפייס בין אדם לחבירו. ועד הנה ההדרכה כללית וכו' מפספסים את עיקר המצוה, וקולר הרבים תלוי בכם. כולל מה שרבים קונים לעצמם הדרכה זאת מאתרי וכו' ב'נט' הטמא, כשהיו יכולים לקבל זאת בתכלית הקדושה והטהרה. וזה מן הפשעים הגדולים של דורינו. ויתכן שהעוון החמור בבין אדם לחבירו,

מעכב ביאת משיח. אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים. ומי יודע כמה דמעות חינם נשפכו בגין הדבר הזה".

ובמכתב אחר כתב וז"ל:

"אני שאיני פוסק מלזעוק על האינטרנט ואביוזריה, שמעתי מאחד מדבר במר נפשו כי: "אתה זועק כל היום על מכשול האינטרנט, ואני [היינו האברך ההוא] אומר, כי האינטרנט הציל את הדור", מאחר והמדריכים אינם מדריכים כלל איך לקיים מצוות עונה, וכשהאשה לא קבלה את חלקה בחיים כאשר צוותה עלינו תורה, כל היחס והשלום בית אינו כראוי, ורק מתוך האינטרנט למד איך מספקים אשה במצוות עונה". וכמובן שלמד זאת בצורה הכי מטונפת מגויי הארצות, ולמה לא יהיה מודרך מאברך ירא שמים שיאמר וידריך ברחל בתך הקטנה את פרטי קיום מצוות עונה [לא עונתו, אלא עונתה] עם הפנימיות שיש בזה. ובמידה מסויימת כל עוד לא תקננו הדרכה כראוי לדורינו מלאי הנסיון, יש לדאבונינו קצת אמת כואבת במציאות שההוא שלמד איך ל... אף שנתקלקל ונפל לשער החמישים דטומאה יכול להיות שיש לו שלוה בביתו יותר מאותו בית שהאשה רעבה וצמאה ה' ישמרנו, בינו נא זאת".

ובמכתב נוסף כתב וז"ל:

"אבן המלחמה על האינטרנט חשובה מאוד מאוד, אבל אני סבור שעל המכתב המצורף שקבלתי היום עם עוד עשרות כאלה בשבועות האחרונים, אתה ר'... וחבריך... עתידים לתת את הדין. לא תוכלו לרחוץ בנקיון כפיכם ולומר ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו. אני הקטן מנשה ישראל בן בלומא צירל אעמוד לנגדכם בבית דין של מעלה ואתבע את דם הנפשות היקרות אשר סבלו בימי חייהם גיהנום במלוא מובן המילה על ידיכם. אחרי שזההרתי אתכם כשעוד היה אפשר לתקן. והנני בזה ידיך באמת, אנא העתר בעדי שאוכל באפס מעט לתקן פה ושם את שחיתותיכם", ע"כ.

סימן ו' הארות והערות כדרכה של תורה

והוא לקט כמה מכתבים קצרים בהלכה ובהשקפה ע"פ דעת תורה הברורה, מה שנשא ונתן מוריני הרב שליט"א עם הרבנים הגאון"צ שליט"א וכן עם מדריכים מומחים רבות בשנים, בנושאים שונים המסתעפים מעניני מצות עונה בהלכתה

אי יש לחוש לביטול תורה עי"ז / אם אכן יש תועלת בהדרכה זו (בעת הצורך) / צריכים ללמוד דברים אלו רק ממדריך מומחה ויר"ש מרבים / בענין אי צריכין ללמד גם הנשים / הדרכה נכונה רק למי שאינם שבעי רצון אחר החתונה / אם יש לחוש עי"ז להרהורים ביום / אם יש לחוש עי"ז להוזה"ל ח"ו / בענין מחילת האשה

א. אי יש לחוש לביטול תורה עי"ז

ותתחיל היא להזריע תחילה", ומלשון התוס' (פסחים מט: ד"ה מה) משמע עוד כי אדרבה ת"ח מקיים מצותו במתינות (ואינו חושש בזה לביטול תורה), ורק "עם הארץ אינו ממתין עד שתתפייס".

ברם אעיקרא דמילתא, הנה על פי הרוב המציאות יוכיח, כי

בהדרכה נכונה מפי מדריך מוסמך אינו צריך לשהות הרבה זמן עמה כדי לקיים מצותו המוטל עליו, ואם לפעמים כן יש כאלו שהדבר מתארך לזמן מה, הנה בסייעתא דשמיא ע"י הדרכה נכונה עפ"י דרך התורה בדרך כלל יסתדר הדבר מה.

...ומש"ב בשם מדריך א' שאמר לו, שעל ידי שמקיימין מ"ע כהלכתה לפעמים יתארך הזמן ויבוא לידי ביטול תורה למחרתו. הנה, אחרי שהוכחנו (ראה תשובות הרצו"פ) כי זו מצוותו וחיובו תמוה מאוד איך יעלה על הדעת לפטרו בשביל חשבונות כאלה.

ואם כונתו שאינו יכול לקיים המצוה במהירות כמו שהיה רגיל עד עתה, להוי ידוע שדרך קיום מצוה זו אכן אינו במהירות וכלשון הרמב"ן (שם פ"ו) עוד: "וכשאתה מתחבר עמה אל תמהר לעורר התאוה עד שתתיישב דעת האשה ותכנס עמה דרך אהבה,

מתוך צלילות המוח, דהלא שמעתתא בעי צילותא, ותורתם נתעלה מאוד לאין ערוך ב"ה.

זכר לדבר יש ממש"כ מיד אחרי מתן תורה "לך אמור להם שובו לכם לאהליכם", ובגמרא (ע"ז ה.) שם מוקי לפי א' התירוצים שלא היה זה לפו"ה, אלא "ההוא לשמחת עונה", לשמחה שיש במצות עונה, הרי שלא חשש אחר קבלת התורה בזה משום ביטול תורה, כיון דזהו המצוה וגדול הלימוד שמביא לידי מעשה.

ואם בתורה איירינן, בוודאי ישמח לב מעכת"ה לשמוע כי הרבה אברכים העידו לי כי אדרבה, אחרי שלמדו לקיים מצות עונה כתיקונה, הדבר חסך להם הרבה זמן מהרבה ביטולים שהיו בטלים למלאות סיפוקי אשתם בדברים אחרים. עיין גמרא (שבת קנב.) "משים שלום בבית בטל" ולא יכול לילך להשיעור, וכמו שביאר שם היעב"ץ שבימי הזקנה אין לו עוד במה לפייס את אשתו. וגם כיון שהשלום בבית נשתפר גם היה מוחם ולבם יותר נכון עמם לעיין בעומקא דשמעתתא

ב. אם אכן יש תועלת בהדרכה זו (בעת הצורך)

וחמשה אחוז יגיעו לזה מעצמן, אינו נכון כלל, שכן רק מעט נשים מגיעות לזה מאליהן, (ולכל היותר שמעו על ענין זה בשיחה עם חבירות לאחר שהתלוננו בפניהן, וזה כשלעצמו אינו דבר נכון שידברו עם אחרות בנושא זה, או שהוא ידבר עם חברים רחמנא ליצלן, הן מצד דברי ניבול פה שיוצא מזה, והן מצד החורבן שזה עשוי לגרום בשלום בית, וכש"כ אלו שמצאו במקורות אחרים וד"ל).

והשנית, במ"ש שיש אחוז מסויים שלא יגיעו לזה כלל, הנה אי מיירי אפילו אחר הדרכה נכונה ובעצות מועילות כפי אשר יורה לו המדריך המומחה, לענ"ד גם זה אינו נכון, כי ההנאה הנ"ל הוא דבר אשר הטביע הבורא ב"ה בכל בנ"א כאחד, וכמו

...ומה שהעיר עוד מעכת"ה לפי מה ששמע ממדריך א', כי ציד בפיו שרובא דרובא מנשי דעלמא (כ-75 אחוז לפי דבריו) יגיעו לידי סיפוקן הטבעי מעצמן בלי שום לימוד או משמוש, ומאידך מקצת הנשים (כ-15 אחוז לפי דבריו) לא יגיעו לידי סיפוקן הטבעי גם אחרי הלימוד או משמוש, נמצא שרק מיעוטא דמיעוטא שיועיל להן הלימוד וההדרכה, ואין לחוש למיעוטא ההדריך כן כל האברכים, וביותר כי יצא שכרו בהפסדו לאותן שא"א להן להגיע לידי כך, ויעשה להן כל המצוה ללחץ, עכת"ד אותו מדריך.

ברם, האמת הוא הנכון כי טעה בתרתי, טעה במ"ש כי שבעים

בערך, באמת איני מכירו (לרב הנ"ל) רק מספריו, וניכר כי ת"ח הוא, ותמיהני אם אכן יצאו הדברים מפיו, כי החוש מכחישו, והוא מילתא דעבידא לאגלויי שאין לדברים אלו שחר כלל, ואדרבה בצעירותן רתיחות הדם יותר בתקפו, ואי"צ להאריך בדברים פשוטים כאלה.

ומ"מ מדבריהם למדנו שאכן מודינא לי בעיקר הדין שאם אכן אין רוב הנשים מגיעות לידי כך מעצמן בוודאי שמחוייב לעשות טצדקי למלאות חובתו ושיעבודו, ורק שגה במציאות הדברים וכנ"ל, ובוודאי אם יברר המציאות אצל מדריכים נאמנים העוסקים בזה תמיד - שאפשר בהדרכה נכונה להעמידם על דרך הישר, ואפשר גם בשנות הצעירות וכו', בוודאי יעמוד על האמת כדברינו.

ובמובן שהלימוד צריך להיות באופן המועיל ובלי להטיל עליהם לחץ לזה וכיוצ"ב ואדרבה טוב להדריכם שהרבה פעמים הדבר לוקח כמה וכמה חדשים עד שהאשה נפתח לזה ושאין לעשות מזה שום לחץ וכדו', וללמדם שזהו מהדברים שבאים אצלה ע"י היסח הדעת בצירוף שיעשה הוא כמו שמדריכין אותו ואין שום סיבה לעשות מזה שום לחץ לא אצלו ולא אצלה, אלא יעשה הדברים כבדרך אגב והדבר יבוא ממילא.

הנאת חיך באכילה ושתיה, ושאר הנאות העולם שהטביע הבורא ית"ש בחכמתו הסתומה אשר גבהו דרכיו מדרכינו ומחשבותיו ממחשבותינו, כן הוא הדבר הזה, ולפי נסיוני רבות בשנים המציאות הוכיח דע"י הדרכה טובה, כמעט כל אחד מגיע לזה, וכמעט שלא נשאר בהן עד אחד מאלף שעל פי טבען אינן יכולות להגיע כלל לזה. (וגם אם ההדרכה הרגילה לא עזר, יש עוד כמה ענינים שהמדריך המומחה ידע לבדוק, שעפ"י הרוב בתיקון הסיבה הדברים יסתדרו על מקומן בשלום).

ברם אי מיירי מנשים אשר ר"ל עברו אירועים קשים (טראומ"ה ושאר פרעות נפשיות) ה"י ויצילנו, אז אמת נכון הדבר שהרבה פעמים יקשה עליהן להיות רגועים ושקטים בעת מ"ע כדי שיגיעו לכלל הנ"ל, אמנם פשיטא שאי"ז אלא כשאר מחלות הנפש ר"ל שלפעמים יקשה על האדם החולה להתנהג בחייו כראוי, וביותר במצוה הנ"ל, שהרבה פעמים איש או אשה שעברו הנ"ל צריכים רפואות ותחבולות שונות כדי שיוכלו מעיקרא לקיים מצות עונה, ה' ישלח להן דברו וירפאם.

וכמעט שאי"צ להתייחס למ"ש בשם רב ומדריך אחד, שאמר לו שבדרך כלל אין התאווה מתעוררת באשה פחותה משלושים וחמשה שנים

ג. צריכים ללמוד דברים אלו רק ממדריך מומחה ויר"ש מרבים

היוצאים מזה רבים מספור, ומלבד הנזקים ברוחניות שנגרם עי"ז ה"י, עוד יש בזה קלקול רב מאוד, כי ע"י שלא קיבל ממדריך מומחה הבקי בטיב ענינים אלו על בוריין, נמצא שאינו מודרך בכרירות ועי"ז הלחץ גובר, ואינן מגיעים למחוז חפצם, ויוצאים מופסדים בגשם וברוח, ודי למבין.

קצר המצע מהשתרע כל אורך ענין זה, והזהירות שצריכין בזה, ורק הארכת קצת להשיח צערי ע"ד ענין שקיים אצלנו תמיד, הנני מכיר לדוגמא מדריך מפורסם א', תלמיד חכם ויר"ש, שמדריך את האברכים באמת באופן טוב ונכון, ועכ"ז הרי הוא מחסר ללמד ענין זה הנ"ל, ומצוי אצלי תמיד אברכים שהודרכו על ידו שבאים ומתלוננים שאין זו מרוצה מהמצוה, ויש שאף אומרים בשם האשה שיש לה בשעת המצוה יותר צער משמחה, והם מספרים לי שכבר חזרו להמדריך ההוא ואז ניסה המדריך ללמדם ענין זה, וכשלא הועיל אמר להם המדריך שלא יעשו מזה שום עסק אלא יתנו לה עוד יותר הרגשות אחדות ופנימיות וכו'. אבל כמובן דלמעשה אי אפשר לשנות ממה שהטביע הבורא ב"ה ואינם מרוצים וכו', ולכן באו לקבל הדרכה בזה, וב"ה שע"י הדרכה קצרה נתקן הדבר לגמרי.

...ומש"ב מע"כ שאמרו לו הרבה מתלמידיו שהביאו להם דבר זה ללחץ חלילה, והנה באמת לא אדע מי הדרכם לתלמידיו ההם, אבל נקל לשער שלא קיבלו הדרכתם ממדריך מוסמך נאמן וירא שמים, שכפי אשר ראיתי עד הנה במאות אברכים כ"י שזכיתי להדריך במשך השנים, כמעט שלא שמעתי כדבר הזה, וכן שאלתי לעמיתיי וידידיי מדריכים ותיקים זה שנים רבות, וגם הם הודו ואמרו שכמעט שלא שמעו עד כה מתלמידיהם שזה גרם להם לחץ וכדו', (ואף אם לא הצליחו בכך עדיין מפני הסיבות המוזכרים לעיל אות ב', הנה בידי מדריך נאמן ומסור לא יביאנו הדבר ללחץ חלילה, [כמו בהדרכת חתנים לליל כלולותן, שלפעמים אף אם לא יעלה בידם לא יביאם הדבר ללחץ ח"ו, אם מודרכים ע"י מדריך מומחה ונאמן], אלא ידרכם בדרך ישרה עד שיעלה בידם בס"ד), ואדרבה ברוב פעמים כאשר לא ידעו ולא יבינו כראוי מה לעשות, או שלא הודרכו כראוי, זה מביא לידי לחץ ה"י.

ודע כי צריכים ללמוד דברים אלו ממדריך מומחה ויר"ש מרבים, וצריכים ליהרר מאוד שלא לקבל הדרכה ממי שאינו מומחה בדבר, או שאינו מדריך נאמן ויר"ש, וכ"ש וק"ו שאין לסמוך על דעתו והבנתו או חלילה ע"י חיפוש במקורות זרים ה"י, כי הקלקולים

ובדרך כלל אין להאשה שום הנאה באמת אם לא יקדים לזה הרגשת אחדות פנימית לפני זה, וכמו שהזכרנו ענין זה במקו"א, מ"מ גם מזה אל תנח ידך, והמציאות הוכיחה א"ע תמיד, כי אברכים שניסה המדריך ההוא ללמדם ולא הועיל, נסדרו כל הענין אצלם על ידי שיחה אחת ע"י מדריך מומחה ובעל נסיון בלימוד הדברים בברירות ובכמה הדרכות נכונות ע"פ דרך התורה, ועל כרחק כי אין החסרון בטבע הנשים, אלא שחסר להמדריך ההוא קצת הדרכה בזה. וד"ל.

וכבר שמעתי מכמה מתלמידי שחזרו ושאלו אותו למה אין הוא מדריך לענין זה מלכתחילה, והוא ענה להן שהסיבה שאין הוא מלמד את זה הוא משום דיש הרבה נשים שאין הרגשת תאוותן מתעוררת כלל, וגם מביא הידיעה מזה ללחץ מיותר וכיו"ב, לכן טוב לא לדבר מזה כלל ולעשות עי"ז לחץ להזוג, כיון דבלא"ה עיקר המצוה הוא חלק הרגשי, והיא הרי נהנה בלא"ה מחלק הרגשי לבד ג"כ, עכ"ה. והן אמנם שזה נכון שהחלק הרגשי והפנימיות הוא מיסודי המצוה

ד. בענין אי צריכין ללמד גם הנשים

אשמה על תאוותן אשר היא - מדומה להן - שלא כד"ן. ג) כדי שילמדו את זה מתוך טהרת הקודש, בצניעות ובעדינות מפי מדריכה יר"ש ונאמנת, ממקורות נאמנים מתורה"ק, ועי"ז יהיה זאת להן לדבר קדוש וחלק מהמצוה, לגשת אל הקודש מתוך כובד ראש ולא ח"ו מתוך קלות ראש. ד) דבזה ששמעה ענין זה בנעימות ממדריכה נאמנת ויר"ש, ושהוא דבר קדוש וחלק ממצות עונה שחלק בה הבורא בטבעה, הרי תרשה א"ע לפתוח את פנימיותה והרגשתה זאת, ותגיע לכלל הנאתה, משא"כ אם יחסר לה הקבלה באופן זאת. ה) שע"ז יודו לה' על זה וידעו כי יד ה' עשתה

...ולענ"ד נראה דנחוץ ששניהן ידעו מענין זה, והמדריכות אשר מדריכות את הכלות גם הן תלמדנה ענין זה להכלות אחרי גישואיהן, בזהירות ובצניעות הנדרשת. ולא יסמכו עצמן שמדריכי הבעל ילמדו אותו כדת מה לעשות, משום כמה טעמים.

א) דלפעמים ע"י חוסר ידיעתן בזה תוכל לצאת מזה בלכול הנפש וכו', וכמו שמדריכין את הבעל בעניניו ה"ג צריכין להדריכין ג"כ. ב) דאם רק הבעל ידע מצותו ויעשה כחובתו, אזי לפעמים מתרמי שיחשבו הנשים שזה לא כשורה, ויחשדו בבעליהן שלא כתורה יעשו ח"ו וגם ישאו עי"ז לפעמים רגשי

נחוץ הדבר לתועלת ללמדנה מצות עונה מפי דברי רז"ל מה שנוגע להם לדעת, וללמדם באופן שנכון להם לשמוע אותן מפי מדריכה מומחית ויר"ש (ואילו להבעל ילמדו אחר החתונה בכל פרטיה ודקדוקיה לפי הצורך אצל), ואי"ה עוד אבוא בזה בדברים עם יקרת מעלתו הי"ו פא"פ.

זאת בטבען, והוא ית' קידשנו במצותיו וצונו על זה^א, משא"כ אם תחשוב שזה דבר הרשות, וכ"ש אם תדמה בנפשה שזה תאוה אסורה.

מפני זה ועוד כמה טעמים שקשה להעלות על הנייר, נראה לענ"ד דאף שאמנם אין להאריך להן בזה בכל פרטיה ודקדוקיה, מ"מ ראוי הדבר ואף

ה. הדרכה נכונה רק למי שאינם שבעי רצון אחר החתונה

כיצד תגיע אשתו לזה, בדרך כלל לא תגיע לכך "כל ימי חייה" אם לא תשמע הדבר מחברותיה, או ח"ו הוא מחבריו, אם כן לענ"ד אין הם פטורין מללמד דבר זה לבעל.

ב. אף אם כעת בתקופה הראשונה שאחר החתונה אינם מתלוננים על עניני המצוה, מפני שעדיין יש אצלם התחדשות לכל הענין דחו"נ וכיוצ"ב, אבל מאן יימר שכך יהיה המצב אחר כמה שנים, כשהיא לא תרגיש שום טעם בדבר^ב, ואז כבר לא יהיה האברך

...ומש"כ מע"כ ששמע ממדריך אחר שאמר שהוא מגלה דבר זה לאברך איזו תקופה אחר החתונה, רק אם הזוג מתלוננים על אופן קיום המצוה שאינו כדבעי, אך אם אינם מתלוננים, והכל הולך בשלום ובשלחה, אין הוא מלמד אותם כלום, אפילו אם נראה שאין האשה מגיעה להנאתה.

ואומה, שלענ"ד קשה דבר זה בתרתי, א. כיון שזה מעיקר מצות עונה, והמציאות אצל רוב הנשים בזמנינו שאם לא מדריכים את הבעל

א. וכעין הא דאמרו מצות צריכה כוונה. וכמו שכתבו הספרים הק' בטעם הדבר בהא דהאריך הרמב"ן ועוד (והובא גם בסידור היעב"ז) שהמצוה הוא דבר קדוש והוא בדוגמא עליונה ודוגמת הכרובים וכו', אף שאין לנו שמוץ השגה בדברים נעלים אלו והוא גבוה מעל גבוה למעלה מבנית אנוש כלל, דמ"מ עיי"ז יגש גם האדם לזה כראוי ובקדושה ובכונת מצוה ובדבקות לה'.

ב. וכפי שכתב בספר פרקי הנהגת הבית (הקדמה מיוחדת לח"ב. שהסכים ע"ז הגאון רבי יעקב קמנצקי

אינה מרוצה, אף הוא לא יהיה מרוצה, כאשר ביארתי במקו"א באורך^א, וזה גם גורם לרבים ליפול ברשת הטעכנאלאגיע הטמאה לחפש עצות שונות ומשונות, כאשר כבר הארכתי גם בזה במקו"א, ודיו אילו ימי אין אנחנו מספיקים להביע גודל הכאב כידוע לכל מי שמצוי בתחום זה, וד"ל^ב.

בקשר עם המדריך שלו, ובדרך כלל גם לא עולה על דעתו שיש למדריך מה להוסיף לו בענין זה,

וכך, בנוסף למה שאינו מקיים מצות עונה כהלכה, הוא מסתובב עם נסיונות בעניני קדושה, וכל קדושתן של האברכים תלויה בזה, כי אם היא

ו. אם יש לחוש עי"ז להרהורים ביום

ממאות אברכים ויותר, יראים ושלמים, ששמעתי מפיהם בעצמם שהדבר הוא ממש להיפוך, שאברכים חשובים אשר היו הולכים כל הזמן עם כל מיני מחשבות פיגול, מפני שלא הדריכו אותם כיצד לקיים מצות עונה כהלכה על פי התורה, מיד לאחר שלימדום נפסקו להם כל המחשבות, ויכלו תיכף להתפלל בהתלהבות וללמוד בנחת בלי שום מחשבות זרות ובלבולים. וכ"כ הגאון בעל קהילות יעקב זצ"ל (במכתבו המפורסם אות ג): "אבל מי שעושה קירוב דחיבוך וכיוצא בזה לשם שמים וכו',

...והנה במה שהעיר במה שעורר לו מדריך אחד, שפעם בא אליו אברך, והתלונן בפניו שהדבר גרם לו אחר כך מחשבות והרהורים כל היום כולו. אך באמת כבר נתבאר שכן הוא דרך התורה הק' ומקובלת היא מאבותינו ורבותינו ז"ל, אם כן בודאי אין לחוש שדבר זה יהיה סיבה למחשבות זרות ח"ו, וכמו שעצם המעשה וחונ"נ [כשנעשה ע"פ דרך התורה] אינו סיבה לנסיונות, אלא אדרבה להיפוך, הכי נמי בזה.

ומבל מקום אומר, כיהודה ועוד לקרא, שידוע לי מהמציאות

זצ"ל^ב): "אכן לפעמים רואים שבחודשים הראשונים לנשואין שורת אהבה ואחור, אף שאינם יודעים את הדרך האמיתית איך לקיים מצות עונה וכו', ויתכן שבמשך הזמן יכול הדבר להיות הגורם העיקרי בהפרעת שלום הבית".

ג. ראה סימן ו', ובנספח לס' ו', בארוכה.

ד. ראה סימן ו', ובנספח לס' ו', בארוכה.

שעוסק בתאוות, לכן היה לו הרהורים, אבל אם ידע שזה מצות השי"ת, כמו שבכלל חו"ג אינו גורם לו שום הרהורים ה"ג בזה.

אם יזכינו ה' אכתוב לו בהזדמנות אחרת, מה שנלענ"ד בסיבת הרהורים⁽⁷⁾.

אין זה מביאתו כלל להחלשת היראת שמים ונפילה בתאוות, ואדרבא מביאתו לידי קדושה", ע"כ.

ולדבריו שזה גרם לו להרהורים, היינו טעמא משום שלא הודרך כראוי שזה מצות התורה, וחשב לתומו שזה ענין של תאוה, וכיון שחשב

ז. אם יש לחוש עי"ז להו"ל ח"ו

בשאלות ממין זה, ויעשה שאלת חכם, והוא יורה לו הדרך זו ילכו בה, כי הרבה פעמים צריכים בדיקה עמוקה בשורשי הדברים וד"ל ואכמה"ל. ולפעמים שאכן יצטרך לוותר על המעלה שהיא תזריע תחילה וכו' וימהר עצמו למצוה, ורק אח"כ ימלא חובתו ומצוותו אליה, או ימשמש בשעת המצוה ממש דאז ליכא חשש מהוצו"ל כלל.

ברם לענ"ד מהמציאות שהנני רואה, אחרי הדרכת מאות אברכים, אין המציאות כן כלל וכלל, כי מה שהוא עוסק בהנאתה אינו שום גורם לזה, ואף בחו"ג אם עושהו כדרכה של תורה להתעוררות אהבה בשעת מצות עונה, אין זה גורם להוצאת ז"ל כלל. (וכל שכן במשמוש וכו"ב, שבדרך כלל הבעל עושה כן רק בשבילה ולצרכה, תוך החלשת תאוות

במש"ב מדעת המערערים שרוצים לנטות מדרך אבותינו ורבותינו ז"ל במצות עונה כהלכתה וטענתם בפיהם, שעל ידי שהיה בשימת לב לשמחה ולקרב הלבבות באהבה, עד שתתאווה להחיבור כראוי, יכול לגרום להוצאת זרע דידיה לבטלה ח"ו.

הנה, בתחילה נקדים ונאמר כי אם אברך יודע בנפשו כי אכן כן הדבר אצלו שע"י השיהוי יבוא ח"ו לידי ז"ל, ודאי יש לזהר בזה טובא ולקצר בכה"ג, כי הלא דברים אלו המה מהחמורות שבחמורות, וכן פסק במשנ"ב (שם, ס"ק ל"ח), ועי' כע"ז בשו"ת אגרות משה (אה"ע ח"ד סי' סו). ולו ישמע לעצתי שיגש למורה דרכו או מדריכו וכו', איש נבון וחכם שבקי

ה. ראה סימן ו' באריכות.

ראוים להוליה. ואולי נמצאים מזריעים בהרהור, אבל הוא מיעוט או חולי וכו', ואם הוא יודע בנפשו שהוא מהמיעוט המזריעים אסור לו בהחלט", ע"כ. וכ"ש בהא דידן דכ"ז שעדיין לא נתעוררה להתאוות לביאה עדיין אין לו להכין דעתו לבעול, וכמ"ש הרמב"ן (אגה"ק פ"ו) "אל תמהר לעורר התאוה עד שתתישב דעת האשה וכו' ותתחיל היא להזריע תחילה", וידועים דהכל תלוי בזה בדעתו וכמו שאמרו "אין קישוי אלא לדעת"¹.

ובהתעסקות בצרכיה, דאין בזה חשש להוצאת ז"ל, וד"ל).

וכבר כתב החזו"א ז"ל על כיוצא בזה (איגרת הקודש א) שבדרך כלל אין לחוש בזה להוצאת ז"ל. וז"ל החזו"א: "לפי טבעות בני אדם הבריאים, אין ש"ז יוצא ע"י הרהור היותר גדול, דאל"כ היה הזרע יוצא קדם הכנסה, שאין לך הרהור גדול מהמצב שלפני הכניסה, והמזריעים מקדם הם לוקים בחולי, ונלהם] הקישוי נרפה ואינם

ח. בענין מחילת האשה

זאת ועוד, לכאו' יש לדון דכיון שהוא דבר של תדירות לא שייך בזה דין מחילה אלא הוא כמו המתנה מעיקרא ע"מ שאין לך עלי עונה דתנאו בטל דהוי מתנה על מה שכתוב בתורה, והוי צערא דגופא, והוא עיקר האישות, עיי"ש בפוסקים, א"כ יש לברר אי גם בזה נימא הכא, והדבר צריך עדיין תלמוד אצלי.

גם מה שדן מעכת"ה לצדד מצד מחילתה, לומר כי האשה מחלה על הנאת עונה שלה, לא אדע ספיקתו דמר היכי דמי, אילימא ששאל אותה ומחלה בפירוש, הנה פשיטא דמועיל כמו שמועיל מחילתה לפוטרה לגמרי ממצות עונה. אך אי ספיקתו שהבעל יחליט מדעתו דאיהו מחלה לו בלי ששאל אותה כלל, מאי ספיקא היא זו פשיטא דאינו מועיל כלל.

1. ובעסקי בזה לפני הגאון רבי ישראל דוד הארפענעס שליט"א, העיר לפני על דברי החזו"א, שהרי אמרו חז"ל שלא יהרהר אדם ביום ויבוא לידי קרי בלילה, אם כן רואים שהרהור כן מביא לידי הוצאת ז"ל, ודנתי לפניו כתלמיד לפני רבו דנראה ששם הכוונה שיבוא לידי קרי בלילה בזמן שאינו בשליטתו, אך לא בזמן שהוא ער והוא בשליטתו, והסכים הגאון עמדי בזה.

**סימן ז'
אם יש בהזרעת האשה
משום איסור הו"ל**

בעזהש"ת

שלום וברכה וכו'

במה שהעיר מעכת"ה אם יש בהזרעת האשה בשעת תשמיש משום זרע לבטלה (אם לפעמים ע"י הפיוס וחז"נ או המשמוש במקום הצורך וכו' יוצא ממנה איזה לחלוחית וכו') ואנב חורפיה פלפל קצת בסוגיא דריש פ"ב הנדה ובדברי הראשונים, ואי"ה עוד אשוב להשתעשע אתו בסוגיא זו, ויש עמי תלי"ת להעיר ולהאיר על דבריו, אך כעת אפנה רק במה שנוגע להלכה ולמעשה.

הנה באמת תמיהני על שאלתו דפשיטא שאין כאן בית מיוחש כלל, הלא בפירוש אמרו חז"ל שיעשו כן שתזריע האשה תחילה, ועוד דבשעת ביאה מאי זרע לבטלה איכא, הא אינה לבטלה כלל אלא הוא לצורך ביאה ובשעת עונה ממש, ומאי איכא לדון בזה, מ"מ לחיבתו דמר וכבוד תורתו, אמרתי להשתעשע עמו בפלפולי אוריתא ולפרום הדברים כשמלה מתוך עומקא דשמעתתא.

ואביו ואמו אביו מזריע הלובן וכו' אמו מזרעת אודם והקב"ה נותן בו הרוח וכו' יע"ש.

ובן כתבו התוס' (נדה יג.) "שהנשים לעולם מזריעות בפנים וכו' אבל אנשים מזריעים בחוץ וכו'". וכע"ז כתב שם בתוס' הרא"ש, ועוד, ע"ש. וכונתם מבואר דזרע האשה הוא האודם שלעולם נשאר בגופה ואינו יוצא לחוץ, שאילו הלובן היוצא ממנה הוא ליחה

הריר והליחות של האשה
אינו זרע כלל

ובתחילה יש להקדים מילתא דפשיטא, דאותו הריר והליחות המתהווה באו"מ בשעת תשמיש ויוצא גם לחוץ אין לו שום ענין לטיפת זרע שלה, כי טיפת זרעה שממנו נוצר העובר בצירוף זרעו של הבעל הוא טיפת אודם, וכמו שאמרו חז"ל (נדה ל"א.) שלשה שותפים באדם הקב"ה

הוא המקפיא ונותן הצורה, וזהו מה שאמר (איוב י' י') 'הלוא כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני'.

ויש לנו לדעת שבעת הנאת המשגל האשה מזרעת זרע מוכן להיות חומר ליצירה, ועם אותו הזרע דבק רירות ולחות מה, אינו זרע ואינו מטמא כלל. ובעת התשמיש, בבוא זרע האשה מעורב בזה הרירות, יש כח דוחה הרירות הנה חוץ למעיין כדי שלא יתערב עם הזרע הראוי, כי הטבע יפעל ביותר נכבד כשלא יהיה לו מונע, לפיכך כשנכנס מזה הרירות בזרע האשה – תלד נקבה, וכשהזרע יהיה מנוקה ממנו – תלד זכר.

ולפיכך, כשהאשה מזרעת תחילה קודם בוא זרע האיש המקפיא, כח הדוחה ידחה זה הרירות ויישאר חומר נקי מוכן לזכר, ובבוא זרע האיש יקפיאנו. אבל בהזריע האיש תחילה, יקפיא זה הרירות יחד עם זרע האשה, ותלד נקבה. עכ"ד הספורנו ז"ל מפי א' מגדולי תלמידיו.

ולפי דבריהם מפורש יוצא שאין ריר וליחה זו אלא הפרש מיין נוקבין היוצא לחוץ מרוב התענוג וכו', ואין לזה שום שייכות לזרעה שנמצאת בפנים והוא הדם, כמא דאמרינן אשה מזרעת אודם, כמבואר לעיל.

וכבר הבאתי במקו"א דברי התשב"ץ בספרו מגן אבות (פ"ג מ"א ד"ה מאין באתה) וז"ל: "וכן מה שאמר טיפה

וריר בעלמא, וקרוב לזה כתב הרמב"ן ריש פ' תזריע עיי"ש, (ועיי' לקמן מש"כ לבאר דברי התוס' עם דברי הרמב"ן).

ולפי זה כל הנידון על זרע לבטלה באשה הוא רק על הדם שבפנים, כשנתחממה עד שנודעזעו איבריה. אבל לחלוחית הלובן והריר היוצאת ממנה אינו זרע כלל, אלא הוא רק סימן שמתחמם הדם, (כפי דברי הגה"ק רבי ברוך מקוסוב זצ"ל הובא במקו"א: "הטביע הקב"ה באשה כשתשתוקק לביאה שתיכף יהיו נובעים בה מ"ן, וכשהוא מרגיש לחלוחית המ"ן אז נודע לו תשוקתה עי' בזה עוד לקמן) וכיון שהדם שהוא הזרע, אינו הולך לאיבור, אלא למקום ששם הדרך תמיד להזריע, ס"ל לרוב ראשונים דאין בזה איסור.

ועי' בספורנו ריש פ' תזריע שכתב: אשה כי תזריע וילדה זכר – כבר אמרו 'אשה מזרעת תחילה יולדת זכר' (גדה ל"א.), וזה כי אמנם זרע האשה והוא הלחות הנפלט ממנה לפעמים בעת החבור לא יכנס ביצירת הזכר כלל, אבל דמה יתפעל ויקפא בזרע האיש, וכאשר יכנס מזרעה הלחותיי בדמה הנקפא יהיה בו ללחות מותריי ויהיה הולד נקבה.

ובהרחבת דבריו הק' כתב תלמידו מפיו (ספר 'אמר הגאון', שם): "אשה כי תזריע וגו'. אמר הגאון, שמה שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ס., גדה לא.) 'אשה מזרעת תחילה – יולדת זכר' וכו', זאת היא הסיבה, לפי שברור לנו שזרע האשה הוא חומר העובר, וזרע האיש

מדם נדה והוא מתעכב כל ימי היותה מעוברת ומדם זה מתברר הטוב שבו ונעשה בשר הולד שהוא אודם שבו, וכן הביא במקדש מלך (וישב דף קצב.) את דברי הגהת המהרח"ו זלה"ה על הזוה"ק (תרומה דף קמד) וז"ל: "דע כי זרע האשה אדום כיון, וזרע האיש לבן כמים, וזהו מזיגת הכוס למבין בשיעורו", ע"כ.

מבל הנזכר נראה ברור שאין באותו הריר הנפלט ממנה בשעת התשמיש שום קשר לזרעה, ואינו אלא ריר ולחלוחית בעלמא הנגרם מרוב תשוקתה וכו'.

אם יש לאודם בפנים משום איסור הזו"ל

ואם תאמר, אה"נ דאין הליחות הזו זרע, ואין בהוצאתה שום סרך איסור כלל, אבל הרי כאשר ממשמש שם והיא מתעוררת ומשתוקקת הרי היא עכ"פ מזרעת בפנים מדמה וזרעה - וכפי שכתבו הראשונים הנ"ל, ולכאור' היא בזה איסור זרע לבטלה, שהרי הדם הוא הזרע כמבואר לעיל.

על זה אשיב לך בתרי אנפי, חדא מהא דמבואר דעת רוב הראשונים דס"ל שאין איסור השחתת זרע בנשים כל עיקר, וכן נקטו רוב גדולי הפוסקים אשר מפיהם אנו חיים שבאשה אין איסור השחתת זרע כלל ואפילו שלא בשעת תשמיש, וכדעת רבינו תם (תוס' נדה יג. ד"ה נשים, יבמות יב: ד"ה שלש, כתובות לט. ד"ה

סרוחה ולא הזכיר גם כן זרע הנקבה שגם היא מזרעת בשעת תשמיש חלק בהולדה שהרבה נשים הן מתעברות ולא הזריעו שאין אותו זרע שפולטת בשעת חימום התשמיש אלא כעין ריר היוצא מרוב התענוג ואם אינן מתענגות אינן מזריעות הריר הנזכר והן מתעברות בכל זאת, אבל העובר הוא נוצר מזרע הזכר והדם המתקבץ כפי הרחם בשעת גמר תשמיש וזהו שאמרו חכמים ז"ל בפרק המפלת האיש מזריע לובן והאשה מזרעת אודם.

ועייין גם בספר הברית (ח"א כתב יושר מאמר י"ז פ"ב): "אכן נודע הדבר באמת שגם האשה מזרעת, כי מקרא מלא דבר הכתוב (ויקרא יב ב) "אשה כי תזריע", והזרע שלה אינו לבן, אבל אדום, כאשר אמרו חז"ל בפרק הנזכר (נדה לא.) אמו מזרעת אודם, ומהות זרעה זאת הוא זכות וזיקוק הדם המתקבץ ברחמה בשעת ביאה, ועל ידי זה מזדעזעים פנימיות אבריה בשעת תשמיש, ולפעמים היא מזרעת תחלה ולפעמים הוא, הכל לפי רוב התאוה, ואמרו חז"ל בפרק הנזכר אשה מזרעת תחלה יולדת זכר איש מזריע תחלה יולדת נקבה".

ובן כתבו המקובלים גם ע"פ סוד, שאין ריר ולחלוחית זו זרע האשה כלל, וכ"כ האר"י הק' (בשער ההקדמות דע"א ע"ב) וז"ל: "להיות טיפת זרע האב לובן וטיפת זרע האם אודם" ע"ש, ובפע"ח (שער ק"ש שעה"מ פי"א) "אודם זה הוא

להזריע, לא שייך בהם איסור השחתת זרע, מה שאין כן האנשים שמזריעין בחוץ ואין דרך להזריע שם. וכן כתב בתוספות הרא"ש (נדה, שם). ובכתבי הארכתי מאוד בענין זה, וכעת אקצר, ועוד חזון למועד בעזרת הא"ל.

ובוונת דברי התוס' שמזריעות בפנים, עולים בקנה אחד עם דברי הרמב"ן^א ריש פ' תזריע, וזה לשונו: "ובמשמעותו אמרו (נדה ל"א): אשה

שלש, ספר הישר חידושים סי' קסו) והרא"ש (בתוספותי, נדה יג.), וכמו שאכתוב להלן דברי הפוסקים.

ובמעמא דמילתא כתב הרמב"ן (נדה שם) שטעמו של רבינו תם הוא משום שנשים אינן מצוות על פריה ורביה (ראה תוס' יבמות יב: ד"ה שלש). אולם בתוספות (נדה שם) הקשו על פירושו ולכך פירשו באופן אחר, וכתבו שמאחר שמזריעות בפנים, ושם הוא הדרך

א. ובעמדינו בדברי הרמב"ן הנה מקום אתי לבאר בדרך גב, בענין היוצא מדברות קדשו שאף שיש לה ביצים כביצי הזכר מ"מ אינו עושה דבר בעובר וכו', ולכא' משמע מדבריו שאין להאשה חלק ביצירת הולד. ואולם ודאי דהוי ידיע ליה להרמב"ן - מה שידוע כיום בעולם הרפואה - די שחלק גדול ביצירת הולד, ושיש לה שחלות שממנה מפרישה האשה ביצה שממנה אפשר הולד להיות נוצר כנודע, וכבר כתב כן הנשר הגדול הרמב"ם בידו החזקה (איסור"ב פ"ה ה"ז): "בין חדר לפרוזדור הוא המקום שיש בו שתי ביצים של אשה והשבילים שבהן מתבשלת שכבת זרע שלה, מקום זה הוא הנקרא עליה".

אלא דעיקר כונת הרמב"ן כאן לפרש דרשת חז"ל שדרשו מהפסוק דאשה כי תזריע אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, [דדבריהם קאי אחלק הזרעה שנעשה בשעת קיום המצוה, דע"ז אמרו דתלוי מי מזריע תחילה, איש מזריע תחילה או אשה מזרעת תחילה. ואילו הביצה שהיא מפרישה מהשחלות אחת לחודש, אינו עושה או מוסיף כלום בשעת תשמיש, ולא יוצדק ע"ז מה שלמדו חז"ל מדיוקא דקרא ד'אשה כי תזריע' דמירי בשעת קיום המצוה].

וע"ז קאמר כי האשה אף על פי שיש לה ביצים כביצי זכר (= והן פועלין פעולתן ביצירת הולד), או שלא יעשה בהם זרע כלל (= שאין הריר באה מהן כלל והריר הוא ודאי רק כמאי בעלמא), או שאין הזרע ההוא נקפא ולא עושה דבר בעובר (= כלומה, ואפילו תימא שאותו לחלוות באה מביצים דידיה, ולדמותו לזרע האיש שבא מביצים שלו, אין הדבר כן, שאין הליחות והזרע הוא נקפא ולא עושה דבר בעובר עצמו).

והדברים עולים בקנה אחד עם מה שכתב התשב"ץ "ולא הזכיר גם כן זרע הנקבה שגם היא מזרעת בשעת תשמיש חלק בהולדה, שהרבה נשים הן מתעברות ולא הזריעו, שאין אותן זרע אלא כעין ריר היוצא מרוב התענוג ואם אינן מתענגות אינן מזריעות והן מתעברות, אבל העובר הוא הנוצר מזרע הזכר והדם המתקבץ בפי הרחם בשעת גמר תשמיש, וזהו שאמרו חכמים ז"ל בפרק המפלת, האיש מזריע לובן והאשה מזרעת אודם" עכ"ל הנצרך לענינו.

לכן פירש הרמב"ן בדת חז"ל: "אבל אמרם מזרעת, על דם הרחם שיתאסף בשעת גמר ביאה באם וכו'". [היינו דם נדות, וכלשון רבינו בחיי (ריש פ' תזריע) "והכוונה בלשון 'מזרעת' על זרע הנקבה שהוא דם הנדות"], וכידוע גם אצל הרופאים כהיום שהולד ניזון ושתכלל ונתגדל מדם זו

ומלובן האיש, ולשניהם יקראו זרע. ולכך אמרו (שם): שלשה שותפין יש בו באדם, איש מזריע לובן שממנו גידים ועצמות ולובן שבעין, אשה מזרעת אודם שממנו עור ובשר ודם ושער ושחור שבעין. וגם דעת הרופאים ביצירה כך היא, (ועי' לעיל מה שהבאתי בשם התשב"ץ והספורנו וספר הברית שכתבו כן).

כי תזריע אשה מזרעת תחילה יולדת זכר. ואין כונתם שיעשה הולד מזרע האשה, כי האשה אף על פי שיש לה ביצים כביצי זכר, או שלא יעשה בהם זרע כלל, או שאין הזרע ההוא נקפא ולא עושה דבר בעובר. אבל אמרם מזרעת על דם הרחם שיתאסף בשעת גמר ביאה באם ומתאחז בזרע הזכר, כי לדעתם הולד נוצר מדם הנקבה

של האם, וכשמזרעת כן תחילה הר"ז גורם שתלד זכר כמו שפירשו בזה הראשונים, עי' ברבינו בחיי, וכמש"כ הרמב"ן במקו"א (אגה"ק פ"ו, הובא לעיל במילואו בס"א) דזה הגורם שתלד פקח וצדיק, עי' שנתחמם הדם ע"י הנאתה בשעת ביאה (שזה הכונה 'מזרעת תחילה') ונזדכך הרבה עי"ז, ועכשיו שהוולד נוצר וניזון ונתגדל מדם זה הרי זה דם נקי וזכור ראוי להוליד מזה צדיק וחכם וקדוש ע"ש בדבה"ק.

ולא אמנע מלהזכיר מה ששמעתי פעם מרב גדול וזקן שפירש כוונה נפלאה בדברי חז"ל הקדושים 'אשה מזרעת תחילה יולדת זכר', והוא ע"פ מה שידוע בשם רופאים מומחים מנפלאות הבריאה, דע"פ הטבע בכל טיפת זרע ישנם מליוני זרעוני חיים של זכרים ונקבות, (עי' ספר הברית ח"א מאמר ט"ז פ"ג, שהם נראים ע"י כלי המיקרוסקופ בתוך תחלוחית הזרע כמו בעלי חיים גמורים ששטים אנה ואנה ע"ש) והם שטים עד לביצית האשה שיצא מן השחלה וממתנת למעלה ברחם להתחברות זרע של הזכר עמה, ורק אחד מהם [אותו שכוונו גדול ביותר] מגיע בד"כ עד לביצית האשה וחודר בתוכה ומתאחד עמה ממש, (גם זה מרומז בגמרא נדה לא. "מלמד שלא נוצר אדם מן כל הטפה אלא מן הברור שבה") ואמדו הרופאים דזרעוני זכרים הן באמת פי כמה מן הנקיבות, ולכן היה בדין שיוולד זכרים הרבה יותר מהנקיבות, אבל עשה הקב"ה דבאו"מ של האשה מבפנים יש איזה עסי"ד (חמוצה) שמפסיד הרבה מן הזרעונים, ולא נשאר אלא מעט הנצרך ליצירת הולד. והנה ע"פ הטבע זרעוני הזכרים הם יותר חלושות מהנקבות לענין זה, ורובן נהרגין ע"י המיץ החריף הזה, ונשאר הנקבות הרוב, ויש יותר סיכויים לנקבות להגיע להביצה מלזכרים.

זה לעומת זה עשה אלקים דבשעת תשמיש בשעה שהיא נהנית וכו' יוצא ממנה ריר וליחות (שקורין הרופאים בזמינו אלקעהלי"ן), ובכח הריר והליחה היא להחליש את העסי"ד הנ"ל, ואז יכולים גם זרעוני הזכרים לשרוד ולהגיע לכדי זריעה ויצירת הולד. וכיון שזרעוני זכרים הן באמת פי כמה מן הנקיבות כנ"ל, נמצא דעם זה יש הרבה יותר סיכויים שתלד זכר. וליכא מידי דלא רמיזא באוריתא, כי ע"י שאשה כי תזריע והיא מזרעת תחילה הרי הליחות מחליש כח החומץ והעסי"ד, ועל ידי זה וילדה זכר, שרבים זרעוני הזכרים על הנקיבות, וברוב יולד זכר, עד כאן תוכן דברי אותו חכם וצדיק, והוא ענין נפלא מסודות הבריאה שטבע השי"ת בעולמו. [מלבד מה שכתבו הראשונים הנ"ל שגורם לילדים חכמים ופקחים וצדיקים וקדושים, ונתנו טעם לדבר דהדם שממנו נוצר הולד נתחמם ונזדכך ע"ש].

דשמואל הוא משום דלא לילפן גופא נוכראה, נמצא אין כאן איסור השחתת זרע. וכן מוכח בגמרא ביבמות (עו). דקאמר אבל אשה פריצותא בעלמא ע"ש. והרמב"ם ז"ל לא איירי אלא בדין דנקט בתורת כהנים, שהם עושים כמעשה ארץ מצרים, דהיינו שעושים כן בקביעות ותמידות דדמי למעשה ארץ מצרים, ומשום חוקות ארץ מצרים הוא דאסור, ולא משום השחתת זרע, וכן דעת מרן מורנו רבי יוסף קארו ז"ל בשולחן ערוך (אה"ע סי' ט). וזה מוכרח, שכן מבואר הטעם בדבריהם, ולא אמרו משום השחתת זרע לבטלה אשר מבואר איסורו ברמב"ם שם בפרק הנוצר הלכה ט' ובשולחן ערוך, אם כן מוכח מכל הנוצר דאין בהטלת זרע האשה לחוץ איסור השחתה, דאין איסור זה רק בזרע האיש, והכי נמי מסתברא, דיש לחלק בזה בין איש לאשה".

"ובן מוכח נמי עוד מדברי הרמב"ם שם (הל' ט), אשתו של אדם מותרת לו, לפיכך כל מה שהאדם רוצה לעשות באשתו עושה, בועל בכל עת שירצה ומנשק בכל אבר ואבר שירצה, ובלבד שלא יוציא ש"ז לבטלה וכו', נמצא דלא קפדינן אלא על ש"ז דידיה, ולא על דידיה, דהא כפי הטבע הוא שגם האשה לפעמים מטלת זרע שלה על ידי געגועין של חיבוק ונישוק שיעשה לה בעלה וכו', ואם כן אמאי לא אמר הרמב"ם ובלבד שלא יוציאו ש"ז לבטלה דהוה קאי אתרווייהו, אלא

הרי מבואר שמה שאמרו חז"ל באשה שמזרעת תחילה אין זה זרע ממש, אלא הוא דם הרחם שמתאסף שם מחמת הנאתה בשעת גמר ביאה וזה נקרא זרע האשה, וזה מש"כ התוס' דלעולם מזריעות בפנים היינו שמתאסף הדם שם, ולפי"ז יל"פ הכי ביאור מחלוקת הראשונים דדעת המתירים ס"ל דאין לאשה זרע כלל והוא רק דם שמתאסף מתוך חמדה ותשוקה וכו' נמצא שאין כאן דבר שיוצא החוצה ונאבד או נשחת (כמו באיש), רק הדם נאסף ונתפזר אבל נשאר בפנים תמיד. ודעת האוסרים ס"ל דמ"מ עצם החימוד ואיסוף הדם הוא בכלל התעוררות שאינו לצורך והוי התעוררות וחימום הגוף ואיסוף הדם לבטלה, ואסור כדי שתהא תשוקה זו שמורה רק לצורך מצוה עם בעלה.

דעת הפוסקים להלכה

ולענין הלכה, עי' מש"כ החיד"א בספרו ברכי יוסף (יו"ד סי' שלה סק"ה). שאין שום איסור על השחתת זרעה. וכן כתב להלכה הבן איש חי (תורה לשמה, סי' תקד) שאין איסור כלל בהזד"ל דידיהו, וז"ל: הרמב"ם ז"ל בהלכות איסורי ביאה (פכ"א ה"ח) פסק, נשים המסוללות זו בזו אסור, וממעשה ארץ מצרים הוא וכו'. ומוכח מגמרא דשבת (סה). דלית בזה איסורא דהשחתה, דהא משני בגמרא טעמא

אין לחוש לזה בעת תשמיש, ואדרבה ראוי שתוריע תחילה

ברם, אף שלענין הלכה אין לחוש לדעת המחמירים וכנ"ל - מ"מ נוסף בה מילתא בטעמא אף לפי שיטתם, כי נראה ברור שגם לדברי האוסרים הנ"ל - דס"ל שהאשה מצוה אהוזה"ל דידה, אולם ברירא ויציבא מילתא שכל הנידון בראשונים ובפוסקים אי מצוה האשה על הוזה"ל - הני מילי שלא בזמן קיום עונתה, שכן זה הוא הנידון בגמרא שם באשה שמרבה בבדיקות אם שייך בה איסור השחתת זרע, וכן הנידון בפוסקים שהעלו להיתר הוא כשאינה בהכנה לתשמיש (וכגון לשמש איש אחר חולה וכיוצ"ב) בזה הוא דהוצרכו לדון ומסקי דאין איסור ז"ל באשה, אבל בזמן קיום עונתה לא מצינו מי שידון בזה כלל.

כי כשעושה כן בשעת קיום מצות עונה, פשיטא דאין כאן איסור כלל, שהרי זהו אורח כנשים וזהו סדרו של עולם שמזריעות תחילה ע"י חו"ג ופיוס וכו', ובזה כו"ע מודי דלא רק שאין בזה סרך איסור, אלא מצוה רבתא היא, שחזו"ל עוררו את הבעל שתהא האשה מזרעת תחילה ובשכר זאת יזכו שילוד להן בנים זכרים וגדולי תורה.

הכי אותן הראשונים דס"ל שהאשה מצוה אהוצאת ז"ל, חלקו אמ"ש חזו"ל שתהא האשה מזרעת תחילה וכו', הכי לא ס"ל בחיוב דפיוס וריצוי,

וראי אין דין השחתת זרע לבטלה נוהג באשה, אלא רק באיש". וע"ע להלן מש"כ בהמשך דבריו עפ"י קבלה.

ובך פסק בשו"ת אגרות משה (אה"ע ח"א סי' סט) דליכא איסור הוצאת זרע באשה, ולכן אין לאשה איסור בהסתכלות ובראיית בעלי חיים נזקקין, שכל אלו דרשינן בגמרא מו"ונשמרת מכל דבר רע" כדי שלא יבא להוצאת זרע לבטלה, וזה לא שייך בנשים, ולכן היו הנשים מותרות להסתכל ברבי יוחנן כשעלו מן הטבילה וכו', עיי"ש ואכמה"ל.

וכן הוא סתימת מרן המחבר בשו"ע סי' קפ"ד ס"י: "הרוצה לצאת לדרך צריך לפקוד אשתו אפילו סמוך לוסתה". וברמ"א שם הוסיף: "וכבר נתבאר דכל מיני קורבה ואהבה שרי, מלבד תשמיש", והרי התם מיירי במשתוקקת לבעלה כדאיתא בגמ' (יבמות סב:): "ואל אישך תשוקתך מלמד שהאשה משתוקקת על בעלה בשעה שהוא יוצא לדרך", ואעפ"כ לא אישתמיט לאף אחד לאסור עליו דברי ריצוי וקריבות דלמא יוציא היא ז"ל, ואדרבה חייב לפוקדה בזה בשעה שיוצא לדרך (וע"ש מ"ש הש"ך והתה"ש וש"פ דאין לו להחמיר בזה אלא יעשה כן), אלא וודאי דקי"ל כר"ת דאין איסור בהוזה"ל בנשים. (מיהו לעצם הדבר כבר כתבו כמה מפוסקי דורנו להחמיר לעשות כן מצד חששא דז"ל דהבעל, אבל עכ"פ גם הם לא דיברו אלא משום חשש הוזה"ל דידיה ולא משום ז"ל דידה)

מרוכב חימוד ותזריע היא תחילה קודם שיגמור האיש ביאתו ויזריע גם הוא אחריה" וכו', ע"כ.

גם כבר הבאתי פירוש החתם סופר לגמרא (גדה לא.) "ויהיו בני אולם" וגו', שהיו כובשים יצרם שלא להוציא זרע לבטלה ח"ו בעת שמשהים עצמם על הבטן כדי שיזריעו המה תחילה. ומבואר שהיה זה בהכנה שקודם תשמיש, בשעה שיש לחוש להוצאת ז"ל מן הבעל, ומכל מקום לא הזהירו על הוצאת ז"ל של האשה. וע"ע להגאון יעב"ץ במור וקציעה (שם) שכתב ג"כ: "דמ"ש דמשהה על הבטן מילתא אחריתא היא דמיירי קודם תשמיש" ע"ש.

קרי לפי דבריהם הק' דהזרעת האשה מיירי גם קודם ביאה, ואין לחוש לז"ל כלל שהרי זהו דרך ביאה וחיוב עונה. וכע"ז העלה ג"כ בספר טהרת התורה להגה"צ רבי סענדר ערלאנגער זצ"ל: "אבל כשהיא עם בעלה ובא עליה לבסוף אחרי שחמדה אותו אין בזה השחתת זרע, אלא יש בזה ענין הקדמת הזרעת האשה לפני האיש ומתאחדים יחד וזה דרך ביאה, ולכן אין איסור במשמוש וכיו"ב וכו' אם יבעול אותה אח"כ".

מעתי הדברים נהירים ובהירים, שכל מחלוקת הראשונים אי איכא איסור על השחת זרע דידיהו לבטלה, מיירי רק כשהיא לבטלה, אבל לא כאשר נמצאת ביחד עם בעלה בשעת

ובחיובא דחור"נ, אע"פ שע"ז תהא מזרעת תחילה. אלא וודאי כדאמרן דגם הני אשלי רברבי מודים שבנידון דידן אין איסור השחתה, משום שזה חלק ממצות עונה, ואדרבה אשה כי תזריע תחילה וילדה זכר.

ולהדיא כתב רש"י ז"ל (שבת קמ:): דהאמוראים עשו כן לפני תשמיש. והרי רש"י עצמו ס"ל דישי איסור זרע לבטלה גם באשה (עי' תוס' הרא"ש גדה יג.), ועם כל זה סבר שבשעת מצוה מישרי שרי.

וסברא פשוטה הוא דבאיש כיון שזרעה יוצא לחוץ כמוש"כ התוס', צריך ליזהר מאוד שיהא מזריע רק בפנים ואם לאו הרי ח"ו הזרע יוצא ונשחת ואיסורא רבה קעביד, משא"כ אצלה דמזרעת בפנים מדמה ונשאר שמה ואינו הולך לבטלה, אלא אדרבה הולך למקום הרחם וממנו נוצר הולד, ומה שנתעוררה לפני ביאה הרי נכלל במה שאמרו "בשכר שמשתיין עצמן על הבטן שתזריע האשה תחילה", ובזה כו"ע מודו דליכא שום נידון של איסור השחתת זרעה לבטלה.

ובבר הבאתי במקור"א לשון רבנו יהונתן מלוניל (שבועות, ריש פ"ב) שמפרש דכונת חז"ל להשהות עצמם על הבטן, היינו לפני הבעילה, וז"ל: "ובשכר שמשתיין עצמם על הבטן כלומר קודם שיבעלו כדי שתתלבש האשה מאהבתו ותתלבש לבעילתו וכשיתחיל הוא לבעול, כבר נתחממה

דמתהפכאן לזמנין גוברין לזמנין נשין, ואלין אזלין ושטאן בעלמא באורא, וחייכאן בכני נשא בגו חלמא, ואתחזון לון לגוברין כנשין שפירן בחזו דחלמא, ונטלי תיאובתא דבר נש. אוף הכי לנשין אתחזון כגוברין, ואלין אקרון רעה ונגע, כמה דאת אמר (תהלים צ"א, י) לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהליך, עכלה"ק.

המדקרק בדברי האריז"ל ובמקור דבריו בזוה"ק יווכח מיד שיש שינוי והבדל גדול בין פגם האנשים לפגם דנשים, דבאנשים כתב האריז"ל לשון הוצאת זרע ממש, ובאשה לא כתב אלא: "כך האשה בוראה מזיקין בלא איש", ולא כתב שהיא מוציאה זרעה וכדו', וכן בפע"ח שם, וכן במקור דבריו הק' בזוה"ק ישנו הבדל ברור בין המזיקין דמתחזון לגוברין בגו חלמא "ונטלי תיאובתא דבר נש", לבין בנשים דסתם לן תנא קדישא ולא כתב כן כלל.

ובן הוכיח הבן איש חי בתוך דבריו: "מיהו ודאי גם לדברי רבינו האריז"ל אין בזה פגם בקדושה כמו שיש בשל איש, והראיה שלא אמר רבינו זלה"ה תיקון של זה לנשים בתעניות וכיוצא, כאשר נתן תיקון לאנשים לאיסור קרי ושז"ל" (שו"ת תורה לשמה, הובא לקמן במילואו ע"ש) והיינו שבאיש יש איסור ממש ופגם גדול ר"ל, ובאשה אין הדבר כמו שיש בשל איש.

תשמיש, דאז אדרבה מעליותא היא בכך שתזריע היא תחילה, כמבואר כ"ז בסברא ישרה ובראיות ברורות. וכל זה אף לדעת הראשונים המחמירים, מיהו כבר נתבאר לעיל סתימת השו"ע ושאר הפוסקים שאין איסור ז"ל כלל לאשה, ולדבריהם לא צריכי לסברא זו דפשיטא דמותרת גם בלא"ה.

דעת מרן האריז"ל בענין זה

הנה אחרי שנתבאר עד כה שאין שום איסור להלכה ולמעשה כלל, ואין שום פגם של ז"ל בכגון דא, ואדרבה כך הוא דרך ביאה, וכך שבחו חז"ל שתזריע היא תחילה. עתה נחזה דברי אלקים חיים העולה מתוך דברי האריז"ל ושיטתו הק' בסוגיא זו ע"פ סוד.

הנה כתב מוהר"ח וויטאל ז"ל בשער הכוונות (דרושי הלילה, דרוש ז'), וזל"ק: "ודע כי כמו שיוצאין מזיקין אלו מן האדם המוציא שז"ל בלא אשה, כך האשה בוראה מזיקין בלא איש" וכעיי"ז בפרי עץ חיים (שער קרי"ש שעה"מ פ"ה) "והנה כמו שיוצא מן האדם מזיקין אלו בלא אשה, כך אשה בוראת מזיקין אלו בלא איש".

ומקור מחצב דברי קדשו של האריז"ל הם מהזוה"ק (כ"כ בכף החיים סי' רל"ט), וזה לשון קדשו (בפ' פקודי, דף רסד): "מהיכלא דא נפקין תרין רוחין,

שם לפי שיטת הסוברים דאין נשים מצוות על השחתת זרען, מ"מ כתב הרמב"ן דאסור לאשה להרבות בבדיקה ולמשמש שם משום דמגרן יצר הרע בנפשיהו.

ועי' חידושי הרמב"ן שכתב בעצמו כדברים הללו בתוס' ביאור, וזה לשונו: "אפשר לפרש דמשום משובחת קאמר שאלו היו בנות הרגשה אע"פ שאינן מצוות כאנשים ולא דינן ליקצץ מ"מ לא היתה יד המרבה לכדוק יותר מדאי משובחת לפי שהיא משחיתה ואין שבח בהשחתה אפילו לנשים, ועוד דהא מביאה עצמה לידי הרהור ואלו היתה בת הרגשה בת נדוי היא כדלקמן ולפיכך הוצרכו בגמ' לפרש דלאו בנות הרגשה נינהו", עכ"ל הרמב"ן.

ומש"כ הרמב"ן "ואלו היתה בת הרגשה בת נדוי היא כדלקמן" כוונתו למש"כ הגמ' המקשה עצמו לדעת יהא בנדוי דקמגרה יצה"ר בנפשיה ע"ש, והיינו שמדמה הרמב"ן את תשוקת האשה ותאוותה לקישוי האיש (וכמו שכבר הבאתי לשונו של הגאון בעל מעשי טובי' זצ"ל: באופן שיקרה לה הקשוי כקשוי גיד הזכר ממש וכו').

הן הן הדברים שנתבארו לעיל מדברי זוה"ק והאריז"ל ע"פ תורת הסוד דאף שבאשה אין איסור דהשחתת זרע דידה, מ"מ עדיין יש לחוש לפגם דהרהור רע ותיאבותא לדבר עבירה, דמגרן יצר הרע בנפשיהו. נמצא דאף שלפי פסק השו"ע והפוסקים אין לחוש

אלא וודאי משמע מדבריהם דבאשה ליכא פגם של הוצאת זרע ממש, וכמו שכתבו הראשונים הנ"ל כיון דמזרעת בפנים ואין כאן זרע היוצא לחוץ ונשחת - וכאשר נתבאר לעיל בארוכה, רק מ"מ לפי דעת הזוה"ק והאריז"ל יש כאן הרהור רעה ומחשבה רעה, שנתעורר תשוקתה ותאוותה ונתחמם גופה לגוברין נכראין, ומזה נבראים המזיקים באשה ח"ו, (ותיקונם ע"י קרי"ש שעה"מ כמבואר שם).

היוצא לנו מדבריהם הק' דאף דכנשים אין כאן איסורא ממש דהשחתת זרע, מ"מ יש כאן פגם כאשר מתרגשת ומתחממת ומשתוקקת לאיסור עד שנתחמם גופה לבטלה, ואע"פ שמזרעת בפנים ואין כאן הוצאת זרע, מ"מ יש כאן איסור הרהור ותיאבותא לדבר עבירה חלילה, וכל הפגם הוא בתיאבותא שלהן שהוא ההתרגשות והתשוקה לבטלה, ולא בעצם הוצאת ש"ז.

שיטת הרמב"ן

והדברים תואמים להפליא למש"כ הראשונים בשם הרמב"ן: "ועוד, אילו היו בנות הרגשה, ודאי אסורות הן לרבות בבדיקה משום דמגרן יצר הרע בנפשיהו". (לשון הרשב"א נדה י"ג, וכ"כ הריטב"א שם; חידושי ר"ן נדה שם, וכע"ז במאירי שם). כלומר אע"פ דקיימי

בנשואה כיון דלא מיפקדא אהשחתה וגם ההרהור אינו אלא שמתאוה לבעלה לא ידעתי מה איסור גירוי יצה"ר שייך לכאן".

ובל שכן בשעת תשמיש ממש, כפי שמצדד הבן איש חי בביאור דברי האריז"ל: "גם עוד יש לומר, שגם בבריאת המזיקין דקאמר רבינו זלה"ה היינו דוקא אם תעשה האשה השחתת זרעה על ידי הרהורים רעים, או על ידי חיכוך בפועל כמו הך דנשים המסוללות, היא מתכוונת להטיל זרעה, דאז בזה מתערב פלוני ושולט שם, מה שאין כן בנידון השאלה, דהיה זה על ידי חבוקין וגעגועין של בעלה שהוא בהיתה, וכו' אין כאן תערובת פלוני ולא יברא מזה מזיקין גם לדברי רבינו האר"י ז"ל". וע"ע לקמן העתק לשון הבא"ח במילואו, ובירור בדבריו בס"ד.

מגדולי המקובלים

שוב מצאתי לאחד מגדולי המקובלים בזמנינו הגאון רבי יעקב (משה) הלל שליט"א² ר"י אהבת שלום, שכתב קרוב לדברינו בביאור דברי האריז"ל והזוה"ק, ונעתיק פה מקצת דבריו הברורים:

באשה להשח"ז דידהו כלל, והפוסקים דלעיל לא חששו להלכה גם לדברי הרמב"ן, מ"מ עדיין יש מקום לחוש לפגם דתיאבותא לבטלה ע"פ הסוד.

בשעת מצות עונה אין בזה שום פגם לכו"ע

ברם, פשיטא דלפי"ז הני מילי כשהיא מגרה יצר הרע בנפשה ומעורר חשקה להרהר בדבר עבירה ואיסור, אבל אם חשקה ותאוותה הוא לבעלה, בוודאי שאפילו לדעת האריז"ל והזוה"ק אין כאן שום פגם כלל, שהרי כתבו דרוחין דאקרון נגע מתהפכאן לגוברין וחייכאן וכו', ולא מיירי מהיכא שחשקה לבעלה. (ואדרבה משמע בס' החינוך (מצוה קפ"ח) שכן ראוי להן לעשות, וכמוש"כ: "שגם להן אסור להרהר אחר האנשים זולתי בבעליהן, שעליהם ראוי להן להמשיך כל חשקן וחפצן, וכן יעשו בנות ישראל הכשרות").

דברי החתם סופר

שוב מצאתי שכן כתב להדיא גאון ישראל וקדושו מרן החתם סופר זי"ע בחידושו למס' נדה (יג.), וזה לשונו: "כ' רשב"א בשם רמב"ן דלר"ת נמי דליתנייהו בהשחתת זרע מ"מ בנות איסור הרגשה נינהו משום דמגרה יצה"ר אנפשה. ואולי לא אמרה הרמב"ן אלא בפנוי' (שמרבה בבדיקות) אבל

ב. בגליון אליבא דהלכתא (גליון מ אדר תש"ע עמוד יג).

וצורה רוחנית דרך חוט השדרה אל הגיד, בסוד אין קישוי אלא לדעת, אף על פי שהעמיד האדם את עצמו מלהוציא טיפת הזרע החומרית ממש, מכל מקום רוחניות הטיפה שכבר נעקרה ממקומה יוצאת לחוץ דרך צפרני הידים והרגלים ויש בזה מעט רושם פגם, כי רוחניות הטיפה יש בה קצת חלק מהנפש העתידה להולד ממנה. והרי לנו מדברי האריז"ל, ששייך ענין שז"ל אפילו בעקירת טיפת הזרע משורשה שבמוח, ופגם זה שייך גם באשה כשנעקרת הטיפה הרוחנית שלה בהתרגשותה וכו'.

אולם לא שייך אצלה שז"ל בכי האי גוונא שכל כוונתה לזווג עם בעלה כנזכר, ומסתמא דכן הוא באיש, שאם בשעת תשמיש נעקרה הטיפה משורשה ושוב לא סיים ביאתו, או שבהכנה אל הזיווג נעקרה הטיפה, אלא שעיקר עצמות הטיפה נשארה בפנים ורק רוחניות הטיפה יצאה לחוץ דרך צפרני ידיו ורגליו, אין בזה איסור שז"ל, ורק כאשר ענין זה נעשה בהיות האיש לבדו, אז יש חשש פגם.

ואם כן יש לומר בנידון דידן, שרוחניות הטיפה של האשה אינה יוצאת לחוץ, אלא אדרכא מתלבשת בטיפה הגשמית שלה, שהיא טיפת אודם שלה, ובגמר הביאה מתערבים זרע האיש וזרע האשה כתקנם, אין כאן שז"ל לבטלה כלל.

"ונראה לענ"ד בס"ד, דמדוקדק היטב בדברי האר"י ז"ל והזוה"ק שלא שייך איסור זה כלל בכגון הנדון דידן שהוא בהיות האיש ביחד עם אשתו, שכן כתב שם בשער הכוונות: כמו שיוצאים מזיקין אלו מן האדם המוציא שז"ל להיותו "בלא אשה" כך האשה בוראה מזיקין "בלא איש", ע"כ. דמבואר דאיירי באופן שעל ידי הרהורים רעים או מעשים רעים בהקיץ או בחלום מתחממים ומוציאין שז"ל בהיותן לבדן, האיש בלא אשה והאשה בלא איש, וכן מבואר מלשון הזוה"ק גם כן, שכתב וחיכאן בבני נשא בגו חלמא ואתחזון לון וכו', כנזכר למעלה, והיינו דבהיות האשה לבדה בלא בעלה המזדווג עמה, אזי סיבת התעוררותה והתרגשותה עד שמזדעזעין אבריה היא מחמת הקליפות הנזכרות, הנקראות נגעי בני אדם, דאזדמנת לה במקום בעלה להחטיאה רח"ל הן בהקיץ והן בחלום".

ועיין שם שדן דלכאורה מה שייך בכלל לרון בענין זרע לבטלה בדם האשה שכן אינו יוצא לחוץ, ואין בו הילוך לאיבוד ולבטלה כשנתעוררה והיא לבדה.

וכתב לבאר "על פי העולה מדברי האר"י הק' (עץ חיים שער הנקודים פ"ג בכיור סוד הפסוק ויפוזו זרועי ידיו), גבי איש, דאף כשאין הטיפה יוצאת ממש לבטלה, מכל מקום שייך עכ"פ מעט רושם פגם של שז"ל היכא שנתעורר המוח להמשיך הטיפה הכוללת חומר

מסקנא דמילתא

נמצא לפי דעת הזוה"ק והאריז"ל (ודברי הראשונים הנ"ל), דכל חשש גירוי היצר אינו אלא לדבר עבירה, וכלשון דברי האריז"ל "בלא איש", אבל בהיותה תחת בעלה וכל מחשבותה וחפצה עליו - אף גירוי היצר אין כאן כלל, וכמ"ש החתם סופר, וכל שכן בשעת תשמיש ממש שאין כאן שום איסור ואף אין כאן שום סרך פגם כלל וכלל, אלא אדרבה "כן יעשו בנות ישראל הכשרות".

דעת הבן איש חי

אמנם בשו"ת רב פעלים (ח"א, סוד ישרים בסו"ס ט) להגאון בן איש חי זצ"ל סלל לו נתיב לעצמו בסוגיא זו, פליאה דעת ממני נשגבה לא אוכל לה, ותחילה אביא דבריו הק' כלשונם, ואח"כ נדון קצת בהם.

וזו לשונו: "בענין ק"ש שעל המטה, זה פשוט שגם הנשים חייבין בה, ושייכים ג"כ בתיקון וכו', כי כמו שיוצאין המזיקין אלו מן האדם וכו', ענין זה ימצא בנשים, כי לפעמים יעבור בלב האשה תאוה גדולה ומזרעת מאליה בלא בעילת איש, גם ימצא לפעמים בהיותה עם בעלה ועושיין געגועין קודם תשמיש זה עם זה, ואז מזרעת מאליה קודם שיקרב בעלה לשמש עמה", עכ"ל

דביון דעיקר הקפידה באשה לענין איסור הוצאת זרעה לבטלה הוא כנ"ל, מחמת התעוררות המוח שלה להוציא רוחניות הטיפה, שהוא ענין ראשית המשכת הארת הנפש, שדבר זה הוא בעת ובעונת התרגשות והפרשת אותו ריר היוצא ממנה משום תענוג וכנ"ל, ועל זה אמרו בנדה (לא.) אשה מזרעת תחילה, שמתרגשת כנ"ל ומוציאה אותו ריה, יולדת זכר, וכל שנעקרת רוחניות הטיפה ממוחה בעת תשמיש, ואפילו בעת ההכנות לתשמיש, שאז כל כוונתה ומחשבתה על בעלה ואינה מכוונת לעבירה, בודאי שאין בזה שום חשש כלל, ושפיר אקרי ונגע לא יקרב באהליך וכו'.

ומה גם שאחר כך בא עליה בעלה ביאה גמורה, וכל ההכנות היו לתכלית הביאה, וכולה כשעה אחת ומעשה אחד נחשבים, שהרי גם ההכנה לזווג היא מצוה ובכלל מצות עונה, וכמו שאמרו חז"ל שצריך לפייסנה (עירובין ק: טור ושו"ע אה"ע סי' כה ס"ב), ומה בכך אם הרגישה הנאה והתרגשות הנזכרת מחמת עצם הביאה, או קודם לכן מחמת ההכנות אל הביאה, מאחר שהכל נכלל במעשה אחד לקיום מצות עונה ביחד עם בעלה כנזכר. ואפשר דיתר על כן, שגם לענין סגולת הדבר תועיל הקדמת הזרעת האשה כנ"ל לזכות לבנים זכרים, וכמ"ש (ויקרא יב ב) אשה כי תזריע וילדה זכר, ודרשו חז"ל (ברכות ס.) אשה מזרעת תחילה יולדת זכר", ע"כ.

ומתחבקים זה עם זה בקירוב בשו, ומעשה געגועין גרם לה שפלטה זרע שלה לחוץ, שהזריעה היא קודם ששמש עמה בהכנסת האבר, ובא לשאול אם יש איסור השחתת זרע באשה, ואם עבר האיש איסור בגרמתו זאת או לאו, יורנו ושכמ"ה."

ולאחר שהעלה דמצד הלכה ליכא שום איסור הוצד"ל באשה

- וכמו שהעתקנו דבריו לעיל, כתב אח"כ לדון מצד דברי האר"י ז"ל, וז"ל: "מיהו מצינו לרבינו האר"י זצ"ל בשער הכוונות (כ"י בדרושי הלילה דרוש ז) וז"ל: ודע, כי כמו שיוצאין המזיקין אלו מן האדם המוציא שז"ל להיותו בלא אשה, כך האשה בוראה מזיקין [כשהיא] בלא איש וכו'". מיהו ודאי גם לדברי רבינו האר"י ז"ל אין בזה פגם בקדושה כמו שיש בשל איש, והראיה שלא אמר רבינו זלה"ה תיקון של זה לנשים בתעניות וכיוצא, כאשר נתן תיקון לנשים לאיסור קרי ושז"ל, כי אע"פ שאמר שיברא מזה מזיקין, עכ"ז אינו מגיע פגם בקדושה, ותיקון הנזק של בריאת המזיקין הנעשה מזה הוא יהיה ע"י קריאת שמע שעל המטה שאז מתים מזיקים אלו, וכמ"ש רבינו שם, וזה ברור שלא יהיה מזה פגם."

"גם עוד יש לומר, שגם בבריאת המזיקין דקאמר רבינו זלה"ה היינו דוקא אם תעשה האשה השחתת זרעה על ידי הרהורים רעים, או על ידי חיכוך בפועל כמו הך דנשים המסוללות, דהיא

שם. וכע"ז כתב בספרו בן יהוידע (נדה יג.), עיי"ש.

מבואר שם בדברי הבא"ח דגם בהיותה עם בעלה [אף דאמנם אין בזה שום פגם בקדושה וכמ"ש להלן], מ"מ מישך שייכי בריאת המזיקים, שלכן גם הנשים צריכין לקרוא קריאת שמע שעה"מ להמיתם ולהכריתם על ידי זה.

דברי תורה עניים במקו"א ועשירים במקו"א, דהנה עיין בשו"ת תורה לשמה (סי' תקד) דשם מבואר בדבריו דס"ל דליחות ורירות היוצא ממנה היא היא זרע האשה, והוא שיטה יחידאה בזה, וכמו שביררנו לעיל דעת הראשונים והאחרונים והמקובלים בזה. וכן מצאתי שתמה עליו בספר הנפלא טהרת התורה להגאון רבי סענדר ערלאנגער זצ"ל: "ופליאה בעיני וכו' דנקט שם דשייך יציאת זרע האשה לחוץ, וכפי הנראה לפ"ד שזה הלחלוחית הבא מתשוקתה בשעת הביאה ולזה הוא קורא זרע האשה וא"כ זה נגד דברי התוס' והרא"ש שכתבו דנשים מזריעות מבפנים ולא מבחוץ" וכו'.

ובאמת דהבן איש חי עצמו חזר מזה, והוא בשו"ת תורה לשמה הנ"ל שהאריך בנידון דידן, ואעתיק לך מקצת לשונו הזהב, וזה לשונו: "שאלה. אחד שבא להזדווג עם אשתו בליל שבת, והואיל והיה הנר עדיין דולק ורוצה להזדווג עמה אחר כיבוי הנר, והיא שוכבת בצידו על המטה

שחזר שם מדבריו במקומות אחרים והוא העיקר, ועוד שבשו"ת תורה לשמה הורה כך להלכה ולמעשה משא"כ התם. והוא גם פשטות דברי האר"י והזהר וכן עולה גם מדברי החת"ס הנ"ל.

ובעי"ז ראיתי להגאון המקובל רבי יעקב משה הלל שליט"א^א שידידו רב לו בתורת הבן איש חי זצ"ל, שכתב וז"ל: "ולענ"ד נראה שיש לסמוך בזה יותר על מה שכתב בספרו שו"ת תורה לשמה, כיון שכתב שם בבירור הענין באריכות, וצידד ופילפל בדבר יותר, ואילו שם בשו"ת רב פעלים כתב בלי שקלא וטריא". (שוב הראוני א' מידידי בספר יסודות הבית וקדושתו שכתב: "ואני קבלתי מצאצאי הבן איש חי שבמקום שסתור עצמו בין מש"כ בבן יהודע למש"כ בשו"ת תורה לשמה, אנו קובעים ההלכה כפי מש"כ בתורה לשמה")

ובל שכן לפי המתבאר דאין באותו ריר ולחלוחית משום זרע האשה כלל וכנ"ל, וגם אחרי שביארנו לפי הזוה"ק והאר"י להדיא דזה רק כשנתעוררה בלא איש, א"כ כשהיא עם בעלה אין כאן שום בית מיחוש כלל, וכפי שהעלינו לעיל בדעת כל הפוסקים.

דעת הפוסקים וגדולי רבותינו בזה

תבנא לדינא היוצא לנו מכל זה, דסתימת השו"ע וגדולי הפוסקים היא דאין איסור לנשים כלל

מתכוונת להטיל זרעה, דאז בזה מתערב פלוני ושולט שם, מה שאין כן בנידון השאלה, דהיה זה על ידי חבוקין וגעגועין של בעלה שהוא בהיתר, ולא נתכוונה להטיל זרעה בחוץ ח"ו ולא ניחא לה בהכי ולא אסקא על דעתה בזה, אין כאן תערובת פלוני ולא יברא מזה מזיקין גם לדברי רבינו האר"י ז"ל".

"ואיך שיהיה, הנה על כל פנים מכוער הדבר הזה וצריכין להיזהר שלא יבואו לידי כך ח"ו, וטוב לאדם שיקדש עצמו במותר לו, ויקצר מאד בעניינים אלו אף על פי שניתן רשות לשחק עם אשתו קודם תשמיש לעורר התאוה ברצון, וכמ"ש בגמרא (חגיגה ה:) רב כהנא גני תותי פורייה דרב וחזייה דשח ושחק ואח"כ שימש, וגם ידוע דחיבוק ונישוק קודם תשמיש יש בו סוד והוא צורך, עם כל זה לא יאריך בשחוק זה, ולקוצרים נאמר ה' עמכם", עכ"ל הבא"ח בשו"ת תורה לשמה.

הרי דאף לפי סברתו דאותו ריר ולחלוחית היא היא זרע האשה, שלכן סיים דמכוער הדבר וכו', מ"מ העלה להלכה ולמעשה דאין בזה לא שום פגם ולא בריאת מזיקין. וכבר נודע בשערים דבמקום שסתור עצמו הבא"ח בין מש"כ במקו"א למש"כ בתורה לשמה, קובעים ההלכה לפי מש"כ בשו"ת תורה לשמה. וכ"ש שבשו"ת תורה לשמה פלפל בדבר באורך, משמע

ולא הגאון בעל משנת יעקב בתשובתו, וכן בעל לחם משנה לא משמע דאוסר משום השחתת זרע אלא משום צניעות (רמדמה להו לנישוק וכו' וכמו שהארכתי בזה במקו"א⁷).

ומדבריהם יש ללמוד שאין בזה חשש, שכן לא הזהירו עד כמה מותר לעורר תאווה לפני עצם הביאה, שאם היה בזה איסור ז"ל או פגם אם נתרבתה תאווה כל כך עד שהזדעזעו אבריה פנימה ומזרעת, היה להם להזהיר על זה כדי שלא יכשלו באיסור או פגם ח"ו. ואדרבה כן הורו והדריכו לנו רבותינו הק' גדולי הדורות נ"ע לעשות, וכמו שהארכתי במקו"א באריכות, ולא אמרו רבנן בכפילא.

בהוז"ל דידה, וביארנו עוד דאף לדעת הראשונים המחמירים מ"מ בהיותה עם בעלה בשעת תשיש וודאי שאין כאן איסור כלל ואדרבה כן הוא דרך ביאה וכך היא צורת המצוה שתזריע היא תחילה, ואף לדעת האר"י דמתמיר בהרהור דאשה בלא איש, מ"מ בהיותה עם בעלה פשיטא שאין כאן הרהור דאיסורא ואין כאן בריאת מזיקין וכ"ש שאין בזה פגם כלל.

וכן יוצא לנו משתיקתם כהודאתם של כל הני אשלי רברבי דמיירי בענין ריצוי ופיוס וחז"נ ומשמוש וכו' דלא אישתמיט לאף אחד מהם להזכיר חשש דהוז"ל, וכן לא הזכירו חשש זה לא הגאון בעל באר משה בתשובתו

ומפני חיבתי להשתעשע אתו בדברי תורה אכתוב לו גרגיר אחד בענין מלאכת מכה בפמיש, והמסתעף מזה לענין פתיחת פקקי הברגה, שנתחדש לי היום בבי מדרשא, דהנה איתא בשו"ע....

בברכת שלום לו ולכת"ה, משה

סמיכת חכמים

מכתבי עוז הביון של

מרנן ורבנן גדולי הרבנים הגאון"צ שליט"א

שנתנו מהודם וסמכו את ידיהם בברכת קדשם ועידודם

לרבנים הגאון"צ הכרוי ועד רבני מכוני זכו שליט"א

העומדים על משמרת הקדוש בפיקוח מלא על שיעורי מכוני זכו

הגה"צ
חיים ליביש הלוי ר"ב
שליט"א
מ"ק איכ"ר מאח"ש שליט"א מאנסי

אחרו ששמענו

מ'רבני הועד' שעברו על שיעורי 'זכו' שהלכ' עומד
תחת הדרכתם ופיקוחם, והם אנשי שם מ'וצ מומחים
וידועים בתחום זו, ובירדני ומכירי קאמינא.

לכן ברכתנו צרופה שיעשו השיעורים פרי 'טובה', ולא יאז מתחיל שום
מכשול ח"ו, וכל רב ומצוי שמאזנא לכתוב וכל לשלוח בני זוג הצעירים לכך.
ובכות שמירת מורתן וקדושתן של ישראל בדרך ישראל פכא נבזה כולנו
לתקון השלם עדי נבזה לכיאת יתן במסרה ודין.

הגה"צ הרבני
חיים פלאהר
שליט"א
ראש"ל ומכוני מרים

הנינו בזה להצטרף בצירופא ורבנן לברך ולחוק את ידיו ב'ק אדמיר הגה"צ
מפארשני שליט"א ואתי עמו חברי הרבנים הגאון"צ שליט"א היושבים על מדון
העומדים לשרת בקדוש, ודולקים לפני מחנה ישראל זה רבות בשנים כולן שזונו
למובה בעניני הוראה במקורות שבתורה ובתקנת והדרכת בתים נאמנים בישראל,

אשר העמידו ועד מורי הוראה ובתקנים ל'פקח על שיעורי
מכוני זכו'

ואם כי לא נסקרתי בעצמי בתוכן מוכשתי בהרבנים והדיונים הגאון"צ
שליט"א הי"ל יצא ח"ו מכשול מתחיל רק דבר נאה ומתוקן כדת משה וישראל.

ובכן מה מאד נגנתי על הקמת ועד כזה שהוא דבר גדול ומחויב מאוד, ומה
ילמדו וכן יעשו, ויחיר שיעשו פרי למובה החרבת קדושתן ומורתן של ישראל.
וודי נבזה הן עלינו ששתדור שכנה בכל מנשי ידיו.

הגה"צ
מנחם מאיר ווייסמאנדל
שליט"א
אב"ק קהל המדי' ניטרא מאנסי

ביודני ומכירי קאמינא שהארנן של ר'ה"ג הי"ל בשם 'זכו'
עומדת בצ"א א'

תחת הדרכתם של ועד רבנים מומחים שליט"א ר'איי
שמים מרבים הבקיאום היטב בענינינו א"ו,

בנשיאות ידיוני עז חסדי הרב הנאון המפורסם עמוד התורה ותקן וחסדי
חכם נבון וירא את ה מאוד מודיר רבי בצ"לא מוכיר והעמנשנין שליט"א
מגדולי רבני ישרנו ודומיין דקוק בעלוא, חוקק על חבר כמותו גברא חסימא
ומומחה שאינו מוציא מתח"י דבר שאינו מתוקן ויפה ומקובל.

הגה"צ
בצלאל מנחם וועמנטשמייט
שליט"א
הד"ר דק"ל מרחוקי דתת בעלוא מאנסי

כמאז כן עתה הגנו עומד על הפקדים יחד עם שאר גדולי רבנים דפה יענינו שליט"א
לפקח על מוסד חק יצא חניל.

ועתה שהופיעו מעלות בקדוש בכנינם לצדוים הנאה להם והנאה ל'עלם,
ועד רבנים מומחים ויראי ה' הבקיאום כטיב ענינים א"ו, אשר
וורו וידריכו כדת של תורה על' הוראה גדולי הרבנים הנ"ל
וכל דבר הקשה ויבאו אליהם,

מודאי ששכרם של העינים והמנשם לשיש אין קין, ויחיר שיבז גם הלאה לכות את
הרבים, ולחרתו קדושה ומורה בישראל מתור אדמה אחוה שלום ורעות, בדרך
דתוריק ומסורת אמתנו ורבותנו י"ע אשר דרבים הרבי עינם וכל תרבותיהם
שלוים.

הגה"צ
ישראל חד הארבענים
שליט"א
רב דבירדני ומעמדים ישראל והמנים והד"ר התאחדות וירבנים

הנינו בזה להניח שבונו של ידיו חוקק המוס' חוכים היה הרבה ר משה נעבר שליט"א
מורה צדק בנשיאת מאנסי ומעמדים מנות משה על ח"י נדה, אשר כבר מסכתי את ידי
עלו לדון ולחורות. מכירו הויתי לשעבר ועכשיו ביותר וכו'
הנינו בזה שהי"פ כדבר שיעורים הנפלאים של זכו שכתבתי לעינכם, הנני בזה להניח לאדם
ישר.

כי השיעורים הם כפי המסכמת הרבנים הגאונים שליט"א על
פי דעת תורה,

ועל כן נבנו נתון לו את בריותי שלום שיבזה להשמך מעבודתו הקדושה לקיום דיעד
איש ואשה שיבזו שכנתו שרוריה ביעורם, ונתיב נבזה שיתגלה ותקדש שמו לתברך בשלום
בבנים ובני כנים עסקים בתורה ובמצוות.

הגה"צ
יוחנן סג"ל וואזנער
שליט"א
ראב"ד דהס"ד מקוורא מאנסי ר"א ומעמדים שרת ח"י הלוי

באתי בשורות אלו בעד השיעורים בשם יצ"ר מחרב ר משה נעבר שליט"א מוין
בעדות מאנסי וכו', לאחר ששמעתי מגדולי ישראל שליט"א שישפור כמה ענינים,

וגם הוקם ועד הרבנים שליט"א ר'איי ה', הסכימו
שהשיעורים המה נחוצים ל'סני את בני ישראל ל'קיים
מצוות הש"ת' כפי רצונו יתברך.

וימור הש"ת שנוה ל'נים ובני כנים עסקים בתורה ועבודה מתוך נחת
ועמדת.

